

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA**

SVÄTÝ VINCENT DE PAUL – FORMÁTOR KŇAZOV

Diplomová práca

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA**

SVÄTÝ VINCENT DE PAUL – FORMÁTOR KŇAZOV

Diplomová práca

Študijný program: Katolícka teológia

Študijný odbor: 6161 Katolícka teológia

Katedra: Katedra morálnej teológie

Školiteľ: ThDr. Alexander Knorr, PhD.

Bratislava 2013

Jozef Kudla, CM

Univerzita Komenského v Bratislave
Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Jozef Kudla
Študijný program: katolícka teológia (Jednoodborové štúdium, magisterský I.II. st., denná forma)
Študijný odbor: 2.1.13. katolícka teológia
Typ záverečnej práce: diplomová práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov : Svätý Vincent de Paul – formátor kňazov

Literatúra : DODIN, A. Spiritualita sv. Vincence de Paul. Olomouc, 1997. KOCH, B. A i.. El rostro del sacerdote según Vicente de Paul. Salamanca, 2004. ROMÁN, J.M. Svätý Vincent de Paul. Bratislava : Charis, 2002. McCULLEN, R. Tartas y alocuciones. Salamanca, 1992. KRATOCHVÍL, J. Sv. Vincenc z Pauly. Brno, 1894. RENOUEAU, J.P. Modlime sa 15 dní so svätým Vincentom de Paul. Nitra, 2003. Conferencias a los misioneros. Salamanca, 1992. Vicente de Paul – evangelizador de los pobres.

Cieľ : Formácia kňazov bola jednou zo základných chariziem svätého Vincenta de Paul. Cieľom práce je podať obraz o tom, ako sa vyvíjalo toto poslanie v živote svätého Vincenta, ako ho vnímal a ako sa ho snažil aplikovať v živote.

Školiteľ : ThDr. Alexander Knorr, PhD.
Oddelenie : RKCMBF.Mo.BA - Katedra morálnej teológie, Bratislava
Vedúci katedry ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.
RKCMBF :

Dátum zadania: 30.09.2011

Dátum schválenia: 04.10.2011

ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.
vedúci katedry

študent

školiteľ práce

Dátum potvrdenia finálnej verzie práce, súhlas s jej odovzdaním (vrátane spôsobu sprístupnenia)

školiteľ práce

Čestné vyhlásenie

Podpísaný, Jozef Kudla, čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu s názvom *Svätý Vincent de Paul – formátor kňazov* vypracoval samostatne na základe svojich vedomostí a s použitím uvedenej literatúry.

V Bratislave dňa 25.3.2013

Pod'akovanie

Ďakujem školiteľovi, ThDr. Alexandrovi Knorrovi, PhD. a spirituálovi Kňazského seminára Misijnej spoločnosti, P. ThLic. Emilovi Hoffmannovi, CM, za cenné rady, odbornú pomoc a podporu počas písania diplomovej práce. Nech im Boh odplatí ich dobrosrdečnosť.

Abstrakt

KUDLA, J. *Svätý Vincent de Paul – formátor kňazov* (Diplomová práca). Univerzita Komenského v Bratislave. Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta. Katedra morálnej teológie. Školiteľ: ThDr. Alexander Knorr, PhD. 2013. 93 s.

Formácia kňazov bola jednou zo základných chariziem svätého Vincenta de Paul.

Cieľom tejto práce je podať obraz o tom ako sa vyvíjalo toto poslanie v živote svätého Vincenta, ako ho vnímal a ako sa ho snažil aplikovať vo svojom živote.

Práca sa najprv venuje historickému a rodinnému pozadiu vzniku Vincentovho kňazského povolania a jeho ceste dozrievania pod vplyvom duchovných sprievodcov, vďaka čomu sa postupne menil aj spôsob jeho vnímania dôležitosti rozličných aspektov kňazského a duchovného života.

Na základe toho je ďalšia časť práce venovaná spiritualite kňaza v osobe Ježiša Krista a jej aplikácii vo vnímaní svätého Vincenta de Paul.

Samotná teória by bola neúčinná, preto sa v poslednej časti predstavuje transformácia tejto spirituality do Vincentových činov a niektorých diel, ktoré založil.

Keďže formácia kňazov je vec stále aktuálna, verím, že aj táto práca prispeje k jej lepšej a precíznejšej realizácii tak vo všeobecnosti ako aj v rámci Misijnej spoločnosti, jedného z diel svätého Vincenta. Dúfam, že oboznámenie sa s príkladom duchovného dozrievania svätého Vincenta, s jeho pohľadom na kňazstvo a zápalom za pozdvihnutie a formáciu kléru, povzbudí mnohých na ich životnej ceste tak, ako povzbudilo aj mňa, zvlášť počas písania tejto práce.

Kľúčové slová: Vincent. Ježiš Kristus. Kňaz. Formácia.

Resumen

KUDLA, J. *San Vicente de Paul – formador de los sacerdotes* (tesis). Universidad Comenius de Bratislava. Facultad Católica Romana de Teología. Departamento de Teología Moral. Supervisor: ThDr. Alexander Knorr, PhD. 2012. 93 p.

La formación de los sacerdotes fue uno de los carismas fundamentales de San Vicente de Paúl.

El presente trabajo tiene como objetivo dar una imagen de cómo se iba evolucionando esta misión en la vida de San Vicente, cómo la vio él y cómo trató de aplicarla en su vida.

La primera parte del trabajo se dedica al ambiente histórico y familiar en el que nació la vocación sacerdotal de Vicente y al proceso de su maduración bajo la influencia de los guías espirituales, por lo cual iba cambiando su forma de percibir la importancia de los diversos aspectos de la vida sacerdotal y espiritual.

Debido a lo anterior, la siguiente parte del trabajo está dedicada a la espiritualidad sacerdotal de la persona de Jesucristo y su aplicación a la percepción de San Vicente de Paúl. Una mera teoría sería ineficaz, por lo tanto, en la última parte se presenta una transformación de esta espiritualidad en hechos de Vicente y en algunas obras que fundó.

Puesto que la formación de los sacerdotes es una cuestión aún actual, creo que el presente trabajo contribuirá a su aplicación mejor y más precisa tanto en general como en la Congregación de la Misión, una de las obras de san Vicente. Espero que la iniciación en el ejemplo de la maduración espiritual de San Vicente, en su visión del sacerdocio y el celo por la reforma y preparación del clero anime a muchos en su camino de la vida, así como me animó a mí, sobre todo durante la redacción de este trabajo.

Palabras clave: Vicente. Jesucristo. Sacerdote. Formación.

Zoznam skratiek

ES	Edición Sigueme (španielske vydanie SV). Nasleduje označenie zväzku rímskymi číslicami a potom označenie strán
K	Konštitúcie Misijnej spoločnosti. Nasleduje označenie bodu
nn.	A nasledujúce
Porov.	Porovnaj
SV	Saint Vincent de Paul. Correspondence. Etretiens. Documents. Princíp značenia je ten istý ako u ES
VP	Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti. Nasleduje označenie kapitoly a bodu

Skratky z citácií Svätého písma

1Jn	Prvý Jánov list
2Jn	Druhý Jánov list
1Kor	Prvý list Korint'anom
2Kor	Druhý list Korint'anom
1Pt	Prvý Petrov list
Fil	List Filipanom
Jak	Jakubov list
Jn	Evanjelium podľa Jána
Lk	Evanjelium podľa Lukáša
Mk	Evanjelium podľa Marka
Mt	Evanjelium podľa Matúša
Rim	List Rimanom
Sk	Skutky apoštolov

Obsah

ÚVOD	10
1 KŇAZ VINCENT DE PAUL	13
1.1 KTO BOL VINCENT DE PAUL?.....	13
1.2 ZÁKLADY VINCENTOVHO KŇAZSTVA.....	14
1.2.1 <i>Situácia vo vtedajšej francúzskej spoločnosti.....</i>	<i>14</i>
1.2.2 <i>Rodina a štúdiá</i>	<i>17</i>
1.2.3 <i>Vincentova predstava o kňazstve.....</i>	<i>19</i>
1.3 DOZRIEVANIE V POVOLANÍ.....	21
1.3.1 <i>Cesta Vincentovho „obrátienia“.....</i>	<i>21</i>
1.3.2 <i>Vplyv duchovných sprievodcov.....</i>	<i>26</i>
Pierre de Bérulle	26
André Duval	28
Svätý František Saleský	30
1.3.3 <i>Kňazská spiritualita „francúzskej školy“</i>	<i>33</i>
2 VINCENTOVA SPIRITUALITA KŇAZSTVA.....	37
2.1 CHARAKTERISTICKÉ KRISTOVE ČRTY PODĽA VINCENTA	37
2.1.1 <i>Ježiš Kristus – stále spojený s Otcou modlitbou</i>	<i>37</i>
2.1.2 <i>Ježiš Kristus – evanjelizátor chudobných</i>	<i>38</i>
2.1.3 <i>Ježiš Kristus – plný dôvery v Božiu Prozreteľnosť.....</i>	<i>39</i>
2.1.4 <i>Ježiš Kristus – vzor života misionárskych čností.....</i>	<i>40</i>
2.2 PRIPODOBNÍŤ SA KRISTOVI	42
2.2.1 <i>Mať účasť na Kristovom kňazstve</i>	<i>42</i>
2.2.2 <i>Vzdať sa vlastnej vôle</i>	<i>44</i>
2.2.3 <i>Obliecť si ducha Ježiša Krista.....</i>	<i>47</i>
2.3 PRAKTICKÉ DÔSLEDKY PRIPODOBNENIA SA KRISTOVI	50
2.3.1 <i>Kňaz ako „nástroj“ - pokračovateľ Krista</i>	<i>50</i>
2.3.2 <i>Kristove charakteristické črty u kňaza – žiť ako On</i>	<i>51</i>
Láska a úcta voči Otcovi	51

Milosrdná a účinná láska voči chudobným	53
Osvojiť si Kristových päť misionárskych čností.....	54
Poslušnosť voči Božej Prozreteľnosti.....	57
2.4 DÔSTOJNOSŤ KŇAZSKÉHO STAVU	59
3 VINCENTOVA FORMÁCIA KŇAZOV	61
3.1 ZROD POSLANIA	61
3.1.1 <i>Situácia duchovenstva Vincentovej doby</i>	61
3.1.2 <i>Dielo Prozreteľnosti</i>	64
Povzbudenie biskupa	65
Paradoxná duchovná stagnácia ľudu po misiách	66
3.2 PRAKTICKÁ REALIZÁCIA POSLANIA	67
3.2.1 <i>Exercície pre ordinandov</i>	67
3.2.2 <i>Zakladanie seminárov</i>	69
3.2.3 <i>Konferencie pre kňazov – tzv. „utorkové“</i>	73
3.2.4 <i>Exercície pre kňazov</i>	75
3.2.5 <i>Účasť v „Rade svedomia“</i>	77
3.2.6 <i>Formácia nasledovníkov – misionárov</i>	79
ZÁVER.....	86
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	88

Úvod

Obdobie po Tridentskom koncile sa často posudzuje veľmi jednostranne a negatívne. Až príliš sa zdôrazňuje vieroučný boj s protestantizmom, ktorý sa prostredníctvom panovníkov jednej alebo druhej strany zmenil na krvavé vojny, a zabúda sa na vnútornú obnovu Cirkvi, ktorá bola najcennejším ovocím Tridentského koncilu. To bola tá pravá reformácia, do ktorej sa zapojili najlepší synovia a dcéry vtedajšej Cirkvi. Medzi nimi zaujíma čestné miesto svätý Vincent de Paul.¹

Tento svätec bol jedným z mnohých, ktorí zareagovali na vnútornú pohnútku Ducha a snažili sa realizovať nielen svoju obmenu, ale aj obmenu spoločenstva okolo seba. Tak sa Vincent de Paul stal jedným z velikánov francúzskej spoločnosti ako takej, ale aj činiteľom obrody v Cirkvi v rôznych oblastiach jej pôsobenia – od sociálnej práce, cez pastoračnú a misijnú službu, až po formovanie kléru v duchu Tridentského koncilu.

Táto práca má za cieľ sledovať životný príbeh svätého Vincenta a priblížiť zrod poslania reformy kléru a jeho praktickú realizáciu, aby tak vynikla veľkosť služby, ktorú vykonal pre Cirkev, pre obnovu a udržanie duchovného života kňazov, a pre spásu mnohých duší. Taktiež je naším cieľom ponúknuť konkrétnu pomôcku pre formáciu kléru, najmä však duchovných synov svätého Vincenta – vincentínov². Toto je jednou z najdôležitejších úloh práce; v nej sa prejavuje užitočnosť a dôležitosť tohto diela.

V niekoľkých kapitolách si najprv v krátkosti priblížime Vincentov život. Dôraz budeme klásť hlavne na okolnosti vzniku jeho povolania a diela. Na lepšie pochopenie jeho činov a spirituality kňazstva si priblížime situáciu vo vtedajšej francúzskej spoločnosti, Vincentovu rodinnú a spoločenskú situáciu a tiež jeho štúdiá a cesty. Aby sme si lepšie priblížili jeho poslanie formovať, budeme sa venovať aj Vincentovej predstave o kňazstve a duchovným sprievodcom, čím dospejeme k jeho obráteniu a k tomu ako vnímal kňazstvo. Toto nám pripraví miesto na to, aby sme porozumeli jeho zápalu a motivácii.

Vincent videl v kňazovi nástroj, ktorý má pokračovať v diele Krista-Kňaza. To si však vyžaduje, aby sa kňaz zriekol seba samého a obliekol si ducha Ježiša Krista. Preto

¹ Sv. *Vincent de Paul, misionár, reformátor, zakladateľ charitatívnych diel, 27. September (1581 – 1660)* [online]. [cit. 08.01.2013]. Dostupné na internete: http://www.modlitba.sk/htm/zaujem/svatci/svatci_all/vincent.htm

² Členov Misijnej spoločnosti.

poukážeme aj na charakteristické črty, ktoré Vincent videl v Ježišovi a ktoré si má osvojiť aj kňaz.

Veľmi zlá situácia kléru vo Francúzsku, prosby biskupov a panovníkov a veľká užitočnosť starostlivosti o kňazov priviedli Vincenta k tomu, aby premýšľal nad týmto dielom. Sám o ňom však tvrdil, že je to dielo Prozreteľnosti, pretože sa nikdy do žiadnych činností nepúšťal len zo svojho vlastného presvedčenia. V čase svojej duchovnej zrelosti sa vždy snažil hľadať Božiu vôľu. Tá sa mu jasne ukázala aj vtedy, keď po ľudových misiách³ stagnoval duchovný život veriacich, ktorí boli predtým počas misií veľmi motivovaní. Príčinu tejto stagnácie videl Vincent znova v zlom duchovom stave kňazov, čo bolo akoby potvrdením jeho vnímania potreby radikálnej zmeny života v kňazských radoch daného obdobia.

Okrem týchto skutočností si priblížime aj Vincentove praktické spôsoby realizácie tejto starostlivosti o formáciu kléru. Keďže vnímal ako svoju základnú úlohu ohlasovanie evanjelia chudobným, potreboval v tomto diele pomoc. Tou mu bolo spoločenstvo kňazov, ktoré pre túto službu získal. Preto je pochopiteľné, že dielo formácie kňazov začal práve pri týchto svojich najbližších spolupracovníkoch. Výsledky Vincentovej práce zaujali aj viacerých biskupov, ktorí ho potom žiadali o duchovné cvičenia pre ordinandov, ale aj kňazov a tiež mu zverovali postupné zakladanie seminárov. Nemalú úlohu v oblasti formácie kléru zohral Vincent aj prostredníctvom svojej účasti v „Rade svedomia“, ktorej úlohou bolo vyberať vhodných kandidátov na biskupa.

Metódou diela je sledovanie Vincentovho vnútorného sveta, jeho spôsobu uvažovania, obrátenia a motivácie pre nový začiatok v boji za spásu svoju a blízkych prostredníctvom reformy kléru. Preto používame vo veľkej miere priamo citácie svätého Vincenta. Náš postup zisťovania konkrétnych faktov a daností stojí na dedukcii. Jej pomocou sa nám odkryje tajomstvo Vincentovho hlavného hnacieho motora vo formácii kňazov: „Evanjelium sa musí stať účinným.“⁴

K lepšiemu spoznaniu danej témy a taktiež k získaniu potrebnej literatúry nám dopomohol aj študijno-formačný pobyt v Španielsku. Preto na priblíženie skutočností

³ Jedno z diel, ktoré založil svätý Vincent.

⁴ ROMÁN, J. M. *Svätý Vincent de Paul*. Bratislava: Charis, 2002, s. 353-354.

života a pôsobenia svätého ⁵ Vincenta v oblasti formácie kňazov predstavujeme v predkladanej práci okrem slovenskej vincentínskej literatúry aj literatúru zahraničnú, zväčša na Slovensku ešte nepublikovanú z dôvodu chýbajúcich prekladov. Dôraz však kladieme na španielsku literatúru, keďže k nej sme mali najlepší prístup. Veľkou pomocou bolo aj množstvo španielskych štúdií na danú tému nachádzajúcich sa na internete. Preto aj aspekt zdostupnenia niektorých zdrojov pre slovenské pomery má byť jedným z prínosov práce.

⁵ V ďalšom texte (okrem záveru) budeme volať svätého Vincenta bez prívlastku „svätý“, pretože nie vo všetkých obdobiach svojho života oplýval jeho svätosťou. Tým sa chceme vyhnúť akejkolvek kontroverzii.

1 Kňaz Vincent de Paul

1.1 Kto bol Vincent de Paul?

Vincent de Paul je jednou z najreprezentatívnejších postáv katolicizmu vo Francúzsku v XVII. storočí. Ako reformátor a zakladateľ charitatívnych diel zaujíma čestné miesto medzi tými, ktorí sa zapojili do vnútornej obnovy Cirkvi.⁶ Jeho obrovské dielo v oblasti reformy duchovenstva a charitatívnej služby ovplyvnilo mnohých.

Narodil sa v sedliackej rodine 24. apríla 1581⁷ v Pouy⁸, vo francúzskom kraji Gascogne, ako tretie zo šiestich detí. V roku 1595 začal študovať v Daxe vo františkánskom kláštore a zároveň sa stal vychovávateľom synov bohatého advokáta de Cometa.⁹ O rok neskôr prijal na základe protekcie pána de Cometa tonzúru¹⁰ a nižšie svätenia. Na to začal študovať teológiu na univerzite v Toulouse a Zaragoze a po roku prijal svätenia za subdiakona a diakona. V tom istom období mu zomrel otec Ján a Vincent sa musel vrátiť do rodnej dediny. Aby sa neskôr mohol vrátiť k štúdiu, otvoril internát pre študentov.¹¹ Vo svojich devätnástich rokoch, 23. septembra 1600, bol vysvätený za kňaza, aby mohol čím skôr pomôcť svojej rodine a zabezpečiť ju. Novokňaz Vincent na svojej životnej ceste prešiel cez Bordeaux, Rím, a potom prežil dva zvláštne roky otroctva v Barbarsku¹². Vcelku po desiatich rokoch prišiel do Paríža, a tu v hlavnom meste kráľovstva prežil 50 rokov.

Najdôležitejšie časti Vincentovho života možno rozdeliť do troch období. V období od roku 1601 do roku 1617 Vincent študoval a získaval informácie, hľadal a nachádzal svoje osobné povolanie, resp. prechádzal obdobím životného plánovania spojeného s konverziou. Medzi rokmi 1618 a 1633 nastalo pre Vincenta obdobie

⁶ O škole [online]. [cit. 09.01.2013]. Dostupné na internete: <http://gymto.edupage.sk/about/>

⁷ O čase narodenia sa stále vedú dohady, pretože ho nevieme jednoznačne určiť. Tento dátum je však najpravdepodobnejší.

⁸ Dnes má názov Berceau de Saint Vincent de Paul.

⁹ Syn gaskonského sedliaka [online]. [cit. 09.01.2013]. Dostupné na internete: <http://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/syn-gaskonskeho-sedliaka>

¹⁰ Vyholené miesto na temene hlavy – vtedajší znak duchovnej osoby.

¹¹ Svätý Vincent de Paul [online]. [cit. 09.01.2013]. Dostupné na internete: http://www.satmarky.sk/pg/zakladatel_Vincent/

¹² Dnešné Tunisko. Nie je jasné, či Vincent naozaj v otroctve v Afrike bol alebo nie.

formácie, kedy sa začali utvárať podmienky umožňujúce realizovať program, ktorý neskôr považoval za dielo svojho života. Do roku 1653 Vincent realizoval, riadil a spravoval veľké podujatia, znamenajúce jeho vstup do dejín Cirkvi a sveta. Aj keď bol Vincent od roku 1653 až do svojej smrti v roku 1660 už na okraji každodenného diania, predsa sa snažil zanechať pre budúce generácie plody svojich životných a historických skúseností.¹³

1.2 Základy Vincentovho kňazstva

1.2.1 Situácia vo vtedajšej francúzskej spoločnosti

Aby sme mohli dobre pochopiť vývoj Vincentovho zmýšľania a jeho postoj ku kňazstvu, je potrebné si načrtnúť politickú, ekonomickú, kultúrnu a náboženskú situáciu Francúzska tej doby.

Hoci kráľovská moc nebola vo Francúzsku na začiatku príliš veľká (mnohí šľachtici boli aspoň tak mocní ako kráľ), postupom času sa začala upevňovať a za Filipa II. Augusta¹⁴ a Filipa IV. Pekného¹⁵ bolo už Francúzsko európskou veľmocou. Pomohlo tomu aj francúzske víťazstvo v Storočnej vojne¹⁶, v ktorej sa vyhrotil dlhoročný zápas medzi Francúzskom, ako veľmocou na pevnine a Anglickom, ako mocnosťou na mori. Teda už začiatkom raného novoveku tak Francúzsko nastúpilo cestu k postaveniu svetovej veľmoci. V 16. storočí sa hlavným súperom Francúzska stali Habsburgovci vládnucci Španielsku a Svätej rímskej ríši, teda obom francúzskym susedom. V druhej polovici tohto storočia bolo Francúzsko uvrhnuté do krutých náboženských vojen, ktoré vyvrcholili masakrom hugenotov¹⁷, ktorý do dejín vstúpil pod názvom Bartolomejská noc.¹⁸ Avšak koniec 16. storočia sa niesol už v znamení relatívneho pokoja, aj keď bez pochýb mali predchádzajúce udalosti obrovský vplyv na životy ľudí.

¹³ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 25.

¹⁴ *1165 - †1223.

¹⁵ *1268 - †1314.

¹⁶ *1337 - †1453.

¹⁷ Hugenoti - bežný názov prívržencov kalvinizmu vo Francúzsku od polovice 16. storočia do 90. rokov 18. storočia.

¹⁸ *História Francúzska* [online]. [cit. 10.01.2013]. Dostupné na internete: <http://parisium.eu/index.php?page=HistoireDeFrance&langue=sk>

Nové, 17. storočie, nebolo len vzrušujúcim storočím, v ktorom ľudstvo dosahovalo nové objavy, ale bolo znova predovšetkým storočím tragickým; a to preto, že bohatstvo niekoľkých bolo založené na utrpení mnohých.¹⁹ Európa a zvlášť Francúzsko trpeli pod žeravým bičom a krížom tridsaťročnej vojny (1618-1648) a tzv. Frondy (1648 – 1653) a pod vnútorným ohňom revolúcií a nepokojov. Veľa škody napáchala samotná Tridsaťročná vojna, ktorej hlavnou príčinou bolo vyvrcholenie sporov medzi rímskokatolíckou cirkvou a zástancami vyznania, ktoré vznikli po reformácii v 16. storočí, teda kalvinizmom a luteránstvom. Nemenej dôležitou príčinou vojny bol tiež boj európskych krajín o politickú nadvládu.²⁰ Aj vstup katolíckeho Francúzska do vojny na strane „protestantov“ z obavy o prílišnú moc Habsburgovcov podčiarkol mocenské záujmy na pozadí tridsaťročnej vojny.²¹ Hoci vo Francúzsku prevládalo rímskokatolícke vyznanie, už dlhšiu dobu Francúzsko podporovalo protestantskú stranu finančne. Počas prvých rokov tridsaťročnej vojny prebiehala vo Francúzsku vojna medzi hugenotmi a katolíckym kráľom Ľudovítom, resp. jeho prvým ministrom, kardinálom Richelieu. Preto sa Francúzsko vojensky tridsaťročnej vojny nezúčastnilo. K zmene však došlo, keď padol v roku 1628 prístav La Rochelle, kedy sa Francúzsko spojilo s Holandskými provinciami a Švédskom a vstúpilo do vojny. Na toto spojenectvo Španielsko reagovalo vpádom na územie Francúzska pod vedením cisárskeho generála Jána z Werthu a kardinála Ferdinanda Habsburského. Španieli sa dostali v roku 1636 do provincií Champagne a Burgundy, cez ktoré postúpili až k Parížu.²²

Dlhotrvajúca a rozsiahla vojna spôsobila obrovský úbytok obyvateľstva na zasiahnutých územiach. V priemere poklesol počet obyvateľov o tridsať percent, u mužov až o päťdesiat percent.²³

Následný konflikt, Fronda, sa zrodil v podstate z dôvodu všeobecnej nespokojnosti. Jej počiatok bol založený na ekonomickej kríze a zvýšení daňového zaťaženia obyvateľstva, čím sa chceli riešiť následky tridsaťročnej vojny. Jej

¹⁹ CARMONA MORALES, D. *Sacerdocio vicenciano*. Tesina de licenciatura [CD], s. 6.

²⁰ *Thirty Years' War* [online]. [cit. 10.01.2013]. Dostupné na internete (anglicky): <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/592619/Thirty-Years-War>

²¹ TRUEMAN, Ch. *Population and the Thirty Years War* [online]. [cit. 11.01.2013]. Dostupné na internete (anglicky): http://www.historylearningsite.co.uk/population_thirty_years_war.htm

²² KLÍMA, A. *Dlouhá válka (1618 – 1648)*. 1. vyd. Praha: Slovo, 1996, s. 82.

²³ TRUEMAN, Ch. *Population and the Thirty Years War*.

bezprostrednú príčinu je teda potrebné hľadať v prostriedkoch použitých monarchiou na zvýšenie daní.²⁴ Vojská Frondy sa dopúšťali veľkých rabovaní.²⁵ Či to bolo vojsko priateľov alebo nepriateľov, vojaci sa predhánali v trýznení ľudí. Generáli sa väčšmi preslávili ničením než vojenskými činmi. Panovníci zatvárali oči nad výčinnmi žoldnierov, ak ich, v horšom prípade, sami na to nenahovárali, alebo ich neospravedlňovali.²⁶ Naozaj, správy z tejto doby svedčia o neuveriteľnej krutosti najatých armád, ktoré plienili, drancovali mestá, beztrestne znásilňovali a šíрили epidémie.²⁷

Následkami týchto vojen boli všeobecné ožobráčenie obyvateľstva, veľká chudoba, hlad, choroby a všestranné utrpenie. Epidémie boli prvou a snáď aj najväčšou príčinou predčasných úmrtí. V rokoch 1607, 1625, 1630, 1635-1636, 1655-1656, 1664-1665 zaznamenali takmer všetky európske regióny epidémie moru.²⁸ V denníku jedného mešťana z Toulouse z roku 1561 čítame: „Nákaza postihuje iba chudobných... Boh, zo svojej milosti to tak chce. Bohatí sú chránení...“ Nízka úmrtnosť medzi bohatými je pochopiteľná, pretože oni boli prví, ktorí utekali z postihnutých oblastí. Výsledkom tejto situácie bolo zvýšenie sociálneho napätia.

Ďalšou sociálnou epidémiou bol hlad. Treba mať na pamäti, že počas celého 17. storočia bola vo Francúzsku v niekoľkých obdobiach (1630-1634, 1647-1650, 1660-1662) výnimočná séria neúrody, počas ktorej bol rozšírený hladomor. A samozrejme, že medzi nižšími triedami bola úmrtnosť vyššia; a oveľa viac na vidieku ako v mestách, kde bola možnosť pomôcť si almužnou. Počas hladomoru v roku 1637 začali ľudia dokonca praktizovať kanibalizmus.²⁹ Epidémie a hladomor boli často prirodzenými dôsledkami práve pustošenia vojska. Je však veľmi ťažké odhadnúť celkový vplyv vojny na obyvateľstvo. Tu sa nedajú vyčíslieť straty. Treba myslieť aj na to, že bolo veľké množstvo utečencov a migrácia, a takisto vplyvom vojny poklesol počet mužov, a teda aj úroveň plodnosti.³⁰ V podmienkach, ako boli tieto, nebolo prekvapujúce, že mnohí poľnohospodári skončili v radoch žobrákov a tulákov. Zlá sociálno-ekonomická

²⁴ Fronda [online]. [cit. 11.01.2013]. Dostupné na internete (španielsky): [http://es.wikipedia.org/wiki/Fronda_\(sublevaci%C3%B3n\)](http://es.wikipedia.org/wiki/Fronda_(sublevaci%C3%B3n))

²⁵ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 594.

²⁶ *Tamže*, s. 545-546.

²⁷ Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederic Ozanam. 1995, s.17. ISBN 80-85223-34-1.

²⁸ CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 6.

²⁹ KAMEN, H. *El siglo de hierro. Cambio social de Europa, 1550-1660*. Barcelona, 1977, s. 51-57.

³⁰ CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 6.

situácia mnohých nútila požičať si, čo ich však viedlo viac a viac ku krachu, pretože vplyvom neschopnosti splácať sa ich dlh iba prehľboval. To ľudí viedlo k opusteniu svojho kraja a k hľadaniu miesta, kde by sa im dostalo podpory.³¹

Vplyvom týchto životných okolností, ale aj biedneho stavu Francúzska po stránke náboženskej, je dosť pravdepodobné, že bezbožnosť bola dôležitým prvkom každodenného života, najmä medzi tulákmi, chudobnými bezdomovcami, ba dokonca aj vo vidieckych oblastiach.³² Zlá náboženská situácia sa netýkala len ľudí žijúcich v chudobe a na vidieku, ale častokrát aj ľudí z „lepšej“ spoločnosti, ba dokonca aj duchovenstva. Aj keď sa Tridentský koncil skončil už dávno³³, jeho závery ešte ani zďaleka neboli aplikované do praxe. Fáza katolíckej protireformácie ako pokus o syntézu medzi teocentrizmom reformného hnutia a bohatstvom stredovekých tradícií sa vo Francúzsku začala až príchodom sedemnásteho storočia.³⁴

Všetky tieto udalosti ovplyvnili Vincentov pohľad na kňazstvo a prispeli vo veľkej miere k vyzretiu jeho kňazského povolania. Možno povedať, že udalosti 17. storočia mali radikálny prínos v tomto jeho procese. Preto sme aj považovali za potrebné venovať sa im obšírnejšie.

1.2.2 Rodina a štúdiá

Asi každého človeka najviac ovplyvní v živote jeho vlastná rodina a roky prežité doma, s rodičmi a súrodencami. Charakterové črty rodiska ovplyvnili aj Vincenta na celý život. Boli to zmysel pre realitu a sedliacka múdrosť.³⁵

Vincent bol síce nadaný a bystrý, ale spočiatku nemohol myslieť na štúdium, lebo musel pomáhať rodine.³⁶ Hlavnou jeho pracovnou náplňou bolo pasenie otcovských stád. V roľnícko-pastierskej štruktúre v oblasti Lánd³⁷ bol pastier kľúčovou postavou.³⁸ Sedliacky utilitarista, ktorý drielal v jeho otcovi, v ňom videl kapitál, ktorý bolo treba využiť. Preto sa rozhodol poslať Vincenta do školy. V uzavretej dedinskej spoločnosti

³¹ CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 7.

³² *Tamže*, s. 7.

³³ Tridentský koncil trval v rozmedzí rokov 1545 – 1563.

³⁴ CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 8.

³⁵ Syn gaskonského sedliaka [online].

³⁶ Sv. Vincent de Paul, misionár, reformátor, zakladateľ charitatívnych diel [online].

³⁷ Landy - juhozápadná oblasť Francúzska.

³⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 49.

boli totiž školy, zvlášť ak viedli do radov kléru, jedinou cestou, ktorá umožňovala spoločenský vzostup.³⁹ Preto už ako dvanásťročný šiel Vincent do františkánskeho gymnázia v Daxe⁴⁰. Nebola to práve najkvalitnejšia škola, predsa však postačila na to, aby sa rozbehol kolotoč, ktorý ho viedol ku kňazstvu a k dosiahnutiu svojho cieľa - pomôcť zabezpečiť svoju rodinu.⁴¹ Sám totiž neskôr o situácii svojej rodiny povedal, že bola odkázaná na almužnu.⁴² A na margo veľkej chudoby hovoril: „A aj ja sám by som tak žil, keby mi Boh nebol dal milosť byť kňazom a byť tu.“⁴³ Popri všetkej odovzdanosti do Božej vôle sa Vincent v nasledujúcich rokoch snažil stať pánom a zabezpečiť si výnosnú kariéru. Počas štúdií v Daxe šetril výdavky rodičom tým, že vyučoval synov bohatého advokáta de Cometa.⁴⁴

Už ako pätnásťročný prijal tonsúru a nižšie svätenia na základe protekcie pána de Cometa, ktorého považoval za svojho druhého otca. Vďaka štartovému vlastného otca, ktorý predal dva voly, mohol začať v roku 1597 teologické štúdiá v Zaragoze. Odtiaľ však už čoskoro musel odísť, pretože mu zomrel otec. Na návrat pomyslieť nemohol, lebo nemal dostatok financií. Preto odišiel študovať do Toulouse a tam ukončil prvý rok teológie. Počas týchto štúdií sa okrem získavania vedomostí formovala aj jeho osobná ideologická výbava a osobný obraz sveta. Osvojil si presvedčenie a hľadiská, ktoré ho potom sprevádzali po celý život.⁴⁵

Otcova smrť sťažila položenie mladého študenta. S ohľadom na matku a súrodencov Vincent nechcel využívať skromné privilégia, ktoré mu otec priznal v testamente.⁴⁶ Chcel pokračovať v štúdiách na vlastné náklady. Preto, aby si ešte viac pomohol a uľahčil rodine, založil internát pre študentov – kolegov. Život učiteľa - študenta bol ťažký, takže mal potom málo času na štúdium na univerzite. Preto sa snažil ešte viac o čo najrýchlejšie dosiahnutie kňazského stavu a výhodného benefícia⁴⁷, aby tak mohol čím skôr pomôcť sebe i rodine.⁴⁸

³⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 51.

⁴⁰ Dax - mesto vzdialené asi 5 km od Vincentovho rodiska.

⁴¹ Syn gaskonského sedliaka [online].

⁴² SV. VINCENT DE PAUL. *Konferencie misionárom, 1632-1659*. Pracovný preklad [CD]. Osobný archív autora, s.111.

⁴³ *Tamže*, s.111.

⁴⁴ Syn gaskonského sedliaka [online].

⁴⁵ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 60.

⁴⁶ ABELLY, L. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul*. Paríž, 1664, s. 12.

⁴⁷ Beneficium - určité dobrodenie, výsada spojená s finančným príjmom.

⁴⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 61.

Príbeh formovania Vincentovho kňazstva v jeho rannej fáze bol teda hlboko prepojený na jednej strane s rodinnými putami, ktoré boli v tom čase ešte silnejšie ako požaduje Pôvodca každého povolania⁴⁹ a na strane druhej s jeho vlastnou túžbou po akom-takom pohodlí.

1.2.3 Vincentova predstava o kňazstve

Ako vidíme, Vincent nežil vo veľmi vľúdnych časoch. Najprv nie veľmi majetná rodina, potom neustále nepokoje v krajine, vojny, epidémie, hlad a bieda takmer všade na okolí. Už ako mladý, počas pobytu v internáte, vstával na úsvite, chodil neskoro spať, nemal čas ani na odpočinok a ani na vhodné rozptýlenie.⁵⁰ Z tejto situácie bolo treba nájsť nejaké východisko v práci, ktorá by ho menej vyčerpávala. V tej dobe a spoločnosti bolo jedným z riešení už spomínané rýchle získanie cirkevného benefícia. Vincent sa teda rozhodol čo najrýchlejšie prijať kňazskú vysviacku.⁵¹ Bol mládencom v ťažkej situácii a v kňazstve videl spôsob na rýchle - čím rýchlejšie, tým lepšie - zaistenie svojho dôstojnejšieho spoločenského postavenia. Nepovažoval teda za významné, že pre tento cieľ bolo treba do určitej miery porušiť niektoré nedávno zavedené právne predpisy.⁵² Preto prijal svätenia v rozpore s novými predpismi cirkevného práva, t.j. pred dosiahnutím kánonického veku. V septembri roku 1600, keď bol vysvätený, mal Vincent devätnásť alebo nanajvýš dvadsať rokov. Z kánonického hľadiska a podľa predpisov Tridentského koncilu, ktoré už požadovali vek dvadsaťštyri rokov, nemal byť vysvätený. Avšak uvedenie rozhodnutí Tridentského koncilu do života nastupovalo vo Francúzsku s veľkým oneskorením.⁵³ Preto vtedy - a ešte aj oveľa neskôr - bývalo zneužitie časté.

Rozhodná vôľa nového biskupa v Daxe uskutočňovať koncilové reformy vysvetľuje to, prečo sa Vincent odobral prijať svätenie až do 250 kilometrov vzdialeného Périgueux⁵⁴ z rúk osemdesiatšesťročného starca, biskupa Bourdeilla⁵⁵,

⁴⁹ „Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca i matku, ženu a deti, bratov a sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojim učeníkom“ (Lk 14, 26).

⁵⁰ SAINT VINCENT DE PAUL. *Correspondence. Etretiens. Documents.* vyd. P. Coste. Paríž, 1920-1925, 14. zv. + 15. zv.: M. et Ch. 19-20, 1970. XIII, s. 2-7.

⁵¹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 62.

⁵² *Tamže*, s. 63-64.

⁵³ Jeho dekréty promulgovali až na Generálnom zhromaždení kléru roku 1615.

⁵⁴ V kostole sv. Juliána v Château l'Evéque.

ktorý zomrel asi mesiac po tomto obraze.⁵⁶ Takto Vincent hľadal v odľahlej diecéze neznámeho biskupa, aby sa vyhol disciplinárnym požiadavkám svojho nového predstaveného, pričom na vysviacku využil obdobie školských prázdnin.⁵⁷ Takto teda šikovne unikol pred prílišnou horlivosťou nového pastiera diecézy, ktorý neuznával staré zaužívané zvyky. Toto však nebol ojedinelý prípad. Sú dôkazy, že boli početné prípady takýchto ordinácií v nesúlade s predpismi o kánonickom veku, s čím sa spájali časté žiadosti o dišpenz adresované do Ríma.⁵⁸

Pre dôkladné pochopenie Vincentovej osobnosti má otázka jeho ordinácie veľký význam. Vo veku dvadsiatich rokov nebol takým svätým kňazom plným apoštolského zápalu, ako ho predstavuje tradičná hagiografia. V opačnom prípade by nebol mal smelosť vedome prekročiť nariadenia Tridentského koncilu. Nebol ani darebák bez škrupúl, necitlivým voči ťažkému hriechu prijatia vysviacky pred dosiahnutím kánonického veku. O tomto hriechu v zrelom veku mlčal, aby nešpinil pamiatku cirkevných hodnostárov, ktorí boli zapletení do jeho klamstva.⁵⁹ Priestupok bol taký častý a taký všeobecný, že ani ordinand, ani konsekrátor, i keby si uvedomovali nedodržanie predpisov, nehanbili by sa za to, že postupujú v zhode so všeobecným zvykom.⁶⁰

Teda, takýmto premysleným spôsobom Vincent vo veku necelých dvadsať rokov dosiahol svoj cieľ. Ako vidno z jeho neskoršieho života, aj túto cestu si Boh vedel správne použiť. Ale bola azda aj cestou povolania, ktoré sám Vincent vnútorne cítil? Dalo by sa o tom pochybovať. O veľa rokov neskôr, už ako svätec, dozvediac sa o údajnom kňazskom povolaní jedného zo svojich synovcov, takto spomínal na chvíľu pred svojou vysviackou: „Keby som bol vtedy vedel, čo je kňazský stav, keď som si ho tak opovážlivo vybral, bol by som sa rozhodol radšej zostať na dedine a orať zem, než sa zaviazat' takému hrôzu budiacemu stavu.“⁶¹ Ešte jasnejšie to vyjadril pred istým

⁵⁵ Tento biskup bol aj slepý.

⁵⁶ CONTASSOT, F. *Saint Vincent de Paul et le Périgord, Annales 1949-1950*. s. 161nn.

⁵⁷ SV XIII, s. 2-7.

⁵⁸ COSTE, P. *Monsieur Vincent. Le grand saint du grand siècle*. Paríž, 1932, 1. zv., s. 39.

20. júla 1609 kardinál štátny sekretár vyjadril pred nunciom v Paríži prekvapenie nad veľkým počtom francúzskych kňazov vysvätených pred dosiahnutím kánonického veku a idúcich do Ríma po rozhrešenie za svoje previnenie. Šebastián Zamet, keď roku 1615 preberal diecézu v Langres, našiel v nej až dvesto kňazov vysvätených pred dosiahnutím predpísaného veku.

⁵⁹ REDIER, A. *La vraie vie de Saint Vincent de Paul*. 26. vyd. Paríž, 1947, s. 16.

⁶⁰ CONTASSOT, *Saint Vincent de Paul et le Périgord*, s. 164.

⁶¹ SV V 568.

advokátom, ktorého sa usiloval odhovoriť od kňazstva: „Skúsenosť mi prikazuje vystríhať všetkých, ktorí sa so mnou radia o voľbe kňazského stavu, aby to nerobili, ak necítia skutočné povolanie od Boha a ak nemajú čistý úmysel oslavovať nášho Pána praktizovaním jeho čností a nevidia iné neklamné znaky jeho Božskej vôle. Toto presvedčenie je vo mne také zakorenené, že keby som už nebol kňazom, nikdy by som sa ním nestal.“⁶²

Keď sa Vincent díval z perspektívy skoro šesťdesiatich rokov kňazského života na chvíľu, keď urobil rozhodnutie pre tento stav, povedal, že mu k jeho prijatiu vtedy ešte veľa chýbalo. Bolo to hlavne skutočné povolanie od Boha, čistý úmysel oslavovať Pána a zodpovedajúca príprava na kňazský stav. Aký bol vtedy jeho úmysel? Aké boli skutočné motívy, ktoré ho pohli vybrať si kňazský stav? Ponajprv to bola opovážlivosť, čo vidno v prvom z citovaných listov. Dominovala tiež vlastná vôľa, osobná voľba nezosúladená s Božou vôľou a svetský, príliš svetský názor na kňazstvo, čo možno ospravedlniť jedine vtedy všeobecným chápaním tohto stavu. Čo bolo kňazstvo pre Vincenta počas jeho mladosti možno aj nepriamo vnímať z jeho vlastných slov:⁶³ „Nešťastní sú ľudia, ktorí vstupujú do kňazského stavu cez okno vlastnej voľby a nie dverami skutočného povolania. Bezpochyby je veľa takých, ktorí vidia v kňazstve možnosť spokojného života a hľadajú v ňom skôr oddych než prácu.“⁶⁴ Pre dvadsaťročného Vincenta de Paul kňazstvo nebolo životom, ale iba prostriedkom pre život. Vybral si ho v presvedčení, že si zaistí spokojnú existenciu, a to skôr v túžbe po odpočinku ako po práci. Aj keď treba dodať, že utilitárny pohľad na postavenie kňaza - avšak nie na sviatostné kňazstvo - nevylučuje prirodzený cit pre povinnosti a vôľu plniť vyžadované úlohy. Každopádne, čoskoro malo prísť u Vincenta k rozčarovaniu.⁶⁵

1.3 Dozrievanie v povolaní

1.3.1 Cesta Vincentovho „obrátenia“

V roku 1608 sa Vincent presťahoval do Paríža. Nie preto, že by ho priťahovalo

⁶² SV VII 463.

⁶³ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 64-65.

⁶⁴ SV VII 463.

⁶⁵ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 65.

hlavné mesto, ale jednoducho preto, že len v Paríži sa mohol znova pokúsiť získať benefícium nevyhnutné pre stabilizáciu svojej existencie a pre zabezpečenie svojej rodiny. Predtým sa totiž už trikrát neúspešne pokúšal zabezpečiť si definitívne a dobré postavenie.⁶⁶ Písal o tom v liste matke: „Pobyť v Paríži bude trvať nejaký čas, aby som si pripravil podmienky na vzostup (v ktorom mi prekážali rôzne nešťastia), čo je pre mňa nepríjemné, lebo mi to bráni prísť k vám a slúžiť vám tak, ako by som mal.“⁶⁷

Keď prišiel do Paríža, ubytoval sa v skromnej štvrti na ľavom brehu Seiny na predmestí Saint-Germain. Byť si najal spolu s krajanom, sudcom z obce Sore pri Bordeaux. Raz v roku 1609 sa však stala veľká nepríjemnosť, ktorá zohrala jednu z kľúčových úloh pri Vincentovom obrátení. Spolubývajúcí ho mylne obvinil z krádeže 400 dukátov. Tie však ukradol poslíček z lekárne, ktorý Vincentovi priniesol lieky, keďže ten bol práve chorý. Keďže sudca bol unáhlený a prudký, verejne Vincenta obžaloval a dokonca spôsobil, že aj cirkevná vrchnosť mu dala napomenutie, pričom ho verejne vyhlasovali ako zlodēja v kostole počas omše po tri nedele. Toto Vincenta veľmi zasiahlo, avšak na obvinenie zareagoval slovami: „Boh pozná pravdu.“ Až po šiestich rokoch sa verejnosť dozvedela pravdu, keď sa dotýčný zloděj priznal.⁶⁸ Napriek tomu táto udalosť bola akoby prvým ohnivkom v procese jeho obrátenia, pretože samotné obrátenie bolo procesom zložitejším a pomalším, počas ktorého po veľa rokov nadväzovali na seba rozličné udalosti a vplyvy.⁶⁹

V tom istom roku sa Vincent stretol s Pierrom de Bérulle, predstaveným Oratoriánov, neskorším kardinálom, ktorý si ho vzal pod patronát. Vincent si ho potom zvolil za duchovného vodcu.⁷⁰ Možno teda povedať, že Bérulle bol pre Vincenta niečo viac než len ochrancom a poradcom.⁷¹ K tejto veľkej osobnosti sa však vrátíme neskôr a podrobnejšie.

Po prvom vážnom duchovnom otrase, akým bolo pre Vincenta obvinenie z krádeže, stretnutie s Bérullom predstavovalo druhú vážnu udalosť, ktorá ho nakoniec nasmerovala k svätosti. Tretia, ešte vážnejšia, sa mala začať čoskoro.⁷²

⁶⁶ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 96-98.

⁶⁷ SV I 18.

⁶⁸ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, s. 20.

⁶⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 99.

⁷⁰ Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederic Ozanam, s. 12.

⁷¹ DEFRENNES, P. *La vocation de Saint Vincent de Paul. Étude de Psychologie surnaturel*. RAM 13, 1932, s. 397.

⁷² ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 108.

Vincentov priateľ, doktor a teológ, ktorý bol jedným z kráľovských kaplánov rovnako ako aj Vincent v tom čase, a ktorý s ním žil v rovnakom paláci, sa mu zveril so svojimi obavami a úzkosťami vyplývajúcimi z pokušení proti viere. Neskôr, keď dotýčny vážne ochorel, Vincent sa bál, aby sa mu aj vplyvom pokušení nezhoršil stav. Tiež sa veľmi obával, aby teológ nezomrel v týchto podmienkach duchovnej biedy.⁷³ Preto vzal na seba tieto jeho pokušenia proti viere a teológovi sa všetka temnota duše rozptýlila. Zomrel v obdivuhodnom pokoji ducha.⁷⁴ Boh Vincenta vypočul a pre neho a pre jeho kňazstvo nastal čas skúšky. V tomto období medzi rokmi 1611 a 1616 prechádzal púšťou hlbokkej duchovnej krízy, obdobím temnej noci ducha. Blízkosť teológa v ňom prebudila celý rad otázok a jeho existenciálny konflikt sa zhoršil. Záhaľčivý, akoby zaobalený do svojich predstáv a starostí, kládol si zrazu otázky o svojej vlastnej viere. Vnímal, ako sa mu búra jeho duchovný dom presvedčení a právd, ktorý si staval už od detstva.⁷⁵

V týchto tmách si Vincent zachoval len presvedčenie, že to všetko je skúška od Boha, ktorý sa nad ním zľutuje a ukončí ju. Zdvojnásobil horlivosť v modlitbe a v pokání a používal praktické spôsoby, ktoré sa mu zdali najvhodnejšie. Prvý bol, že si na hrud' umiestnil lístok so symbolom (vyznaním) viery. Dohovoril sa s Bohom, že zakaždým, keď si položí ruku na hrud', zrieka sa pokušenia, aj keby pritom nevyslovil ani jedno slovo. Druhý spôsob spočíval v tom, že prostredníctvom skutkov uplatňoval tie idey, o ktorých nemohol jasne rozjímať pre chaos v mysli. Venoval sa teda preukazovaniu milosrdenstva tak, že navštevoval a potešoval chorých v nemocnici svätého Jána z Boha. Pokušenia trvali tri alebo štyri roky. Až vtedy pocítil, že je od nich oslobodený, keď inšpirovaný milosťou urobil silné a neodvolateľné rozhodnutie venovať svoj život - z lásky k Ježišovi Kristovi - službe chudobným. Všetko nasvedčuje tomu, že to bol rozhodujúci prelom v jeho živote. Pod ťarchou skúšky sa jeho duch postupne pretavoval. Vyšiel z nej očistený a premenený. Stretol Boha a stretol seba samého, hoci jeho povolanie sa ešte neskonkretizovalo do nejakej určitej formy života alebo špecifickej činnosti. Preto ešte niekoľko rokov šiel tak trochu tápajúc naslepo.

Paralelne s týmito udalosťami Vincent prežíval aj iné významné skúsenosti. V

⁷³ TEIXEIRA, V. A. *Itinerario espiritual de San Vicente de Paúl* [online]. [cit. 12.1.2013]. Dostupné na internete: <http://somos.vicencianos.org/blog/2012/09/25/itinerario-espiritual-de-san-vicente-de-paul-i/>

⁷⁴ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, s. 116nn.

⁷⁵ TEIXEIRA, Itinerario espiritual de San Vicente de Paúl.

roku 1611 býval u Bérulla a vykonával spomínané návštevy chorých v nemocnici. Mal 32 rokov, slávil 12-te výročie svojej kňazskej vysviacky, no stále bez toho, aby naplno pracoval ako kňaz. V roku 1612 sa to však zmenilo, pretože bol menovaný za farára v Clichy, rozsiahlej farnosti, no s málo farníkmi, na predmestí Paríža. Bol tam niečo viac ako rok, ale táto skúsenosť ho poznačila na celý život. V záležitostiach pastoračnej práce bol Vincent vo svojich 32 rokoch dosť neskúsený. Jednoduchý kresťanský ľud v Clichy mu dal dostatočnú lekcii o tom, čo obnáša život podľa viery. Tu videl a cítil niečo, čo netušil ani pred ani po vysviacke: že pravdivý život podľa viery naplňuje dušu a naplňuje ju neporovnateľne viac ako túžby a ambície po rentách, postupoch a istotách. Po tomto odhalení sa cítil v Clichy šťastnejší ako pápež⁷⁶, viac ako jeho vlastný biskup, čo dal najavo pri jednej pastoračnej vizitácii, ktorú biskup vykonal v dedine. A Bohu povedal: „Môj Bože, aký som šťastný, že mám tak dobrých ľudí“.⁷⁷

Avšak nie za dlho Bérulle stiahol mladého kňaza z jeho farnosti, ktorý konečne našiel cestu svojho kňazstva. Poslal ho do paláca šľachtickej rodiny, jednej z najvýznamnejších a najurodzenejších vo Francúzsku, do rodiny manželov Filipa Manuela de Gondi a Margita de Silly, aby robil vychovávateľa a dával školské hodiny ich synom.⁷⁸

A práve Margita de Silly bola, bez toho aby o tom vedela, prvou zo žien, ktoré silne zasiahli do života a smerovania Vincenta de Paul. Ona bola, ako to uvidíme, Božím nástrojom, ktorý mu mal zjaviť, aká je tá pravá cesta jeho kňazského života, a v tomto aspekte môžeme povedať, že bola ženou s rozhodujúcim vplyvom na jeho život.⁷⁹ Zásadná udalosť, od ktorej sa odvíjali všetky Vincentove diela a tiež aj poslanie formovať kňazov, sa odohrala v roku 1617 v Gannes, v malej dedinke na panstve rodiny de Gondi. Vincent šiel vyspovedať zomierajúceho starca dobrej povesti, ktorý však po spovedi začal všetkým hovoriť, že keby si nebol u Vincenta vykonal generálnu spoveď, určite by bol zatratený, lebo dlhé roky zamlčoval ťažké hriechy a nespovedal sa z nich. Na základe takýchto svätokrádežných spovedí a neplatných rozhrešení si Margita de Silly hneď utvorila obraz o jej poddaných ako o ľuďoch nachádzajúcich sa na kraji priepasti. Urgentný liek videla v tom, aby Vincent kázal o nutnosti urobiť si dobrú

⁷⁶ SV IX s. 646.

⁷⁷ CORERA, J. *Život pána Vincenta de Paul*. Pracovný preklad [CD]. Osobný archív autora, s. 14-15.

⁷⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 113.

⁷⁹ CORERA, J. *Život pána Vincenta de Paul*. s. 16.

generálnu spoveď. Urobil tak 25. januára 1617 obyvateľom dedinky Folleville s veľkým úspechom tam aj na okolí. Následne Vincent odišiel od Gondiovcov do farnosti Châtillon-les-Dombes, pretože sa začal vnútorne stále viac meniť a začal túžiť po ozajstnom kňazskom živote.⁸⁰ V Châtillon-les-Dombes strávil iba niekoľko mesiacov, pretože ho Gondiovcí zavolali späť. Avšak už tam stihol založiť prvé misijné dielo – charitatívne bratstvo pre pomoc chudobným.

Potom, v roku 1618 si konal duchovné cvičenia v útulku v Soissons, ktoré mu pomohli pochopiť, že žiť svoje kňazské poslanie, byť svedkom a šíriteľom Božej dobroty a slúžiť chudobným si vyžaduje zrelú a spokojnú povahu.⁸¹ Práve vtedy sa oslobodil od všetkých prirodzených impulzov a Božie účinkovanie v ňom začalo dostávať konkrétnu formu.⁸²

Ďalším míľnikom bol rok 1619 a Vincentovo menovanie za duchovného správcu galejí⁸³ Filipom Emanuelom de Gondi, keďže ten bol veliteľom kráľovskej flotily, čiže generálom galejí.⁸⁴

V roku 1620 sa zase počas misií vo farnosti Montmirail venoval vyučovaniu troch heretikov, ktorí sa chceli obrátiť. Dvaja z nich to aj urobili, no tretí mal veľké výhrady. Nakoniec sa obrátil aj on, no vo Vincentovi to zanechalo hlbokú stopu, pretože tomu, čím heretikovi argumentoval, mal aj on sám problém uveriť.⁸⁵

Teda, stretanie sa s biedou, hriechnosťou, ale tiež aj zanedbanosťou duchovného života ľudu a kňazov bolo pre Vincenta pohnútkou a milosťou, aby zamenil priemerné duchovné ambície za autentický a pravdivý kresťanský a kňazský život.⁸⁶ Jeho pohľad, plný súcitu a nehy, ako ten Kristov, sa nakoniec zameral na chudobných a ich potreby. Už sa nenáhlil obsadiť prvé miesta, ktoré by zaručovali pokojný život a pohodlie, ale jeho starosťou sa stalo to, aby bol stále bližšie tým najposlednejším, nech by boli

⁸⁰ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 17-20.

⁸¹ MEZZADRI, L. *Putovať s modlitbou a láskou po stopách sv. Vincenta de Paul*. Charis. Bratislava, 2002. s. 36. ISBN 80-88743-47-8.

⁸² ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 169.

⁸³ Galeje - nútené trestanecké práce, v tom čase veslovanie na lodiach, tzv. galerách, teda vesláciach s pomocným oplachtením.

⁸⁴ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 117.

⁸⁵ *Tamže*, 159-160.

⁸⁶ ROMÁN, J. M. *El camino sacerdotal de San Vicente de Paúl, Los inicios (1600-1612)* [online]. [cit. 16.2.2013]. s. 9. Dostupné na internete (španielsky): <http://cmglobal.org/es/files/2013/01/Camino-sacerdotal-de-SVP.pdf>

kdekoľvek.⁸⁷

Radikálne Vincentovo obrátenie (kresťanské aj kňazské) nastalo po dlhom procese dozrievania, až nakoniec sa ukázalo ako strom, obťažený plodmi.⁸⁸ V tej dobe už začal hľadiť na svoje kňazstvo úplne inak ako predtým, pričom mu hodnotu kňazstva pomáhali objavovať aj jeho duchovní sprievodcovia. Vo tejto fáze obrátenia ho najviac ovplyvnili Pierre de Bérulle, André Duval a František Saleský.

1.3.2 Vplyv duchovných sprievodcov

Pierre de Bérulle

Ešte pred falošným obvinením z krádeže sa Vincent zoznámil s jednou z najvynikajúcejších postáv vtedajšej Cirkvi vo Francúzsku, Pierrom de Bérulle⁸⁹, ktorý sa neskôr stal kardinálom, slávnym teológom a verejnou osobnosťou. V tom čase už bol mužom s prestížou, uznávaný istou vybranou skupinou kňazov, ktorí v ňom videli výborného vodcu a ukazovateľa smeru v ich kňazskom živote.⁹⁰

Pochádzal z drobnej francúzskej šľachty. Dostal dobré humanistické a duchovné vzdelanie v jezuitských kolégiách, hlavne na Sorbone. Už v mladosti sa vyznačoval horlivosťou a čistotou života. Rodinné zväzky, náboženské nepokoje a to, že sa pohyboval vo vybraných kruhoch duchovného života, ktoré bolo možné nájsť v Paríži, spôsobili, že sa ocitol v samom centre reformátorských prúdov. Pred kňazskou vysviackou, v poslednej dekáde XVI. storočia, bol členom skupiny sústredenej okolo pani Acarie⁹¹. Vysvätený bol rok predtým, ako sa stal kňazom Vincent de Paul, vo veku 24 rokov, ako si to vyžadoval Tridentský snem, nie 20 ročný, ako jeho zverenec.

Pierre de Bérulle bol chronologicky prvým z troch veľkých duchovných učiteľov Vincenta de Paul. On ho prebudil z jeho snov o „zlatej priemernosti“ a pomáhal mu v rozhodujúcej životnej kríze. Dal sa pod jeho vedenie. Bolo to malé gesto, ktoré svedčí o

⁸⁷ TEIXEIRA, Itinerario espiritual de San Vicente de Paúl.

⁸⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 109-110.

⁸⁹ *1575-†1629.

⁹⁰ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 11-12.

⁹¹ Pani Acaria pod vedením francúzskeho kartuziána P. Richarda Beaucousina a obráteného anglikánskeho kapucína Benedikta Canfielda (*1562-†1610) zavádzala do náboženských kruhov Francúzska duchovné prúdy rýnsko-flámskej mystiky a španielskeho Karmelu. Do tejto skupiny patrili ľudia ako neskorší strážca pečate Francúzskeho kráľovstva Michal de Marillac, doktor na Sorbone André Duval (*1564-†1638), ako aj František Leclerc de Temblay (*1577-†1638) barón de Maffliers, budúci slávny páter Jozef, šedá eminencia kardinála Richelieu.

hlbokej zmene postoja. Začínal si klásť vyššie ciele než len spoločenský vzostup; začal hľadať orientáciu a duchovné ideály. Vincetov životopisec Abelly to komentuje: „Boh mu vnukol túžbu viesť život skutočne duchovný.“⁹²

Prostredníctvom Bérulla sa Vincent dostal do kontaktu s najhorlivejšími a najaktívnejšími kruhmi Cirkvi vo Francúzsku, ktoré sa už pol storočia usilovali zaviesť vo Francúzsku reformy odporúčané Tridentským koncilom. Kampaň v prospech prijatia dekrétov z Tridentu dosiahla vtedy vo Francúzsku svoj vrchol. V roku 1614 ju síce skrížili Generálne stavy⁹³, ale napriek odporu strany galikánov sa definitívne presadila na Generálnom zhromaždení kléru roku 1615.⁹⁴

Bérullove početné publikácie boli základom toho, čo pomenovali „francúzska škola“ spirituality. Bérulle sa však stal predovšetkým duchovným vodcom a ochrancom vnútornej reformy francúzskeho kléru. Inšpirovaný dielom svätého Filipa Neriho založil Oratórium, združenie svetských kňazov, ktoré hlásalo ako ideál kresťanskej svätosti mystickú víziu kňazského stavu a stavalo sa na odpor proti veľmi rozšírenému povrchnému, ba až materialistickému postoju, ktorý redukoval kňazstvo na úsilie o prebendy a benefícia.⁹⁵ Bérulle sa živil Písmom a otcami Cirkvi a bol poznačený, ako František Saleský, potrebou prehĺbiť sa v katolíckej teológii, najmä čo sa týkalo Eucharistie a kňazstva. Vedel dobre rozlíšiť kňazstvo v zmysle posvätnom, kde Nový zákon kňazov nazýva staršími a kňazstvo, ktoré majú všetci pokrstení na základe účasti na Kristovom vykupiteľskom diele.⁹⁶ Preto aj služobné kňazstvo vnímal v dôstojnejšom svetle než ako bolo možno bežne vnímané – čiže nie iba ako prostriedok k lepšiemu životu.

Práve takýto vplyv potreboval Vincent de Paul, ktorý o Bérullovi neskôr povedal, že je „jeden z najsvätejších, ktorých som poznal.“⁹⁷ Jeho prostredníctvom sa dostal do malého, ale vplyvného kruhu reformátorov. Prečítal Regulu dokonalosti Benedikta Canfielda, ktorá bola publikovaná rok predtým a spriatelil sa s Andréom Duvalom, svojím neskorším duchovným sprievodcom. Je samozrejmé, že ak sa mal zúčastniť na

⁹² ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 1. zv., s. 24.

⁹³ Generálne stavy boli zhromaždenia troch stavov (šľachta, duchovenstvo a meštianstvo) zvolávané panovníkom na prerokúvanie štátnych záležitostí a schvaľovanie daní.

⁹⁴ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 104.

⁹⁵ *Tamže*, s. 105-106.

⁹⁶ KOCH, B. La espiritualidad sacerdotal de san Vicente de Paul. KOCH, B. a kol. *El rostro del sacerdote según Vincente de Paul*. CEME. Salamanca, 2004, s. 37. ISBN 84-7349-125-4.

⁹⁷ SV XI, 139.

diele obnovy Cirkvi, musel začať reformovaním seba samého. Pri tejto premene mu pomáhala nová skupina priateľov a prozreteľnosť Božia intervencia.

Hoci Vincent veľmi obdivoval zakladateľa Oratória, predsa tento obdiv nebol taký silný, aby ho nasledoval. Nakoľko vieme, Bérullovo vplyv na Vincenta trval okolo sedem až osem rokov. Avšak v určitej chvíli Vincent objavil vlastnú cestu a vlastnú spiritualitu, ktorú nemožno považovať za jednoducho bérulliánsku. Aj keď sa harmonické vzťahy medzi učiteľom a žiakom skončili nakoniec roztržkou⁹⁸, predsa si Vincent z tohto obdobia zachoval nejednu z čŕt duchovnosti svojho prvého učiteľa a úprimnú úctu voči nemu.⁹⁹ Uvádzame svedectvo samotného Vincenta z neskorších dôb: „Nebohý monsignor, kardinál de Bérulle, ten veľký sluha Boží, vravieval, že je dobre udržať sa nízko, že najmenšie postavenie je najbezpečnejšie a že vo vysokom váženom postavení je ani nevedno aké zlo. Preto sa svätí vždy vyhýbali hodnostiam a preto náš Pán, aby nás o tom presvedčil svojím príkladom aj slovom, povedal, keď hovoril o sebe, že prišiel na svet slúžiť a nie aby mu slúžili (porov. Mt 20,28).“¹⁰⁰

André Duval

André Duval bol prísny, možno aj tvrdohlavý muž. Stretol sa s chudobou a aj sám bol chudobný. Rovnako ako jeho otec pred ním, ani André netúžil po povýšeníach, aby si tak zlepšil svoj stav. Odmietol niekoľko benefícií, a hoci bol navrhnutý a menovaný na arcibiskupa v Remeši, vymenovanie nechcel prijať. Čo sa týka jeho náboženského a duchovného života, bol oddaný mystike a nejaký čas bol tiež žiakom spomínaného kardinála Pierra de Bérulle. Veľmi ho ovplyvnila pani Acaria, ktorá bola sama mystička. Pri písaní jej životopisu ho práve jeho znalosti teológie ochránili pred omylmi a nedorozumeniami pri opise jej neobvyklej zbožnosti, vrátane jej skúseností so stigmami.¹⁰¹

Spod ochrany Bérulla prešiel Vincent pod ochranu doktora André Duvala. Je veľmi pravdepodobné, že po nejaký čas zostával pod vplyvom obidvoch týchto ľudí, prikláňajúc sa skôr k Bérullovi v tom, čo sa týkalo profesionálnych záujmov a činností; vo veciach svedomia skôr podliehal svojmu spovedníkovi Duvalovi. Duval nebol síce

⁹⁸ Vzhľadom na Vincentovu diskretnosť, nepoznáme dosť dobre podrobnosti celej veci.

⁹⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 106.

¹⁰⁰ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 344.

¹⁰¹ *André Duval*. [online]. [cit. 2.3.2013]. Dostupné na internete: http://famvin.org/wiki/Duval,_Andr%C3%A9

taký brilantný ako Bérulle, nebol však menej vzdelaný a určite bol nezištnejší a svätejší. Vincent o ňom hovoril, že bol tak učený a zároveň tak ponížený a jednoduchý, že viac ani nemožno žiadať.¹⁰² A neskôr dodal: „bol to veľký doktor Sorbony, a bol ešte väčší vďaka svätosti svojho života.“¹⁰³ „Dobrý pán Duval“ - jeden z obľúbených Vincentových výrazov¹⁰⁴ sa vyznačoval vrúcnou oddanosťou k Svätej stolici. Tento veľký teológ Cirkvi, vravieval, že kňaz musí mať viac práce, ako môže vykonať. Lebo ak sa duchovného zmocní záhaľka a leňošenie, vzápätí sa dostavia aj ostatné neresti: nečisté pokušenia a mnohé iné.¹⁰⁵ V praktickej oblasti pracoval, bez väčšieho úspechu na pretvorení Sorbony na stredisko duchovného vplyvu. Až do svojej smrti roku 1638 bol pre Vincenta nenahraditeľným poradcom. Vincent s ním konzultoval mnohé veci – tak malého ako i veľkého významu. Príkladom je aj prijatie opátstva Svätého Lazára v roku 1631, ktoré sa stalo ústredným domom Misijnej spoločnosti, a ku ktorého prijatiu Vincenta prehovoril práve Duval.¹⁰⁶ Vincentovi sa bezpochyby páčila Duvalova náuka o tom, že jednoduchí ľudia diskutujú s učencami v nebeskej bráne a vstupujú do nej.¹⁰⁷ Na margo toho povedal: „Dobrý pán Duval mi raz povedal: ‚Otče, chudobní sa raz budú s nami prieť o raj, a nám ho uchvátia (porov. Mt 11,12), lebo je veľký rozdiel medzi ich láskou k Bohu a našou‘. Ich láska sa prejavuje podobne ako láska nášho Pána v utrpení, v uponíženíach, v práci a v odovzdanosti do Božej vôle. A naša, ak ju vôbec máme, v čomže sa prejavuje? Čo konáme, aby to nieslo znaky pravej lásky?“¹⁰⁸ Naproti tomu Bérullov názor bol, že betlehemskí pastieri boli príliš nízkopostavení na to, aby mohli dôstojne vzdať hold vtelenému Slovu: „Úcta, ktorú mu preukazovali, bola veľmi malá, takže možno povedať, že prišli skôr kvôli tomu, aby uzreli Božieho Syna, než aby sa mu poklonili.“¹⁰⁹ Nebola v tomto tá hlboká príčina, ktorá spôsobila, že budúci apoštol chudobných dedinčanov sa nakoniec dištancoval od Bérulla¹¹⁰ a prilipol k Duvalovi?

¹⁰² SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 24.

¹⁰³ SV XI, 154.

¹⁰⁴ SV XI, 100, 376.

¹⁰⁵ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 65.

¹⁰⁶ André Duval. [online].

¹⁰⁷ SV XI, 154.

¹⁰⁸ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s.194.

¹⁰⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 108.

¹¹⁰ *Tamže*, s. 107-108.

*Svätý František Saleský*¹¹¹

V období nedávno objaveného povolania sa Vincent stretol s tretím človekom, ktorého vplyv významne poznačil jeho život. Bol to František Saleský¹¹². Ženevský biskup prišiel do Paríža v novembri 1618. Dôvod cesty bol čiastočne náboženský, čiastočne politický: sprevádzal savojského kardinála pri jeho poslaní dohodnúť podmienky manželstva princeznej Kristíny, sestry Ľudovíta XIII., s piemontským princom. Vieme, aké dôležité boli v tých časoch dôsledky kráľovských manželstiev a aké komplikované boli rokovania tohto druhu. Poslanie, zverené Františkovi Saleskému, trvalo skoro rok. V súvislosti s tým prišla do Paríža aj nerozlučná spoločníčka tohto biskupa matka Jana Františka Frémiot de Chantal¹¹³ a spolu s ňou aj prvá skupina rehoľníčok Navštívenia Panny Márie¹¹⁴ určená do nového kláštora.

Vzťahy Františka Saleského a Vincenta nadobudli hneď charakter osobného priateľstva bez svetských ohľadov a zámerov. Máme o tom veľmi cenné svedectvo samotného Vincenta. Nebol v Paríži, keď tam prišiel ženevský biskup, lebo práve odišiel do Montmirailu, kam sprevádzal pani de Gondi, a väčšiu časť decembra toho roku strávil v tomto meste.¹¹⁵ Napriek tomu bol schopný podrobne opísať všetko, čo sa dialo 11. novembra 1618 počas prvej kázne svätého biskupa v hlavnom meste. Ľud čakal od veľkého kazateľa vznešený prejav a veľkolepú vycibrenosť kázne, no tento pokorný biskup ku podivu všetkých kázal jednoduchým štýlom, takže on sám bol prvý, ktorý mal osoh zo svojej vlastnej kázne. Niektorí ho však za to pohrdavo označili za šaša a dedinčana s dodatkom: „čo je to za spôsob, takto jednoducho kázať?“¹¹⁶ Tak to on sám vyznal aj Vincentovi. Len dôvera, ktorá vyplýva z priateľstva, umožňuje podeliť sa s takými osobnými podrobnosťami a myšlienkami na tému vlastného správania a jeho hlbokých motivácií. A predsa, na prvý pohľad mali tak málo spoločného slávny biskup František Saleský a neuznávaný, vtedy ešte neznámy kňaz Vincent de Paul. Prvý rodom a vzdelaním patril k najvyššej a kultúrne najvycibrenejšej spoločenskej vrstve, pričom sa pohyboval v najvyšších cirkevných kruhoch, druhý bol dedinčan, ktorý sa len nedávno zbavil svojej prvotnej neokresanosti a vďaka vykonávaniu úradu kaplána bol

¹¹¹ Ani tohto svätca nebudeme ďalej v texte explicitne titulovať „svätý“.

¹¹² *1567-†1622.

¹¹³ *1572-†1641.

¹¹⁴ Túto rehoľu založil František Saleský.

¹¹⁵ COSTE, Monsieur Vincent. Le grand saint du grand siècle, 1. zv., s. 158.

¹¹⁶ SV V, 472-473.

čosi ako sluha v šľachtických domoch. Vincent, ktorý prekonal už aj krízu svojho povolania, robil prvé kroky na ceste čnosti a okrem toho nemal nijaké postavenie, ktoré by mu získavalo väčšiu úctu medzi jeho známymi. Aká tajomná príbuznosť teda spájala týchto dvoch takých nesporne odlišných ľudí? Pokiaľ ide o Vincenta vieme, že vo Františkovi Saleskom našiel to, čo darmo hľadal v Bérullovi - svätca. Stretnúc sa so svätosťou, oddal jej svoje srdce a svoju osobu. Hovorí o ňom, že bol najtichším, najdobrotivejším, najláskavejším a najzhovievavejším človekom, akého vôbec poznal. Hneď prvý raz keď ho uvidel, podľa jasu v tvári a podľa spôsobu ako sa stýkal a zhováral s ľuďmi, spoznal, že je výrazným obrazom láskavosti nášho Pána Ježiša Krista. A to mu získalo jeho srdce.¹¹⁷ Vincent de Paul objavil v láskavosti a miernosti Františka Saleského živý príklad, ktorý reálne bolo možné nasledovať. František Saleský mal vďaka svojim láskavým spôsobom neuveriteľný úspech pri konverziách protestantov a v priťahovaní ľudí všetkých stavov k požiadavkám skutočne zbožného života. Vincent pochopil, že aj on by mal byť žiť podobne, ak chcel byť ozajstným misionárom. Toto vedomie potreboval, pretože jeho život takýto nebol. Skôr mal sklony byť strohý a odmeraný, ba dokonca, ak sa nechal uniesť, aj nevládny.¹¹⁸ Pokiaľ ide o Františka, tak určite jeho nadprirodzená intuícia mu umožnila objaviť v kaplánovi Gondiovcov príbuznú dušu, smerujúcu k Bohu - to znamená budúceho svätca. V každom prípade je isté, že v období necelého roka, ktorý František Saleský strávil v Paríži, sa ich vzájomné vzťahy stále upevňovali a dosiahli veľmi vysoký stupeň dôvernosti. Vincent voči nemu prechovával vrúcny obdiv a snahu nasledovať ho. To sa zrodilo v jeho srdci ako následok osobného stretnutia s ním. František Saleský bol za svojho života i po svojej smrti Vincentovým duchovným učiteľom. Diela svätého biskupa, zvlášť *Traktát o láske k Bohu* a *Úvod do zbožného života* boli stálym duchovným čítaním Vincenta de Paul, ktorý ich aj neustále odporúčal svojim duchovným synom a dcéram.¹¹⁹ Listy a texty Vincentových prednášok sú plné citátov z diel Františka Saleského. Ešte početnejšie sú v nich narážky na myslenie svätého biskupa; ono je bezpochyby jedným z prameňov Vincentovej misionárskej spirituality. V prednáškach najzreteľnejšia je však osobitná úcta, ktorú Vincent po celý život prejavoval človeku, čo mu odhalil rozsiahle horizonty svätosti a pomohol mu, aby sa k

¹¹⁷ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 370.

¹¹⁸ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 25-26.

¹¹⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 155.

nim dostal. Keď hovoril o ňom misionárom¹²⁰ alebo Dcéram kresťanskej lásky, používal výraz „náš blahoslavený otec“¹²¹. Ešte štyridsať rokov po svojom prvom a jedinečnom stretnutí s ním adresoval pápežovi Alexandrovi VII. vrúcnu prosbu o rýchlu beatifikáciu tohto ctihodného Božieho sluhu. V liste spomínal priateľstvo, ktoré ho s ním spájalo a mnohé rozhovory s ním.¹²² František Saleský pre Vincenta predstavoval živý kontakt so svätosťou. Okrem toho od neho dostal rad podnetov, ktoré sa týkali tak oblastí osobného života, ako aj širších vízií a plánovania dokonalého života a apoštolátu. Pre Vincenta, ktorý sa trápil so svojou povahou a snažil sa stať prístupným a bezprostredným, miernosť Františka Saleského bola skutočným zjavením. Raz dokonca, keď pre chorobu musel zostať ležať, spomínajúc si na neho, náhle zvolal: „Bože môj, aký dobrý si, keď taký mierny a láskavý František Saleský je tvojím stvorením!“¹²³ Príhovoru svätého ženevského biskupa Vincent pripisoval milosť, že sa oslobodil od nevládnosti a melanchólie.¹²⁴ Okrem toho František Saleský hlásal názor, že svätosť je dostupná ľuďom každého postavenia a stavu: osobám svetským i zasväteným, žijúcim v manželstve i slobodným, mužom i ženám, bohatým i chudobným. To je posolstvo *Úvodu do zbožného života*. Vincent, obyčajný diecézny kňaz, zaujatý organizovaním neveľkých skupín laikov zapojených do charitatívnej činnosti a zaoberajúc sa len nedávno vysloveným projektom na založenie apoštolskej spoločnosti nového typu, našiel v tejto náuke teoretickú oporu pre svoje podujatia. Okrem toho videl v nej jednoduchú metódu na dosiahnutie svätosti. Na dosiahnutie dokonalosti nie je potrebný komplikovaný intelektuálny aparát jeho prvého učiteľa Bérulla. Stačí cesta pokory a miernosti, ktorú hlásal František Saleský.¹²⁵ Takto si Vincent spomínal na Františkov spôsob zmýšľania: „Nechcel by ísť k Bohu, keby Boh vopred nešiel k nemu. Tieto slová plynú zo srdca dokonale osvieteného náukou lásky! Keď je to tak, srdce skutočne zasiahnuté láskou, ktoré vie, čo znamená milovať Boha, nechcelo by ísť k Bohu, keby ho Boh nepredbehol a nepritáhoval svojou milosťou. To je celkom iné, ako chcieť prinútiť Boha a pritiahnúť ho k sebe silou rúk a strojov.“¹²⁶

¹²⁰ Pojem „misionár“ sa v tejto publikácii zväčša vzťahuje na kňazov (klerikov) a bratov Misijskej spoločnosti, ktorú Vincent založil.

¹²¹ SV II 70, 212.

¹²² SV VII, 584-586.

¹²³ SV XIII, 78.

¹²⁴ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 156.

¹²⁵ *Tamže*, s. 153-157.

¹²⁶ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 68.

1.3.3 Kňazská spiritualita „francúzskej školy“

V sedemnástom storočí spomedzi postáv Cirkvi zvlášť vystupujú tí, ktorí spadajú pod označenie francúzska škola spirituality. Táto tiež do veľkej miery ovplyvnila život a duchovný rast Vincenta de Paul. Kľúčovými osobami tohto hnutia boli: spomínaný Pierre Bérulle a Charles de Condren¹²⁷ ako zakladatelia; ďalej Ján Eudes¹²⁸, Jean-Jacques Olier¹²⁹, členovia rehole jezuitov, niektoré ženy a neskôr aj náš Vincent de Paul a ďalší.¹³⁰

Táto škola duchovnosti nefungovala na princípe ignaciánskej školy, kde jej členovia boli úplne verní spiritualite zakladateľa. Francúzska škola nemala takýto podtón, ale každý jej člen ide po svojej línii s úplnou nezávislosťou. Aj tak však boli takmer všetci ovplyvnení Pierrom de Bérulle, hlavným zakladateľom. On sa už od mlada stretal s kruhmi ľudí, medzi ktorými sa seriózne hovorilo o reforme Cirkvi a kléru. V kontakte s touto skupinou ľudí bola jeho mladícka spiritualita mocne poznačená tým, čo sa neskôr začalo nazývať „abstraktná škola“, ktorá mala vzdialené korene vo veľkých nemeckých mystikoch XIV. storočia. Ale čítanie Biblie a cirkevných otcov Bérulla viedli k vízii viery centralizovanej na tajomstvo vtelenia. Centrom duchovnej citlivosti dospelého Bérulla bolo teda Vtelené Slovo, Ježiš. Vnútnou asimiláciou Ježišových „stavov“ počas jeho pozemského života má človek prístup k trojičnému životu. Abstraktná škola ho silno orientovala k istému spôsobu priameho hľadania božského, hľadania, v ktorom postava Ježiša Krista nemala veľkú dôležitosť, a dokonca sa musela nechať bokom pri vyšších stupňoch náboženskej skúsenosti. Bérulle neskôr sám prirovnával zmenu od perspektívy vo svojej mladosti ku „kristocentrizmu“ neskoršieho obdobia (obdobia francúzskej školy) kopernikovskej revolúcie v pohľade na vesmír: Ježiš je centrum, okolo ktorého sa musí točiť celý život viery, tak ako planéty obiehajú okolo slnka.¹³¹ Bol to Bérulle, ktorý implantoval španielsky karmel do Francúzska, ale dal mu silnú kristocentrickú črtu.¹³² Založil

¹²⁷ *1588-†1641

¹²⁸ *1602-†1680

¹²⁹ *1608-†1657

¹³⁰ *Escuela francesa de espiritualidad* [online]. [cit. 26.2.2013]. Dostupné na internete: http://www.bibliaamada.org/nuevo_index/espanol/l_maria_de_montfort/vidas_y_escritos/libros/Escuela_de_espiritualidad.htm

¹³¹ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 11-12.

¹³² VITTEK, J. *Pravá úcta k Panne Márii*. Prednáška na teologický deň v rámci permanentnej formácie kňazov ABÚ, Trnava, 2005 [online]. [cit. 18.2.2013]. Dostupné na internete:

vlastný spôsob uvažovania o duchovnom živote a stal sa tak otcom tejto veľkej spirituality – francúzskej školy.

Členovia tejto skupiny napísali mnoho pojednání, okrem Vincenta, ktorý nenapísal žiadne. Keďže sa táto skupina snažila pracovať na reforme Cirkvi a kléru, písali o duchovnom živote pre pokrstených vo všeobecnosti, no iba málo sa venovali služobnému kňazstvu ako takému. Avšak, vyberaním z ich textov a diel môžeme zachytiť ich učenie aj v tejto oblasti. Ide o uhol pohľadu na službu a život kňazov, ktorý sme našli až v súčasnosti a ktorý bol ocenený až na Druhom vatikánskom koncile.¹³³

Pretože francúzska škola rozvíjala kňazskú spiritualitu na modeli Krista, večného Kňaza, ktorý sa obetuje Otcovi,¹³⁴ budeme sa venovať jej kňazskej spiritualite globálne, t.j. tak všeobecnému, ako aj sviatostnému kňazstvu. Bude teda dobré povedať si, aké boli zdroje čerpania múdrosti týchto duchovných autorov.

Ich prvým zdrojom bol Nový Zákon s jeho známymi vyjadreniami od svätého Pavla: „...aby ste svoje telá prinášali ako živú, svätú, Bohu milú obetu...“ (Rim 12,1) a od svätého Petra: „...dajte sa vbudovať aj vy ako živé kamene do duchovného domu, do svätého kňazstva, aby ste prinášali duchovné obety, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista... vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo svätý národ“ (1Pt 2,5.9). Držali sa tiež otcov Cirkvi, ktorí, okrem iného, vstúpovali veriacim, že aj oni a celá Cirkev, sú telom Krista-Kňaza, a preto sú v Ňom kňazmi a skutočnou obetou.

Bérulle a ostatní poznali už aj Tridentský katechizmus. V jeho kapitolách máme v podstate zhrnuté hlavné rysy myslenia francúzskej školy o kňazstve ako takom. Toto myslenie stojí na tom, že Ježiš Kristus je náš jediný, najvyšší Veľkňaz, dokonalý Adorátor Otca, a súčasne, výborný Učiteľ, najlepšia Obeta, Posväcovateľ a Zjednocovateľ podľa obrazu svojej jednoty s Otcom a Duchom Svätým (porov. Jn 17,14; 17-19; 20-21). Takto majú všetci pokrstení účasť na Kristovom kňazstve a na jeho misijnom poslaní spôsobom viac-menej obšírnym, zahŕňajúc väčšiu či menšiu časť z akcií Ježiša Krista, v jeho úlohe „Proroka“ (Učiteľa), obetného Baránka, Posvätitel’a a Zjednotiteľa.¹³⁵ Hlboký kristocentrizmus tejto školy bol založený na kontemplácii

<https://docs.google.com...>

¹³³ KOCH, B. La espiritualidad sacerdotal de san Vicente de Paul, s. 28-29.

¹³⁴ CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 28.

¹³⁵ KOCH, B. La espiritualidad sacerdotal de san Vicente de Paul, s. 28nn.

vtelenia Slova a jeho kenózy.¹³⁶ Vnímanie kňazského poslanca Ježiša a jeho učeníkov môžeme na tomto základe zhrnúť do troch funkcií:

1. Premieňať eucharistické telo Kristovo, zjednocovať a budovať jeho Mystické telo a to najmä prostredníctvom sviatosti zmierenia. Táto funkcia patrí služobnému kňazstvu, pretože vysvätený služobník reprezentujú Ježiša Krista, jediného najvyššieho Kňaza, je zároveň znakom a prostriedkom jednoty a zmierenia - Ježiš prišiel, „aby zhromaždil vedno rozptýlené Božie deti“ (Jn 11,52).

2. Obetovať tak svoj život, ako aj Eucharistickú obeť; teda ide o službu obety. Táto funkcia prináleží každému pokrstenému, mužovi aj žene. Jedným z typických prvkov francúzskej školy je, že umožňuje previazať Eucharistiu s konkrétnym životom, a to je niečo, čo Vincent neskôr robil často prostredníctvom malých skutkov, akými boli návšteva Najvätejšej Sviatej pred odchodom do služby chudobným a takisto pri návrate, aby tak pripojil ľudské služby ku Kristovej obeti.

3. Hovoriť, ohlasovať Božie kráľovstvo, Dobrú zvesť: evanjelizovať - a Vincent dodáva: „skutkami a slovami“ ako Kristus „konať a vysvetľovať“. Táto funkcia taktiež patrí všetkým pokrsteným, a teda aj služobnému kňazstvu, avšak v rôznych formách v závislosti na osobnom povolaní a vysviacke.

Aj keď nemáme podporu siahodlých traktátov, predsa len vnímame, že služobné kňazstvo podľa vyjadrení Tridentského koncilu¹³⁷ a francúzskej školy nepatrí bez rozdielu všetkým veriacim, ale iba obmedzenému počtu vyvolených, vysvätených a zasvätených Bohu legitímnym vkladáním rúk a slávnostným obradom Cirkvi pre vykonávanie špecifickej posvätnéj služby. Majú ju vykonávať tak pre seba ako aj pre veriacu obec. Ich úlohou je predkladať silu Božského zákona, povzbudzovať a formovať ľud, aby ho zachovali v duchu živom a bdelom. A nakoniec, oddelení od zvyšku ľudu, sa majú cvičiť v tom, čo znamená slúžiť.¹³⁸

To, čím samotný Bérulle a francúzska škola najviac ovplyvnili Vincenta bola predovšetkým spiritualita Vtelenia, ktorá potom tvorila základ jeho života a jeho práce, jeho duchovnej skúsenosti a formácie, ktorú dával svojim učeníkom. Prišiel k tomu, že to, čo treba hľadať je bratská láska a služba chudobným, ktorej sa treba učiť v láske

¹³⁶ VITTEK, Pravá úcta k Panne Márii. (kenóza - vyjadruje vnútorný postoj Ježiša Krista, znázornený postavením sluhu, ktorý si zvolil na čas celej svojej pozemskej existencie).

¹³⁷ DENZINGER, H. *Enchiridion symbolorum*. EDB, Bologna, 1996, kánony 1771-1778, s. 735. ISBN: 88-10-20562-6

¹³⁸ KOCH, B. *La espiritualidad sacerdotal de san Vicente de Paul*, s. 28nn.

Ježiša Krista. To je v konečnom dôsledku to, čo predkladá aj Bérulle svojim učeníkom v inom svetle: učiť sa od Ježiša Krista a zakladať predovšetkým s Ním skutočné ľudské vzťahy.¹³⁹

Pokiaľ ide o Vincenta, nájdeme neskôr v jeho konferenciách, listoch a dielach súvislú kňazskú spiritualitu, takú istú, akú mali jeho bratia z francúzskej školy, s tým, že on hovorí pomocou niekoľkých fráz to, čo oni na mnohých stranách. A tiež zahŕňa krstné aj služobné kňazstvo, samozrejme s aplikáciou, okrem iného, aj na chudobných.¹⁴⁰ Aby sme však mohli lepšie pochopiť Vincentov myšlienkový pochod čo sa týka služobného kňazstva a keďže „osobitným znakom kňazov je podieľanie sa na kňazstve Božieho Syna...“¹⁴¹, je vhodné predstaviť si Krista tak ako ho vnímal Vincent. Totiž otázka, s ktorou sa Ježiš obrátil na učeníkov: „A za koho ma pokladáte vy?“ (Mk 8,29) - ostáva základnou kristologickou otázkou všetkých čias.¹⁴² Takto sa nám ozrejmi celé jeho ďalšie pôsobenie v oblasti reformy kňazského života.

¹³⁹ *Diccionario de espiritualidad vicenciana*. CEME, Salamanca, 1995, s. 220.

¹⁴⁰ KOCH, B. La espiritualidad sacerdotal de san Vicente de Paul, s. 28nn.

¹⁴¹ SV XI, 7.

¹⁴² SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 186.

2 Vincentova spiritualita kňazstva

2.1 Charakteristické Kristove črty podľa Vincenta

2.1.1 Ježiš Kristus – stále spojený s Otcom modlitbou

Podľa Vincenta Ježiš Kristus prišiel na svet, aby mu dal poznať Otcovu lásku. Je adorátor Otca, Syn, ktorý z Božieho kráľovstva robí stredobod svojho života. Poslaný od Otca, žije s ním v intímnej jednote skrze modlitbu. Vo všetkých veciach dáva prednosť plneniu Otcovej vôle.¹⁴³ „Nechcel povedať, že jeho náuka je jeho náukou, ale odvolával sa na svojho Otca... Ó, Spasiteľu môj, akú lásku si preukazoval svojmu Otcovi! Bratia moji, či môže byť ešte väčšia láska, ako zničiť sa pre Otca? Mohol prejavovať ešte väčšiu lásku, akú prejavil takou smrťou, keď zomieral z lásky?... Vždy konám vôľu môjho Nebeského Otca; vždy konám skutky a diela, v ktorých má zaľúbenie.“¹⁴⁴ Ježiš bol teda počas svojej misionárskej činnosti stále spojený s Otcom (porov. Jn 7,29; 33,17; 13,18)¹⁴⁵. Uznával, že Otec je pôvodcom všetkého dobra, ktoré konal.¹⁴⁶ Stále hľadal Otcovu vôľu. Dcéram kresťanskej lásky¹⁴⁷ Vincent pripomenul, že „Pán Ježiš bol výsostne rozjímavým mužom.“¹⁴⁸

Vincent sa často odvolával na špecifickú tému evanjelistu Lukáša, že sa Ježiš stále modlil, a tak bol spojený s Otcom. Ráno, večer, pri každej dôležitej záležitosti v misii: modlil sa pri krste (porov. Lk 3,21); utiahol sa a modlil sa (porov. Lk 5,16); modlil sa pred voľbou Dvanástich (porov. Lk 6,12); modlil sa pred Petrovým vyznaním (porov. Lk 9,18); modlil sa pred premenením (porov. Lk 9,29); povedal učeníkom nech sa modlia a nech prosia Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu (porov. Lk 10,2); učil učeníkov modliť sa (porov. Lk 11,1); učil ich vytrvalej modlitbe (porov. Lk 18, 1); učil ich pokore pri modlitbe (porov. Lk 18,9); pri Poslednej večeri sa modlil, aby

¹⁴³ *Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti*. 3. vyd. Námestovo, 2012, s. 18.

¹⁴⁴ SV XII, 108-109.

¹⁴⁵ Osobitný vzťah Ježiša k Otcovi je tiež Lukášovou témou. Porov. 2,49; 3,22; 9,35; 10,21-22; 23,26.

¹⁴⁶ SV XII, 109.

¹⁴⁷ Ľudovo „vincentky“, ktoré založil spolu s Lujzou de Marillac v roku 1633.

¹⁴⁸ SV IX, 415.

neochabla Petrova viera (porov. Lk 22,32); modlil sa v smrteľnej úzkosti na Olivovej hore (porov. Lk 22, 41-42); modlil sa na kríži (porov. Lk 23,46).

V tomto zmysle je Lukášovo evanjelium „evanjeliom modlitby“. Kniha Skutkov apoštolov v tejto téme pokračuje: porov. Sk 1,14; 1,24; 2,42; 3,1; 4,24; 4,31; 6,4; 9,11; 10,2-4; 10,9; 10,24; 10,30; 12,5; 12,12; 13,3; 14,23; 20,36; 21,5; 24,14.¹⁴⁹

2.1.2 Ježiš Kristus – evanjelizátor chudobných

Vízia Krista Vincenta de Paul je originálna. Podľa neho je Kristus najmä evanjelizátorom chudobných, t.j. Kristus misionár, ktorý prišiel od Otca a vrátil sa k Nemu. Dobrovoľne sa zriekol hodnosti Božieho Syna, aby oslobodil svoj ľud z telesného a duchovného otroctva, ktoré ho spútava. Stotožňuje sa s chudobnými, prebýva v nich.¹⁵⁰ Aj keď ostáva „Pánom“ a „Božím Synom“, Vincentov Kristus žije aj v chudobných. Trpí v nich.¹⁵¹ Táto vízia Krista je univerzálna, burcuje k ohlasovaniu Radostnej zvesti až po samý kraj sveta. Kristus zhromažďuje všetkých, mužov i ženy, bohatých i chudobných a formuje ich pre spoluprácu na Jeho misii. Charakterizuje Ho päť čností misionára: jednoduchosť, poníženosť, láskavosť, umŕtvenie, horlivosť.¹⁵² Vincent často citoval Matúša 25,31-46¹⁵³, aby potvrdil, že sa Ježiš naozaj stotožnil s chudobnými.¹⁵⁴ Pre toto stotožnenie Krista s chudobnými sú oni naši „páni a učitelia“¹⁵⁵ ako hovorieval Vincent. Jeho Kristus, jeho „Pán a Učiteľ“, žije v chorom, vo väznovi, v opustenom dieťati, v obetiach vtedajších náboženských vojen.¹⁵⁶ Príkladom je výzva dať si pozor a neopovrhnuť maličkým (porov. Mt 18,10) a uistenie o tom, že kto posluží maličkému, nepríde o odmenu (porov. Mt 10,42). Stotožňovanie Krista s trpiacim bližným je aj dôležitá téma Skutkov apoštolov: „Šavol, Šavol, prečo

¹⁴⁹ MALONEY, R. *Cesta k chudobným. Spiritualita sv. Vincenta de Paul*. s. 27-28.

¹⁵⁰ SV XII, 270-271.

¹⁵¹ SV X, 680.

¹⁵² SV XII, 270-271.

¹⁵³ „Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci anjeli, zasadne na trón svojej slávy. Vtedy sa pred ním zhromaždia všetky národy a on oddelí jedných od druhých, ako pastier oddeľuje ovce od capov. Ovce si postaví sprava a capov zľava. Potom Kráľ povie tým, čo budú po jeho pravici: ‚Poďte, požehnání môjho Otca, zaujmíte kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pobeštný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne.‘“

¹⁵⁴ SV XI, 252, 324, 454.

¹⁵⁵ SV IX, 119; X, 332.

¹⁵⁶ SV X, 680.

ma prenasleduješ?“ (Sk 9,4; 22,7; 26,14).

Vincent sa spája aj s Jánovou témou o láske k Bohu a blížnemu: máme sa milovať navzájom ako nás miloval Ježiš (porov. Jn 13,34-35); kto nevidí svojho brata je vo tme (porov. 1Jn 2,7). A podobným štýlom svätý Ján pokračuje: porov. 1Jn 2,3 nn. 11, 16, 18, 23-24; 4,20-21; 5,1-2; 2Jn 5-6.

Z povedaného je zrejmé, že chudobní majú veľkú hodnotu v Kristových očiach. Ježiš používa chudobu a ukazuje na nej, že je niečo dôležitejšie než ľudské záujmy. Ved' aj sám Ježiš Kristus „hoci bol bohatý, stal sa pre vás chudobným, aby ste sa vy jeho chudobou obohatili“ (2Kor 8,9). Naozaj im dáva význačné miesto: „Nevyvolil Boh tých, čo sú vo svete chudobní, aby boli bohatí vo viere a dedičia kráľovstva, ktoré prisľúbil tým, čo ho milujú?“ (Jak 2,5). A on sám bol tým najlepším ohlasovateľom evanjelia: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok“ (Lk 4,18-19; porov. aj Lk 7,22). Z tohto Lukášovho textu si nakoniec aj Vincent vzal časť za motto: „Poslal ma hlásať evanjelium chudobným.“

2.1.3 Ježiš Kristus – plný dôvery v Božiu Prozreteľnosť

Ježiš prežil celý svoj život v zhode s vôľou svojho Otca. Hlásal príchod Božieho kráľovstva, ktoré bolo výrazom spásonosnej vôľe Božej. Odovzdal sa Otcovej láske a zostal verný až na smrť na kríži. „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha“ (Lk 23,46) bola modlitba, ktorá vyjadrovala jeho posledný úkon dôvery v Božiu Prozreteľnosť. Jeho vernosť nebola zbytočná, lebo Otec ho vzkriesil z mŕtvych.¹⁵⁷ Aj pri najväčšom fyzickom vypätí síl bol Ježiš Kristus neustále spojený modlitbou s Otcom, hľadal Jeho vôľu a dôveroval v Jeho Prozreteľnosť.¹⁵⁸ Podľa Lukáša Duch Otca i Syna, ktorý usmerňuje beh dejín, pôsobí od počiatku. Preniká Ježiša mocou zhora a usmerňuje Ho pri Jeho poslaní: „Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni“ (Lk 1,35); keď bol pokrstený ... zostúpil na Neho Duch Svätý (porov. Lk 3,22); Ježiš bol plný Ducha Svätého ... Duch Ho vodil po púšti (porov. Lk 4,1); Ježiš sa v sile Ducha

¹⁵⁷ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 18-20.

¹⁵⁸ SV XII, 270-271.

vrátil do Galiley (porov. Lk 4,14); Duch Pána je nad ním (porov. Lk 4,18); Ježiš zaplesal v Duchu Svätom (porov. Lk 10,21); nebeský Otec dá Ducha Svätého tým, ktorí Ho prosia (porov. Lk 11, 13); kto by sa rúhal Duchu Svätému, tomu sa neodpustí (porov. Lk 12,10); Duch Svätý vás v tú hodinu poučí, čo treba hovoriť (porov. Lk 12,12). Aj kniha Skutkov apoštolov pokračuje v téme „evanjelia Ducha Svätého“. Duch Svätý je totiž ten, kto posilňuje a vedie Cirkev v jej apoštolskom poslaní.¹⁵⁹

2.1.4 Ježiš Kristus – vzor života misionárskych čností

Pre Vincenta je Ježiš pravým misionárom, ktorý svojím životom a konaním robí svoje evanjelium účinným. K tomu používa praktizovanie piatich čností, podľa Vincenta charakterizujúcich misionára.

Prvou z nich je jednoduchosť. Duch Ježiša Krista¹⁶⁰ spočíva v jednoduchosti. Prejavoval sa tak, že Ježiš hovoril vždy pravdu.¹⁶¹ Povedal veci tak, ako sa stali,¹⁶² nič nepredstieral, nič nezakrýval,¹⁶³ vo všetkom sa opieral o Boha.¹⁶⁴ Ježiš miloval pravdu nadovšetko. Jánovo evanjelium poukazuje zvlášť na túto Kristovu charakteristickú črtu: Ježiš je pravda (porov. Jn 4,6); kto žije v pravde, žije vo svetle (porov. Jn 3,21); Ježiš vydal svedectvo o pravde (porov. Jn 8,32); každý, kto je z pravdy, počúva Jeho hlas (porov. Jn 18,37).

Okrem týchto, ako aj iných Jánových textov (porov. Jn 1,17; 4,24; 5,33; 14,6; 16,13; 17,17), celý Nový zákon prízvukuje hľadanie pravdy za každých okolností ako imperatív, opierajúci sa o Pánove slová: „Vaša reč nech je áno-áno, nie-nie“ (Mt 5,37; Jak 5,12; 2 Kor 1, 17-20).

Druhou čnosťou je poníženosť. Je to čnosť, ktorú Ježiš Kristus¹⁶⁵ učil „slovom aj príkladom,“¹⁶⁶ učil uznávať, že všetko dobré pochádza od Boha.¹⁶⁷ Vincenta privádzala

¹⁵⁹ V Skutkoch apoštolov je 57 krát zmienka o Duchu Svätom. MALONEY, Cesta k chu-dobným, s. 30.

¹⁶⁰ SV IV, 486.

¹⁶¹ SV XII, 172; *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*. Paríž, 1658, II, 4.

¹⁶² SV I, 144.

¹⁶³ SV I, 284.

¹⁶⁴ VP II, 4; SV XII, 172.

¹⁶⁵ SV XI, 56-57.

¹⁶⁶ VP II, 7.

¹⁶⁷ SV I, 182; VII, 98-99.

do úžasu skutočnosť, že Boží Syn „sa zriekol seba samého“¹⁶⁸. Hoci aj iní evanjelisti (porov. Mt 20,28; Mk 9,35; Jn 13,12), a aj Pavol (porov. Fil 2,5-11) pripomínajú Jeho poníženosť, Lukáš rozvíja túto tému zvlášť vo vzťahu ku spáse chudobných. Keď Lukáš začína opisom detstva, opisuje vlastne Ježišov príchod medzi chudobných: Boh „zhliadol na poníženosť svojej služobnice“ (Lk 1,48). „Mocnárov zosadil z trónov a povýšil ponížených“ (Lk 1,52), „lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený“ (Lk 14,11; pozri aj Lk 18,14). Ježiš pripomínal svojim učeníkom, že najväčší sú v skutočnosti najmenší (Lk 22,26) a že On je medzi nimi ako „ten, čo slúži“ (Lk 22,27). Lukáš rozvíja aj tému povýšenia prostredníctvom poníženosti (porov. Lk 9,22; 12,50; 24,7; 26,46). V Skutkoch apoštolov zopakoval, že toto je kľúč k pochopeniu celého Písma (Sk 8, 26-40).

Treťou Ježišovou misionárskou čnosťou je láskavosť. Keď Vincent hovorí o Ježišovej láskavosti, cituje obvykle Matúšovo evanjelium: „Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom“ (Mt 11,29); „hľa, tvoj Kráľ prichádza k tebe, tichý, sediaci na oslici, na osliatku, mlád'ati ťažného zvierat'a“ (Mt 21,5; pozri aj Mt 5,5). Ďalší z evanjelistov, Lukáš, síce nikdy nepoužil výraz „láskavosť“, no táto téma je taká charakteristická pre jeho evanjelium, že sa dá o Lukášovi povedať, že je „evanjelistom Kristovej láskavosti“¹⁶⁹. Lukášovo evanjelium nám vo veľkom predkladá Ježišovo milosrdenstvo (Lk 7,36 a nasl.), lásku (Lk 15, 1 a nasl.), posolstvo milosti (Lk 4,22) a jeho radosť (Lk 10,21).

Ježiš je tiež vzorom čnosti umŕtvovania. Aby Vincent poukázal na túto čnosť v Ježišovom živote a povzbudil svoje duchovné rodiny cvičiť sa v umŕtvení, citoval viaceré pasáže z Nového zákona, ktoré ho odporúčajú:¹⁷⁰ učenici opustili všetko a išli za Ježišom (porov. Lk 5, 11); nech ... vezme svoj kríž a nasleduje ma (porov. Lk 9,23); kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo (porov. Lk 9,62); predajte, čo máte a rozdajte ako almužnu (porov. Lk 12,33); musia mať v nenávisti otca, matku, bratov, sestry, ženu, deti, ba aj svoj život (porov. Lk 14,26); musia sa zrieknuť všetkého (porov. Lk 14,33); Ježiš musí mnoho trpieť (porov. Lk 17,25); Syna človeka musia ukrižovať (porov. Lk 24,7); Mesiáš musel toto všetko vytrpieť a tak vojsť do

¹⁶⁸ SV XII, 109.

¹⁶⁹ MALONEY, Cesta k chudobným, s. 25.

¹⁷⁰ SV IX, 170; X, 61; X, 398.

svojej slávy (porov. Lk 24,26); Mesiáš musel trpieť a vstať z mŕtvych (porov. Lk 24,46).

Horlivosť za spásu duší je poslednou z piatich misionárskych čností Ježiša Krista. Charakterizuje vrúcnu lásku naplňajúcu Ježišovo srdce. Mohli by sme citovať viaceré ďalšie pasáže Nového zákona: keď hovorí o poslednom súde (porov. Mt 25, 31-46); alebo keď hovorí svätý Pavol v Božom Duchu: „Nebudte nikomu nič dlžní, okrem toho, aby ste sa navzájom milovali: veď kto miluje blížneho, vyplnil zákon.“ (Rim 13,8); - alebo: „A tak teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska.“ (1Kor 13,13).

Tieto state tiež potvrdzujú dôležitosť horlivosti a odkazujú pri tom svojím spôsobom na Krista. V tomto ohľade sú azda najvýznamnejšie tieto Jánove texty: porov. Jn 3,16; 13,34-35; 1Jn 2,10; 3,11; 3,16; 3,18; 3,23; 4,7-8; 4,11; 4,19-21; 5,1-2).¹⁷¹

2.2 Pripodobniť sa Kristovi

2.2.1 *Mat' účasť na Kristovom kňazstve*

Znakom kňazov, ako o tom hovoril na jednej konferencii Vincent, je to, že „majú účasť na kňazstve Božieho Syna, ktorý im dal moc obetovať svoje vlastné telo a dávať ho ako pokrm, aby tí, ktorí ho budú požívať, mali večný život. To je božská moc, ktorá sa nedá s ničím porovnávať, moc nad telom Ježiša Krista, ktoré tak obdivujú anjeli, moc odpúšťať hriechy ľuďom, čo naplňa údivom a vďačnosťou. Existuje niečo väčšie a obdivuhodnejšie? Ó, páni, dobrý kňaz, to znamená veľa! Čo všetko môže vykonať dobrý kňaz! Koľké obrátenia môže sprostredkovať! Od kňazov závisí rozmach kresťanstva. Keď farníci vidia dobrého kňaza, milujúceho pastiera, vážia si ho a počúvajú jeho hlas, snažiac sa napodobniť ho.“¹⁷² Tento text je známy vo vincentínskej literatúre a priamo vystihuje najlepšiu stránku Vincenta: On je kňazom Ježiša Krista, kňazom chudobných.¹⁷³ V týchto riadkoch tiež vnímame tridentské učenie, ktoré vyhlasuje, že tento kňazský „znak“ dáva „oprávnenie“ na premieňanie a na odpúšťanie hriechov. Vincent dával konkrétny význam tomuto znaku, prezentujúc ho

¹⁷¹ MALONEY, Cesta k chudobným, s. 23-27.

¹⁷² SV XI, 702-703.

¹⁷³ RENOARD, J. P. *Modlime sa 15 dní so svätým Vincentom de Paul*. Nitra, 2003, s. 65.

ako znak vtlačený samotným Kristom v osobe kňaza, ktorý je poverený uskutočňovať gestá, hlásať slovo a konať v jeho mene. Rád používal obrazy, ktoré ozrejmujú jeho myslenie. Aby opísal tento „znak“, prirovnával ho k vrúbľovaniu, k tvrdému kmeňu, do ktorého sa implantuje štep, ktorého plody musia byť potom jedlé. K tomu dodal: „Aj my, úbohé stvorenie, napriek tomu, že nie sme viac ako mäso, suché konáre a trnie, keď náš Pán vtlačí do nás svoje znamenie, a dá nám, tak povediac, miazgu jeho ducha a milosti, spojac sa s ním ako vetvy vínnej révy s kmeňom, robíme to isté, čo robil on na zemi, vykonávame božské diela a plodíme to isté čo svätý Pavol - nové deti nášho Pána.“¹⁷⁴

Vincent vedel, že je účastný na Kristovom kňazstve, a že „moc“ prijatá v deň vysviacky pochádza jedine od Krista, ktorý ho tvaruje a modeluje ako svoj „nástroj“. Kristus je tým, kto dáva vznik kňazom a posielal ich, ako bol on sám poslaný Otcom.¹⁷⁵ Keď Vincent uisťuje, že nie je nič väčšie ako kňaz, nie je to kvôli nejakej nadradenosti, ale len preto, že Kristus „mu dáva moc nad svojím prirodzeným, ale aj mystickým telom, dáva mu moc odpúšťať hriechy atď.“¹⁷⁶ V jednom texte, kde hovorí o svätej omši, Vincent uvádza, že kňaz nie je viac ako služobník Ježiša Krista. Kto koná cez kňazov je Kristus, ktorý v tomto zmysle pokračuje v konaní toho, čo robil počas svojho pozemského života „aby zachránil všetky národy pomocou vyučovania a vysluhovaním sviatostí.“¹⁷⁷ Kňaz vystupuje v mene Krista, ktorý doň vtlačá svoj znak. Vincent je pevný v tradičnej náuke: keď krstí Peter, je to Kristus, kto krstí, a krstí Kristus, keď ten, kto krstí je Judáš.¹⁷⁸ Preto je dôležité, aby sa kňaz nechal tvárniť Kristom, aby okrem konania v jeho mene, konal aj ako On. Na druhej strane, častou témou u Vincenta je aj napodobňovanie Krista vo vzťahoch. Prostredníctvom milosti kňaz v sebe stváraňuje Krista, formuje sa podľa Neho. A tak, bez umenšenia kultového rozmeru služby, Vincent trval aj na pastoračnom rozmere stváraňovania Krista vo svedectve dobrého a láskavého pastiera. Veď, nakoniec, uvedomoval si veľkosť tohto poslania: „Uvážte, o koľko vyššia je služba kňazov od všetkých ostatných hodností zeme, vrátane kráľovských.“¹⁷⁹ Podľa Vincenta cesta svätosti kňazov, príklad, ktorý majú nasledovať je Kristus-Kňaz. Musia sa prispôbiť Jemu, napodobňovať jeho nábožnosť voči Otcovi a jeho lásku k

¹⁷⁴ SV XI, 237.

¹⁷⁵ SENS, Ch. Vicente de Paul, su visión del sacerdocio. KOCH, B. a kol. *El rostro del sacerdote según Vincente de Paul*. CEME. Salamanca, 2004, s. 122. ISBN 84-7349-125-4.

¹⁷⁶ SV XI, 391.

¹⁷⁷ SV XI, 391.

¹⁷⁸ SENS, Ch. Vicente de Paul, su visión del sacerdocio, s. 123-124.

¹⁷⁹ SV XI, 403.

ľuďom.¹⁸⁰ A práve láska a misia majú byť v centre modlitby a života kňazov, ako sú v strede obete jediného Veľkňaza, Ježiša Krista, Dobrého Pastiera.

Niž nenaznačuje tomu, že by v neskoršom období života bolo kňazstvo pre Vincenta len zamestnaním, alebo že by staval kňazstvo iba na akýsi piedestál. Pre neho nebolo nič dôležitejšie ako potreby Cirkvi, spása ľuďí a naliehavosť ohlasovať evanjelium chudobným. Preto, aby sa stal niekto kňazom, aby mal účasť na Kristovom služobnom kňazstve, musí to byť na základe Božieho povolania.¹⁸¹ Tak to bolo aj s Kristom, ktorý začal svoju misiu po svedectve, ktoré o ňom dal Otec: „Toto je môj milovaný Syn, počúvajte ho“ (Mk 9,7). Potreba povolania je zrejmá z toho, čo Vincent písal jednému právnikovi, ktorý chcel prijať kňazstvo, ale iba ako keby to bolo nejaké zamestnanie: „Privodil by som si výčitky svedomia, keby som prispel k tomu, aby ste prijali posvätné rády, zvlášť kňazstvo, pretože sú nešťastní tí, ktorí do nich vstupujú oknom svojej vlastnej voľby a nie dverami pravého povolania. Predsa je však počet takýchto ľuďí veľký, lebo pozerajú na kňazský stav ako na stav ničím nerušený, v ktorom hľadajú skôr odpočinok ako prácu; odtiaľ pochádzajú tie veľké katastrofy, ktoré vidíme v Cirkvi, že sa kňazom pripisuje nevedomosť, hriechnosť a bludárstvo, čo Cirkev pustoší.“¹⁸²

2.2.2 *Vzdať sa vlastnej vôle*

Zabudnúť na seba, vzdať sa vlastnej vôle, umrieť sebe, je bezpochyby praktika, ktorej sa Vincent najčastejšie venoval, pretože je najťažšia na realizáciu. Nikdy však o nej nehovoril zdrvivým, zarmucujúcim alebo chorobným spôsobom, ale naopak, vždy ju ukazoval ako jedinu podmienku pre otvorenie sa Bohu, pre ozajstné ľudské vzťahy, kde človek neobťažuje iného svojím „ja“. Tento postoj zabúdania na seba, odumretia sebe, predkladal Vincent ako jedinu podmienku pre ozajstnú a trvalú službu chudobným, pretože ich človek pritom nezadúša a nedrví sám sebou. Zabudnúť na seba ho oslobodzuje a umožňuje účinkovanie Božie v ňom a cez neho. Keď sa vyprázdni od seba samého, dovolí tým Bohu a iným, aby vstúpili. Pretože v skutočnosti človek sám

¹⁸⁰ ABELLY, L. *Vida del venerable Siervo de Dios, Vicente de Paúl*. 3. zv. ed. CEME. Salamanca, 1994, s. 72.

¹⁸¹ SENS, Ch. Vicente de Paul, su visión del sacerdocio, s. 121-125.

¹⁸² SV VII, 396.

od seba veľa nezmôže, je to v konečnom dôsledku Boh, kto skutočne koná, a teda treba zaujať čo najmenšie možné miesto, aby sa nechal priestor jemu, aby mohol konať On.¹⁸³ Inak hrozí, že človek bude zneužívať svoju slobodu a milosti Božie, lebo bude milovať viac iné veci než jeho. Vincent k tomu povedal: „Páni, odovzdajme sa nekonečnej добрôte Božej s dôverou, že nás očistí od tejto zemskej náklonnosti, v ktorej sme hľveli. Ide o to, aby sme sa usilovali o indiferenciu odpútaním sa od svojho úsudku, od svojej vôle, od svojich náklonností a od všetkého, čo nie je Boh. Je to čnosť činná. Ak nie je činná, nie je čnosťou. Treba sa o ňu usilovať, bratia moji, treba sa v tom skúmať, a to často, vždy, aj zajtra pri modlitbe; prečo nie?“¹⁸⁴

Oslobodenie od seba samého človeka oslobodzuje aj od toho, aby sa trápil nad svojou nedostatočnosťou, pretože takáto starosť ho paralyzuje. Avšak netreba ani prílišnú nedôveru v seba ani prehnanú sebadôveru, ale dôverujúce zverenie sa Bohu v modlitbe. Takto písal Vincent superiorovi, ktorý ťažko znášal svoj údel predstaveného: „Ponížte sa pred Bohom, pane, uznajte, že nie ste nič iné, len neužitočný nástroj, schopný všetko pokaziť. Ale taký, aký ste, odovzdajte sa, plný dôvery, do jeho Božského riadenia, aby on bol vašim vodcom, silou vášho ducha a vášho tela a dušou vašej rodiny.“¹⁸⁵ „A tým viac to platí o každom kňazovi. Musí sa ponížiť, uznať svoju slabosť a krehkosť a zrieknuť sa všetkého, aby mal iba Boha, iba teba, Spasiteľa! A či nemá dosť? Či to nie je tak správne? Mal by myslieť na iné? Ty, Pane, si môj podiel na dedičstve a na kalichu!“¹⁸⁶ Preto Vincent povzbudzoval ďalej: „Nelámme si príliš hlavu svetskými starosťami, čo budeme alebo čo nebudeme mať. Žíme bez týchto starostí a myslíme len na našu spásu a na službu Bohu.“¹⁸⁷ Na pozadí doby a spôsobu života vtedajších kňazov, ktorému sa budeme venovať ešte aj neskôr, je to veľmi veľký a odvážny obrat. Hovoril: „Každý sa musí predovšetkým upevniť v pravde, že Kristova náuka nikdy nemôže sklamať, a že náuka sveta je vždy klamná. I sám Kristus tvrdí, že táto druhá sa podobá domu vybudovanému na piesku, ale jeho náuka sa dá prirovnať budove, založenej na pevnej skale.“¹⁸⁸ Tým pieskom je práve stavanie seba do pozície Boha, čo v konečnom dôsledku spôsobuje takto konajúcemu človeku jeho zdanlivú

¹⁸³ ZONTÁK, S. *Vincentínska spiritualita*, Samizdat. 1. vyd. Bratislava, 2000, s. 11.

¹⁸⁴ SV XII, s. 236-237.

¹⁸⁵ ZONTÁK, S. *Vincentínska spiritualita*, s. 11.

¹⁸⁶ SV. VINCENT DE PAUL. *Konferencie misionárom, 1632-1659*, s. 69.

¹⁸⁷ *Tamže*, s. 79.

¹⁸⁸ VP II, 1.

nepotrebnosť. Preto Vincent poukazoval na to, čo je aj podstatou viery v dobrotu Boha, že Boh je ten, ktorý mení srdcia, ktorý je hudobníkom a človek je len, hudobným nástrojom, teda prostriedkom rozletu lásky do sveta: „Ó, kiežby nám Boh dal milosť osvojiť si zvyk nikdy nesúdiť podľa ľudského rozumu! Lebo rozumom nikdy nedosiahneme Boha, nikdy neprenikneme k Božím dôvodom, nikdy! Pokladajme, hovorím vám, svoj vlastný úsudok za klamný a konajme podľa evanjelia; zvelebujme, bratia moji, nášho Pána a usilujme sa súdiť ako on, robiť to, čo odporúčať slovom i príkladom. A nielen to, osvojme si jeho ducha, aby sme si osvojili jeho činy. Nestačí konať dobro, treba ho konať podľa vzoru nášho Pána, o ktorom sa v evanjeliu hovorí, že robil dobre všetko, čo robil: „Dobre robí všetko“ (Mk 7,37). Nestačí postiť sa, zachovávať pravidlá, pracovať pre Boha. Treba to robiť v jeho duchu, čiže dokonale, zameraním sa na ciele a okolnosti, za ktorých konal on“¹⁸⁹. Aj keď vedel, že sme ľudmi slabými a nedokonalými, predsa bol naplnený optimizmom a nádejou, že „Bohu nič nie je nemožné“ (Lk 1,37). Preto spolubratovi raz povedal: „...choďte a robte, čo môžete zo svojej strany, Boh urobí to ostatné.“¹⁹⁰ Teda, tí, ktorí plnia Kristovo učenie, stavajú na skale, ktorou neotrasú ani záplavy vôd, ani náporov vetrov. A naopak, tí, ktorí neplnia to, čo prikazuje, sú podobní tým, čo stavajú dom na pohyblivom piesku a prvý náraz búrky ho zvalí. Kristovo učenie je neochvejná skala, je večná pravda. Za ním nepochybne nasledujú účinky, takže skôr by sa zrútilo nebo, než by sklamala Kristova náuka. Preto úlohou kňazov je vždy sa pridržať a spravovať podľa učenia Ježiša Krista, a nikdy nie podľa učenia sveta. Len tak sa naplnia Ježišom Kristom a oblečú si ho.¹⁹¹ Všetci, kňazi, ba i laici sú k tomuto povolaniu, ale kňazi zvláštnym spôsobom, keď konajú podľa vzoru Krista „v úcte a láske k Bohu i k ľuďom“¹⁹².

Potrebu vzdať sa vlastnej vôle Vincent prízvukoval často a opakoval, že to možno dosiahnuť modlitbou a pokáním. Tie sú prejavmi poníženia, „ktorá v nás vzbudí túžbu po zahanbení. Verte mi, otcovia a bratia moji, verte mi: je to neomylná zásada Ježiša Krista, ktorú som vám často pripomínal ako jeho odkaz, že Boh naplní srdce, až keď sa vyprázdni zo seba samého. Potom v ňom Boh prebýva a pôsobí. Práve túžba po poznaní vlastnej neschopnosti nás vyprázdňuje zo seba samých, áno, je to poníženie, svätá

¹⁸⁹ SV XII, s. 178-179.

¹⁹⁰ SV XI, 458.

¹⁹¹ SV XII, 115-116.

¹⁹² SV VI, 393.

poníženosť. Potom už nie my budeme konať, ale Boh v nás, a všetko pôjde dobre.“¹⁹³

A toto bolo Vincentovou túžbou nielen pre svojich misionárov, ale pre všetkých kňazov. Keď začínali exercície pre ordinandov, hovorieval: „Prosme Boha za tých, čo začali duchovné cvičenia, aby ich vnútorne obrátil a umŕtвил samým sebe, dajúc im svojho Ducha. Áno, takto dobre vykonané cvičenia slúžia na úplné obrátenie: kto si ich náležite vykoná, prechádza do iného stavu; už nie je tým, kým bol; úplne sa zmení. Prosme Boha, aby nám dal tohto Ducha obnovy, aby sme si, s pomocou jeho milosti, vyzliekli starého Adama, a tak sa mohli zaoblieť do Ježiša Krista a – konečne – vo všetkom naplnili jeho svätú vôľu.“¹⁹⁴

Toto sú teda požiadavky účasti na kňazstve Ježiša Krista: vyprázdniť sa zo seba, tj. vzdať sa vlastnej vôle a nechať sa riadiť Ježišom Kristom. Pretože nástroj si nemá vyberať prácu, na ktorú má byť použitý. Má byť k dispozícii ako sluha pánovi: „Ak daktorému poviem: ‚Chod!‘ - ide; inému: ‚Pod’ sem!‘ - tak príde; a svojmu sluhovi: ‚Urob toto!‘ - on to urobí“ (Mt 8,9).¹⁹⁵ Vincent to potvrdil aj slovami adresovanými jednému biskupovi: „No, ja som dieťa poslušnosti. Myslím si, že ak by ste ma poslali do najvzdialenejšieho kúta vašej diecézy, aby som tam zostal celý môj život, urobil by som to, ako keby mi to nariadil sám náš Pán.“¹⁹⁶ A trval na tom aj týmto postojom: „To, čo je dôležité je, aby sme boli z Boha. Čo nás zaujíma ako a kde, hlavne aby sme to robili pravdivo. Aké šťastie byť presne tam, kde si nás dá On! A aké nešťastie byť tam, kde nás Boh nevolal!“¹⁹⁷

2.2.3 Oblieť si ducha Ježiša Krista

Pomocou formuly „oblieť si ducha Ježiša Krista“ Vincent zvykne označovať to, čo sme už krátko naznačili v predchádzajúcej kapitole, a síce, že kňaz má mať účasť na Kristovom duchu. Na prvom mieste teda charakterizuje Vincentovho misionára (on sám sa snažil svojou spiritualitou nadchnúť všetkých kňazov) snaha mať účasť na duchu Krista, špeciálne na duchu Krista evanjelizátora, ako to sám Vincent vyjadril: „poslal

¹⁹³ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 102.

¹⁹⁴ SV XI, 788.

¹⁹⁵ ROUANET, J. B. *El sacerdote, instrumento de Jesucristo, según san Vicente*. KOCH, B. a kol. *El rostro del sacerdote según Vincente de Paul*. CEME. Salamanca, 2004, s. 153. ISBN 84-7349-125-4.

¹⁹⁶ SV I, 507.

¹⁹⁷ SV V, 328.

ma hlásať evanjelium chudobným“ (Lk 4,8). Preto, „je Ježiš Kristus pravidlom misie“ a je potrebné považovať ho za centrum života a činnosti.¹⁹⁸ Vincent totiž hovorieval: „Dobre viete, že veci vždy produkujú efekty, výsledky, podľa ich prirodzenosti: ovca plodí ovcu..., človek človeka. Čo by bolo, keby ten, kto riadi iných, kto ich formuje, hovorí s nimi, bol oživovaný iba duchom ľudským? Tí, ktorí by ho videli, počúvali a snažili sa ho napodobňovať, nadobudli by si ducha ľudského. Čokoľvek by hovoril, či robil, dal by im iba zdanlivé čnosti, nie skutočné, hlboké...“¹⁹⁹

Aby sme teda mohli dobre pochopiť, čo podľa Vincenta znamená „obliecť si ducha Ježiša Krista“, musíme predovšetkým sledovať úzky vzťah medzi tým, akého ducha odovzdával Kristus svojim apoštolom pri plnení svojho poslanca a príkladom, ktorý im dával. Duch a príklad tvoria spolu realitu nadprirodzenú a zároveň prirodzenú, teda v istom zmysle ľudskú, ale aj ľudmi nasledovateľnú. Vincent sa tu nezameriaval (ako Bérulle) na poslanie Slova vo Vtelení, ani na Ducha Svätého pôsobiaceho v dušiach spravodlivých, ale na historické poslanie, misiu Bohočloveka, ktorá sa odvíjala pred očami ľudí, a ktorá musí pokračovať v čase.²⁰⁰ Aký je to teda duch, ktorý je takto rozliaty? Vincent podáva vysvetlenie: „Ako tomu treba rozumieť, keď sa povie: ‚Duch nášho Pána je v tom človeku, alebo v tej činnosti?‘ (por. Rim 5,5; 8,11). Či sa v nich rozlial sám Duch Svätý? Áno, Duch Svätý osobne sa rozlieva v spravodlivých a osobne v nich prebýva. Keď povieme, že Duch Svätý v niekom pôsobí, to sa rozumie tak, že duch, prebývajúc v tom človeku, mu dáva tie isté sklony a dispozície, aké mal Ježiš Kristus na zemi. Ony mu pomáhajú konať takisto, nehovorím, že rovnako dokonale, ale podľa miery darov tohto Božieho Ducha.“²⁰¹ Takéhoto ducha videl predovšetkým v Ježišovi Kristovi, v jeho skutkoch, náklonnostiach a kresťanských schopnostiach.²⁰²

Preto jeho stálou starosťou bolo, aby každý vo všetkých menlivých okolnostiach uskutočnil v sebe dve krstné požiadavky formulované svätým Pavlom: Vyzliecť si starého človeka a obliecť si Krista (Porov. Ef 4,22). Všetky články Vincentovho morálneho kódexu a jeho kázania vyzývajú k tejto mystike transformácie. Už v roku 1635, keď písal svojmu prvému žiakovi, otcovi Portailovi, akoby Timotejovi svojej

¹⁹⁸ *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. Rím, 1984. bod 5.

¹⁹⁹ ZONTÁK, S. Vincentínska spiritualita, s. 16.

²⁰⁰ *Tamže*, s. 16.

²⁰¹ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 197.

²⁰² ZONTÁK, S. Vincentínska spiritualita, s. 16.

apoštolskej kariéry, pripomínal chartu života v Bohu:²⁰³ „Pamätajte, pane, že žijeme v Ježišovi Kristovi skrze smrť Ježiša Krista a že musíme zomrieť v Ježišovi Kristovi skrze život Ježiša Krista a že náš život má byť ukrytý v Ježišovi Kristovi a plný Ježiša Krista; a aby sme zomreli ako Ježiš Kristus, musíme žiť ako Ježiš Kristus.“²⁰⁴ Na jednej konferencii hovoril, že „na to, aby sme sa usilovali o Jeho dokonalosť, treba si obliecť ducha Ježiša Krista. Ó, Spasiteľu! Ó, páni! Aká veľká je to vec, obliecť si ducha Ježiša Krista! To znamená, že ak sa chceme zdokonaľiť, s úžitkom pomáhať ľuďom a dobre slúžiť duchovným, musíme sa snažiť nasledovať dokonalosť Krista a snažiť sa ju dosiahnuť. Lebo sami od seba nedosiahneme nič. Treba sa dať naplniť a oživovať týmto Duchom Ježiša Krista. Aby sme tomu dobre rozumeli, treba si uvedomiť, že jeho duch sa vylieva na všetkých kresťanov, ktorí žijú podľa kresťanských pravidiel; ich skutky a ich diela sú presiaknuté Duchom Božím.“²⁰⁵ Preto má byť kňaz ako stále naplnená nádrž, z ktorej vyteká voda bez toho, aby z nej ubúdalo. Musí mať takého ducha, akého vyžaduje od jemu zverených, lebo nikto nemôže dať to, čo sám nemá.²⁰⁶ Teda, „naším cieľom je nasledovať nášho Pána tak, ako to len môžu urobiť úbohí a slabí ľudia. Čo to znamená? Predsavzať si to, aby sme sa mu stali podobnými vo svojom správaní, prácach, povinnostiach a cieľoch. V čom sa môže niekto podobáť druhému, ak nemá tie isté ťahy, črty, rozmery, spôsoby, výzor? To nie je možné. Preto, ak sme si predsavzali stať sa podobnými tomuto božskému vzoru, a ak v srdci cítime túžbu a svätú náklonnosť k tomu, treba sa usilovať, aby naše myšlienky, naše skutky a naše úmysly boli také ako jeho. On nie je iba ‚Bohom čnosti‘, ale prišiel aj vykonávať všetky čnosti. A pretože to, čo robil či nerobil, bolo vždy čnosťou, musíme sa mu pripodobniť aj v tom a usilovať sa byť ľuďmi čností, nielen vnútri, ale aj v čnostných činoch navonok. Preto čokoľvek robíme alebo nerobíme, nech vychádza z tejto zásady.“²⁰⁷ Teda kňazi zaodetí do Ducha Božieho skrze sviatosti sa musia zaobliecť do Neho aj životom.²⁰⁸ Tento Duch dáva rovnaké sklony a dispozície aké mal Ježiš Kristus na zemi, a tieto kňazov disponujú konať, aj keď nie s rovnakou dokonalosťou, ale predsa a to podľa miery

²⁰³ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 10.

²⁰⁴ SV I, 295.

²⁰⁵ SV XII, s. 107-108.

²⁰⁶ SV IV, 597.

²⁰⁷ SV XII, 75.

²⁰⁸ ROUANET, El sacerdote, instrumento de Jesucristo, según san Vicente, s. 164-165.

darov tohto božského Ducha.²⁰⁹

Ak by sme mali zhrnúť Vincentove myšlienky v tejto oblasti, môžeme ich predložiť ako podmienky, za ktorých možno nadobudnúť ducha Kristovho:

1. za každých okolností súdiť a myslieť ako Syn Boží;
2. vždy sa pýtať, ako by v našom prípade reagoval Ježiš;
3. všetko robiť nie pre svoje uspokojenie, ale výlučne len preto, lebo to chce Boh, lebo sa to páči Bohu;
4. ani pri zaobstarávaní hmotných vecí, nevzdialiť sa od ducha Božieho, ale robiť ich tak, ako Boh, ktorý sa stará o svet, aj o najmenšie stvorenie;
5. mať veľkú úctu k Synovi Božiemu, ktorý pohľdal svetom, dobrami, majetkom a poctami, lebo tak sa páčilo Bohu. Obdiv a úcta vedú vždy k nasledovaniu;
6. praktika milosrdnej lásky, ktorá keď sa realizuje, stáva sa matkou a učiteľkou všetkých čností.²¹⁰

Duch Ježiša Krista sa takto konkretizuje v stave, ktorý by sa dal zhrnúť do troch postojov: láska a úcta voči Otcovi, milosrdná a účinná láska voči chudobným a poslušnosť voči Božej Prozreteľnosti.²¹¹ Tieto postoje by sa teda mali odraziť aj na živote a pôsobení kňazov ako nasledovníkoch Ježiša Krista.

2.3 Praktické dôsledky pripodobnenia sa Kristovi

2.3.1 Kňaz ako „nástroj“ - pokračovateľ Krista

Slovo používané Vincentom na definovanie kňaza je „nástroj“: „Boh poslal kňazov a poslal svojho večného Syna na spásu duší.“²¹² Kňazov sa to teda dotýka tak, že sú nástrojmi, cez ktoré Ježiš Kristus pokračuje z neba v konaní toho, čo robil na zemi.²¹³ „Nástroj“ Ježiša Krista nie je nástroj nečinný, nahraditeľný, nezodpovedný..., ale nástroj vybraný Bohom a milovaný ním, rozumný, slobodný a zodpovedný. A Vincent zdôrazňoval, že kňazi sú nenahraditeľní vo svojom postavení byť blízko dušiam,

²⁰⁹ ROUANET, El sacerdote, instrumento de Jesucristo, según san Vicente, s. 165.

²¹⁰ ZONTÁK, S. Vincentínska spiritualita, s. 16.

²¹¹ K 6.

²¹² SV VIII, 33.

²¹³ SV XI, 387.

kde ich určil Boh.²¹⁴ Ešte presnejšie: „Boli sme vybraní Bohom ako nástroje jeho nesmiernej a otcovskej lásky, aby mohol vládnuť a rozšíriť sa v dušiach. Preto naše povolanie spočíva v objatí srdca všetkých ľudí, robiť to, čo robil Boží Syn, ktorý prišiel vrhnúť oheň na zem, aby ju zapálil svojou láskou... Je pravda, že som bol poslaný, nielen aby som miloval Boha, ale aby ho aj iní milovali. Nestačí, že milujem Boha ak ho nemiluje aj môj blížny.“²¹⁵ K tomu je však potrebná istá poddajnosť, aby bol kňaz pozorný voči Božej vôli. Len táto poddajnosť umožňuje realizáciu veľkého apoštolátu, pretože dovoľuje pochopiť božské zámery a ukázať ich ostatným bez ich falšovania. Ona zabezpečí pre apoštola Božiu moc a pomazanie od Ducha Svätého, čo sú podmienky apoštolskej vytrvalosti a horlivosti. Získanie takejto poddajnosti Bohu vyžaduje v praxi veľkorysú úsilie. Poddajnosť je však vnútorným postojom, ktorý môže človek stratiť. Rozhodne nie je zabezpečená osobným úsilím, ktoré by nechalo dušu v akomsi konečnom stave. Treba si ju strážiť, chrániť a neúnavne každý deň dobývať v obete svätej omše, živiť ju v partnerstve s Pánom, ktorý bol poslušný až po smrť z lásky k nám.²¹⁶ Bez tejto poddajnosti, bez poslušnosti, kňaz stroskotá vo svojom poslaní, ktoré spočíva v „budovaní“ Eucharistického tela Kristovho cez zasvätenie a Mystického tela Kristovho cez uvedenie evanjeliového posolstva do života.

2.3.2 Kristove charakteristické črty u kňaza – žiť ako On

Láska a úcta voči Otcovi

V jednom svojom liste Vincent písal, že objektom Ježišovej pozornosti sú dva presne určené smery: „nábožná úcta k Otcovi a kresťanská láska k ľuďom.“²¹⁷ Tejto téme sme sa už venovali skôr v súvislosti s Kristovou osobou, avšak je potrebné pripomenúť ako Vincent aplikuje príklad Božieho Syna do životného stavu kňazov, ako sa na Neho odvoláva a ako sa Ním inšpiruje. V prvom rade hovorí o Duchu Ježiša Krista, že je to „duch dokonalej lásky, plný obdivuhodnej úcty k Bohu a nekonečnej túžby dôstojne si ho ctiť. Je to poznanie veľkostí jeho Otca, ich obdiv a neustála chvála. Ježiš Kristus mal k nemu tak veľkú úctu, že mu ju vzdával vo všetkom, čo bolo v jeho

²¹⁴ SV XI, 56.

²¹⁵ SV XI, 553.

²¹⁶ ROUANET, El sacerdote, instrumento de Jesucristo, según san Vicente, s. 149-152.

²¹⁷ SV VI, 393.

svätej Osobe a čo z nej pochádzalo. Všetko pripisoval jemu. Nechcel povedať, že jeho náuka je jeho, ale odvolával sa na svojho Otca: „Moje učenie nie je moje, ale toho, ktorý ma poslal“ (Jn 7,16). Možno si ešte viac vážiť niekoho, ako si vážil Syn Otca? Hoci je rovný Otcovi, predsa uznáva Otca za pôvodcu a za jedínú príčinu všetkého dobra, čo má v sebe. A aká len bola jeho láska?! Och, aká to láska! Spasiteľa môj, akú lásku si preukazoval svojmu Otcovi! Bratia moji, či môže byť ešte väčšia, ako sa zrieknuť seba samého? Keď svätý Pavol píše o vtelení Božieho Syna na zemi hovorí, že sa zriekol svojej rovnosti s Bohom, prijal na seba prirodzenosť sluhu a stal sa podobný ľuďom (porov. Fil 2,7). Mohol ešte prejavit' väčšiu lásku, ako keď zomieral z lásky spôsobom, ako zomrel? (porov. Jn 15,13). Ó, láska môjho Spasiteľa, ó, láska! Bola si neporovnateľne väčšia, že ju nemohli a ani nikdy nebudú môcť pochopiť anjeli! Jeho uponíženia neboli ničím iným ako láska, jeho práca samá láska, jeho utrpenie iba láska, jeho modlitby iba láska a všetka jeho vnútorná i vonkajšia činnosť nebola ničím iným ako opakovanými úkonmi jeho lásky. Jeho láska bola príčinou, že opovrhoval svetom, že opovrhoval duchom sveta, majetkom, rozkošami a poctami.²¹⁸

„Tu je náčrt ducha nášho Pána, ktorým sa máme zaodiať. Slovom, je to duch, pomocou ktorého si vždy veľmi vážime Boha a veľmi ho milujeme. On bol ním taký naplnený, že nerobil nič ani sám od seba, ani pre svoje uspokojenie: vždy konám vôľu svojho Otca (porov. Jn 8,29). Vždy konám to, čo mu je milé. A pretože večný Syn z Otcovej vôle opovrhoval svetom, majetkom, rozkošami a poctami, aj my si osvojíme jeho ducha, keď tým budeme opovrhovať podobne ako on. Podľa toho máme, bratia moji, pracovať na úcte k Bohu a snažiť sa nadobudnúť si veľkú, skutočne veľkú úctu k nemu.“²¹⁹

Nasledujúc tú istú myšlienku, má byť kňaz – misionár Božím mužom takým spôsobom, že keď by hovoril, konal a myslel, nech by to bolo vždy z lásky k Bohu a na jeho slávu: „Musíme pracovať na tom, aby sme prejavovali Bohu úctu a uznanie.“²²⁰ Je to vážne pozvanie, aby kňazi vstúpili do tajomstva života sústredeného na Otcovu lásku. Ježiš povzbudzuje hľadať najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť (porov. Mt 6,33), uctievať Boha celým životom a milovať ho celým srdcom, celou dušou a celým duchom (porov. Mt 22,37). Raz Vincent predniesol v túto modlitbu: „Predlož, Pane,

²¹⁸ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 197.

²¹⁹ ES XI, 411.

²²⁰ *Tamže*, s. 412.

velebnosti večného Otca naše túžby a naše úmysly, naše slová a naše skutky, aby bol nimi naveky oslávený.²²¹

Toto je opis ducha nášho Pána, ktorým sa kňazi majú zaodiať. Jedným slovom to znamená, majú mať vždy veľmi veľkú úctu a veľkú lásku k Bohu. On bol ním taký naplnený, že nerobil nič sám od seba, ani pre svoje uspokojenie: vždy konal skutky a diela, ktoré boli Otcovi milé; vždy konal vôľu svojho Nebeského Otca.²²²

Milosrdná a účinná láska voči chudobným

Pretože bol Vincent hlboko presvedčený o dôležitosti jednoty práce s kontempláciou Krista, svojim duchovným synom pripomínal, že vernosť v povolani a rastúca vitalita ich diel závisia tak od ich modlitby²²³ ako aj od toho, nakoľko sa ich láska stane účinnou.

Čím viac Vincent zasväcoval svoj život evanjelizácii chudobných, tým viac otváral svoje srdce láske. Celé jeho bytie prenikla milosrdná Kristova láska, s ktorou sa stále stotožňoval. Láska k Bohu nestačila. Musela byť spojená s láskou k blížnemu.²²⁴ Keď Vincent spoznal v osobe chudobných svojich trpiacich bratov a sestry, hľadal prostredky, ako urobiť svoju lásku k nim efektívnu. Hovoril: „Nie je možné vidieť niekoho trpieť bez toho, aby sme netrpeli s ním.“²²⁵ V tomto sa Vincent odvolával na Jánov list: „Veď kto nemiluje svojho brata alebo svoju sestru, ktorú vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí“ (1Jn 4,20b). Kňazom a bratom Misijnej spoločnosti hovoril: „Bratia, venujme sa s obnovenou láskou službe chudobným. Vyhľadávajme najchudobnejších a najopustenejších. Uznajme pred Bohom, že oni sú naši páni a učitelia a že my nie sme hodní preukazovať im drobné služby.“²²⁶

Kristov duch je duch milosrdnej lásky, lásky Božej, ktorá sa prejavuje v skutkoch. „Kristova láska plná milosrdenstva voči zástupom je zdrojom každej našej apoštolskej aktivity; podnecuje nás urobiť evanjelium efektívnym.“²²⁷ Bolo to teda u Krista, kde sa

²²¹ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 225.

²²² SV XII, 109.

²²³ „Dajte mi človeka, ktorý rozjíma. Ten bude schopný urobiť všetko. Bude môcť povedať s Apoštolom: ‚Všetko môžem v Tom, ktorý ma posilňuje.‘ Misijná spoločnosť bude trvať dotiaľ, dokiaľ budú v nej verne rozjímať, pretože rozjímanie je nedobytnou hradbou. Ono chráni misionárov pred všetkými útokmi.“ SV XI, 83; pozri aj SV III, 535; IX, 416; X, 583.

²²⁴ SV XII, 261.

²²⁵ SV XII, 270.

²²⁶ SV XI, 393.

²²⁷ SV XII, 84.

Vincent naučil kontemplovať súcitu Božiu tvár²²⁸ a kde pochopil, že súcit nie je iba otázkou sladkých pocitov, ale akcie a konania. Známy je jeho výrok, že Ježiš Kristus najprv konal a až potom učil.²²⁹ Preto vždy zdôrazňoval svojim misionárom, že lásku nemožno znížiť iba na obyčajnú citovosť alebo ohnivé prejavy. „To všetko,“ hovoril Vincent, „je veľmi podozrivé, keď sa neprichádza k tomu, aby bola láska efektívna, účinná.“²³⁰ Kňaz – misionár sa teda musí posunúť od jednoduchého pocitu súcitu k tomu, aby sa tento vyjadril v účinnom konaní v prospech chudobných.²³¹

Osvojiť si Kristových päť misionárskych čností

Vincent ďalej vyzýva k tomu, aby si kňazi, zvlášť však misionári, obliekli Ducha Ježiša Krista prostredníctvom praktizovania piatich misionárskych čností, ktoré videl v Ježišovom živote. Zaoblieť sa do ducha Ježiša Krista teda znamená žiť Krista z Lk 4,18: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu...“, ktorý je zároveň centrom spirituality kňaza – misionára. Pre Vincenta je jedine Kristus hnacou silou kňazskej spirituality.

Misionár je povolaný napodobniť Krista a identifikovať sa s ním pri evanjelizácii chudobných. Preto Vincent v jednej dôležitej prednáške z 22. augusta 1659 kládol dôraz na päť čností, ktoré by si mali misionári osvojiť a ktoré vyplývajú z evanjeliových zásad, „v ktorých sa cvičil aj ich pôvodca, Pán Ježiš Kristus.“²³² Členom Misijnej spoločnosti pripomínal, že tieto čnosti sú „duchovnými schopnosťami členov celej Spoločnosti.“²³³

Prvou z nich je jednoduchosť. Túto čnosť mal Vincent najradšej a bol taký presvedčený o jej dôležitosti, že ju volal „svojím evanjeliom“²³⁴. V Pravidlách pre misionárov píše: „Pán Ježiš žiada od nás jednoduchosť holuba, čo v podstate znamená, že všetko podávame priamo tak, ako to máme v srdci, všetko robíme bez pretvárk a vypočítavosti, majúc na zreteli iba Boha. Nech každý vynaloží čo najväčšie úsilie, aby

²²⁸ SV XI, s. 551-563.

²²⁹ VP I, 1.

²³⁰ SV XI, 733.

²³¹ K 6.

²³² SV XII, 299.

²³³ VP I, 14; SV XII, 309.

²³⁴ SV IX, 606.

všetko vykonával v tomto duchu jednoduchosti, a nech si uvedomuje, že Boh sa priateli s jednoduchými a že nebeské tajomstvá skrýva pred múdrymi a obozretnými tohoto sveta, ale zjavuje ich maličkým.“²³⁵ Vincent navrhol svojim duchovným synom čnosť jednoduchosti ako prvú charakteristickú črtu. Rád o nej hovoril. Tvrdil, že Boh je jednoduchý a že ten, kto myslí, hovorí a koná jednoducho, kráča isto. A zase naopak, že tí, čo používajú chytráctvo a pretváрку sa stále boja, že ich prefíkanosť výjde najavo a že im viac nik nebude veriť.²³⁶

Ďalšou čnosťou, ktorou by mali kňazi nasledovať Krista je poníženosť. Vincent hovorí: „Všetci si svedomito osvojujeme aj túto Kristovu náuku: Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom. Vedzte, že - ako to On sám zdôrazňuje - tichosťou sa podmaňuje zem. Pôsobením tejto čnosti sa srdcia ľudí zblížujú a obracajú k Pánovi. To sa nepodarí tým, čo zachádzajú s blížnym tvrdo a panovačne. Poníženosťou sa zase zmocňujeme neba, kam nás môže vyzdvihnúť z našej vlastnej skazenosti iba láska. Ona nás vedie akoby po stupňoch od jednej čnosti k druhej, až kým nedosiahneme cieľ.“²³⁷

Vincent bol presvedčený, že poníženosť je „základom evanjeliovej dokonalosti a stredobodom každého duchovného života.“ Preto túto čnosť zdôrazňoval viac ako iné. „Prečo je tak málo tých,“ pýtal sa, „ktorí sa ju snažia osvojiť, a ešte menej tých, ktorí ju naozaj získajú? Preto, lebo ju len obdivujú, ale s jej získaním sa nenamáhajú. Pri obdivovaní očarúva. V praxi nadobúda podobu, ktorá sa protiví ľudskej prirodzenosti. Cvičiť sa v nej sa nám nezdá byť v poriadku, pretože by sme si museli voliť najnižšie miesto, stavať sa za ostatných, strpieť ohováranie, vyhľadávať pohrdanie, milovať opovrhovanie. K tomuto všetkému máme prirodzený odpor. A predsa musíme premôcť tento odpor a usilovať sa cvičiť v tejto čnosti. Inak ju nezískame nikdy.“ „Bez poníženosti nemôžeme čakať, že pokročíme duchovne, alebo že urobíme niečo na osoh blížnemu ... Ak však bude v nás žiť, buďte si istí, páni, že nás urobí schopnými konať Božie diela, lebo Boh koná veľké skutky pomocou malých nástrojov.“²³⁸

Ďalšou dôležitou čnosťou je láskavosť. Sám Vincent vedel o čom hovorí, pretože

²³⁵ VP I, 5.

²³⁶ *Jednoduchosť* [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete: <http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentske-sluby-a-cnosti/vincentske-cnosti/jednoduchost>

²³⁷ VP I, 6.

²³⁸ *Poníženosť* [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete: <http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentske-sluby-a-cnosti/vincentske-cnosti/ponizenost>

tvrdil o sebe, že sa ľahko nahnevá. Keď sa skúmal ohľadom evanjeliovej výzvy k tichosti a poníženosti srdca, prosil Boha, aby zmenil jeho srdce: „Prosil som Boha, aby zmenil moju tvrdú a odpudzujúcu povahu a dal mi tichého a láskavého ducha. S pomocou Pánovej milosti a vlastnou snahou pri potláčaní výbuchov prirodzenosti sa mi podarilo trochu upraviť moju zlú povahu.“ Boh naozaj v tomto Vincentovi pomohol. Jeho súčasníci o ňom tvrdia, že bol láskavý a že sa všetci blížili k nemu bez strachu. Tichosť si zachoval aj pri napomínaní. Tak získal aj najzatvrdnutejšie srdcia. Preto aj členov svojej Spoločnosti presviedčal o tom o jej užitočnosti a zároveň zdôrazňoval, že ľudia láskaví a tichí nie sú slabí.²³⁹ „Niet stálejších a vytrvalejších v konaní dobra, ako sú tichí a láskaví. A naopak, tí čo sa dajú unášať hnevom a vášňami, sú zvyčajne veľmi nestáli, pretože pracujú pod vplyvom vrtochov a hnevu. Sú ako riavy, ktoré dokazujú svoju silu a prudkosť tým, že sa vylejú z brehov. No len čo sa rozlejú, strácajú sa. Naopak rieky, ktoré predstavujú ľudí dobrých, plynú tichučko, pokojne a nikdy nezanikajú.“²⁴⁰

Pretože Ježiš žiada nasledovanie až na smrť, Vincent povzbudzuje aj k čnosti umŕtvenosti: „Nestrácajme nikdy pred duchovného zraku umŕtvenie nášho Pána, pretože sa musíme, ak Ho chceme nasledovať, umŕtvať podľa Jeho príkladu.“²⁴¹ Vincent definuje umŕtvenie ako podriadenie citov rozumu.²⁴² V jeho prednáškach zaujíma táto téma dôležité miesto, pretože koná podľa príkladu Krista, ktorý žiada, aby sme každý deň zomierali hriechu. Vincent poznal veľmi dobre tieto evanjeliové príkazy, a preto hovoril: „Kristus povedal: ‚Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba a vezme každý deň svoj kríž...‘ (Lk 9,23). A svätý Pavol zase v tomto zmysle dodáva: ‚Ak budete žiť podľa tela, zomriete. Ale ak duchom umŕtvujete skutky tela, budete žiť‘ (Rim 8,13). Nech sa teda každý usiluje vytrvalo zapierať svoju vôľu a vlastný úsudok a všetky svoje zmysly.“²⁴³

Nakoniec Vincent odporúča horlivosť za spásu duší, ktorá je čnosťou roznecujúcou misionársku činnosť. „Ak je láska k Bohu ohňom, horlivosť je jej

²³⁹ *Láskavosť* [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentske-sluby-a-cnosti/vincentske-cnosti/laskavost>

²⁴⁰ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 345.

²⁴¹ SV XII, 227.

²⁴² SV X, 56.

²⁴³ *Umŕtvenie* [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentske-sluby-a-cnosti/vincentske-cnosti/umrtvovanie>

plameňom. Ak je láska slnkom, horlivosť je jej lúčom.“²⁴⁴ Chce takto „rozšíriť Božie kráľovstvo.“²⁴⁵ Horlivosť je skutkom dokázaná láska. Preto Vincent povedal misionárom: „Bratia, milujme Boha prácou našich rúk a v pote našich tvárí.“²⁴⁶ Samotný Vincent miloval horúcou láskou a preto pracoval horlivo až do smrti. Počujme, čo povedal už ako starec: „Uvedomujem si, že hoci som starý, nič ma pred Bohom nezabavuje povinnosti pracovať na spásu týchto chudobných ľudí. Kto mi v tom môže zabrániť? Keď nebudem môcť kázať každý deň, budem kázať dva razy v týždni. Keď nebudem môcť výjsť na vysokú kazateľnicu, zadovážim si nízku. Ak ma nebudú počuť ani z nízkej, nič mi nebude prekážať rozprávať sa s týmito dobrými ľuďmi celkom priateľsky tak, ako sa rozprávam teraz s vami. Posadím sa s nimi do kruhu, ako teraz s vami.“²⁴⁷ „Takáto horúca láska robí misionára schopným ísť všade a robiť to, čo je potrebné.“²⁴⁸

Poslušnosť voči Božej Prozreteľnosti

Vincent hovoril v mnohých prednáškach a písomnostiach o Božej Prozreteľnosti,²⁴⁹ v niektorých aj o prozreteľnosti Krista vo vzťahu k učeníkom. V jednom liste poukazuje na Božiu Prozreteľnosť takto: „Ostatné príde v pravý čas. Milosť má svoj presne určený čas. Odovzdajme sa úplne Božej Prozreteľnosti. Chráňme sa predbiehať ju! Ak by sa nášmu Pánu Ježišovi páčilo dať nám nejakú útechu v našom povolaní, bude to iste táto: nádej, že sme sa vo všetkom nechali viesť veľkou Božou Prozreteľnosťou.“²⁵⁰ V liste Lujze de Marillac napísal podobne: „Drahá duchovná dcéra, aké veľké poklady sú ukryté v Božej Prozreteľnosti! Pána Boha najviac uctievať tí, ktorí sa jej podriaďujú, ktorí ju nikdy nepredbiehajú.“²⁵¹ Vzhľadom na Ježišovu prozreteľnosť k učeníkom Vincent napísal kňazovi Jánovi Martin v roku 1647: „Otče, prosme Pána Ježiša, aby sme dokázali robiť všetko podľa rozhodnutia Jeho Prozreteľnosti, aby naša vôľa úplne splynula s Jeho vôľou a aby nás naplňovala radosť z

²⁴⁴ SV XII, 307-308; XII, 262.

²⁴⁵ SV XII, 307.

²⁴⁶ SVXI,40.

²⁴⁷ *Horlivosť* [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentiske-sluby-a-cnosti/vincentiske-cnosti/horlivost>

²⁴⁸ SV XI, 204.

²⁴⁹ SV II, 473; III, 188; V, 396; VIII, 152.

²⁵⁰ SV II, 453.

²⁵¹ SV I, 68; III, 197.

toho, že sme láskou spojení s Ním v časnosti i vo večnosti.²⁵² V inom liste Bernardovi Codoing, ktorý bol veľmi netrpezlivý, napísal v roku 1644: „Radosťou ma napĺňa myšlienka, že z Božej milosti sme sa vždy snažili podriaďovať Prozreteľnosti, nepredbiehať ju, pretože Ona vie múdro usmerňovať všetko k tomu cieľu, ktorý určil náš Pán.“²⁵³ O tri mesiace neskôr napísal: „Pýtate sa, čo máme robiť? Budeme robiť to, čo chce náš Pán, ktorý nás stále vedie vo svojej Prozreteľnosti...“²⁵⁴

Vincent prežíval Božiu prítomnosť ako oslobodenie. V najťažších situáciách vložil svoju dôveru do Božej lásky, ktorá sa dáva poznať v konaní Božej Prozreteľnosti: „Dobro, ktoré Boh chce, sa deje samé od seba, bez toho, aby sme na to mysleli; tak sa zrodila naša Spoločnosť,²⁵⁵ tak začala prax misií a duchovné cvičenia pre ordinandov...,“²⁵⁶ a tak sa zrodili všetky diela, ktoré v súčasnosti konáme.“²⁵⁷ Žijúc v Ježišovom duchu, Vincent rozvinul hlbokú dôveru v Božiu Prozreteľnosť a často hovoril o tom, aby sa kňazi odovzdali do Otcových rúk.²⁵⁸ Hovorieval, že sa treba zveriť do Božej Prozreteľnosti a „ona bude vedieť zariadiť všetko, čo potrebujeme.“²⁵⁹ Z dôvery v Božiu Prozreteľnosť sa zrodí vernosť vôli Božej, hoci táto žiada veľa alebo vedie na kríž: „Nemôžeme si lepšie zabezpečiť naše večné šťastie, ako keď žijeme a zomierame v službe chudobným, v náručí Božej Prozreteľnosti a v ustavičnom zriekaní sa seba samých, aby sme nasledovali Ježiša Krista“²⁶⁰ Preto je, podľa príkladu Ježiša Krista, pravého misionára, cieľom „vložiť všetku svoju dôveru v Božiu Prozreteľnosť, lebo je isté, že akiaľ vytrvá v láske a v spoľahnutí sa na túto dôveru, bude vždy pod ochranou Boha.“²⁶¹ Táto poddanosť Božej Prozreteľnosti sa prejavuje otvorenosťou pre Božie plány, v prijatí jeho vôle, vo vernosti jeho láske a v radostnej oddanosti Jeho kráľovstvu.²⁶²

²⁵² SV III, 197.

²⁵³ SV II, 456.

²⁵⁴ SV II, 469.

²⁵⁵ Misijná spoločnosť.

²⁵⁶ Diela, ktoré Vincent založil.

²⁵⁷ SV IV, s. 122-123.

²⁵⁸ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 18-20.

²⁵⁹ SV I, 356.

²⁶⁰ SV III, 392.

²⁶¹ ES XI, 732.

²⁶² CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 93-94.

2.4 Dôstojnosť kňazského stavu

Od svojej predčasnej vysviacky v dvadsiatich rokoch Vincent veľa rozmýšľal o dôstojnosti kňazstva. Prostredníctvom bérulliovského okruhu sa stretol s myšlienkovou školou, ktorá v kňazstve videla výzvu na väčšiu dokonalosť než je rehoľná. Osobná skúsenosť mu ukázala potrebu pozdvihnúť vedomie dôstojnosti kňazského stavu u samotných kňazov a aj u veriacich. Hlboko premeditované myšlienky o tomto predmete zhrnul a vyjadril v krátkych vetách, ktoré sa silne vryli do pamäti a srdca poslucháčov:²⁶³ „Je na svete niečo vznešenejšie než kňazský stav? Nemôžu sa mu vyrovnat' ani králi a kniežatá...“²⁶⁴ Vincent si vysoko vážil sviatosť kňazskej ordinácie, pretože kňazský úrad prevyšuje ostatné dôstojnosti sveta.²⁶⁵ Kňazom pripomínal: „nie je nič viac, než kňaz, ktorému Pán dáva všetku moc nad svojim prirodzeným i mystickým telom a moc odpúšťať hriechy.“²⁶⁶

Hlboké presvedčenie o veľkosti kňazstva (že kňaz je pokračovateľom Kristovho poslania) a úlohy prípravy naň, privádzalo Vincenta do pozície skutočnej pokory: veľkosť úlohy formovať presahuje malosť formátora. A u neho to vidíme veľmi výrazne.²⁶⁷ Nie že by nebol hodný formovať kňazov; on sám dokonca nebol hodný ani byť kňazom. Pretože on sám sa takto vyjadril: „Keby soom bol vtedy vedel, čo je kňazský stav, keď som si ho tak opovážlivo vybral, bol by som sa rozhodol radšej zostať na dedine a orať zem, než sa zaviazat' takému hrôzu budiacemu stavu.“²⁶⁸

Preto iba ten môže byť Božím nástrojom na formovanie pokračovateľov v misii svojho Syna, kto spozná sám seba a uzná sa za nehodného ním byť. Jediný dôvod ktorý ospravedlňuje zasvätenie sa takejto úlohe, ktorá ďaleko presahuje schopnosti formátora, je vôľa Božia,²⁶⁹ ktorá „priviedla Spoločnosť k tejto práci, a ktorú sme si nevybrali my. Avšak bez pochyb od nás vyžaduje rozhodnú obetavosť, pokoru, oddanosť, stálosť a odpovedanie na znamenitosť diela.“²⁷⁰

Výsledkom úcty voči kňazstvu bol rešpekt ku všetkým podujatiam, ktoré mali za

²⁶³ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 353.

²⁶⁴ SV XI, 9.

²⁶⁵ SV XII, 99.

²⁶⁶ ES XI, 391.

²⁶⁷ CORERA, San Vicente de Paúl, formador [online].

²⁶⁸ SV V, 568.

²⁶⁹ CORERA, San Vicente de Paúl, formador [online].

²⁷⁰ SV XII, 84.

cieľ formáciu, nápravu alebo zdokonaľovanie kňazov. Vincent, už sám zmenený a vedený Prozreteľnosťou, založil Misijnú spoločnosť a mnohé ďalšie diela prospešné duchovnému rastu ľudu, zvlášť však sa venoval obnove duchovného života kléru. Všetky podujatia na reformu kléru považoval za totožné s povolaním misionára a snažil sa, aby všetci členovia Spoločnosti mali toto presvedčenie. Obával sa, že v opačnom prípade Boh zbaví Spoločnosť milosti pracovať na pozdvihnutí kléru, ktorú jej udelil. Tak seba, ako aj svojich misionárov považoval za nehodných tej milosti, pretože Boh si ich vyvolil s ohľadom na ich nehodnosť v zhode s božskou zásadou použiť najbiednejší nástroj na uskutočnenie najvznešenejších diel. Strata tejto milosti bola by zradou misionárskeho povolania.²⁷¹ Preto v misionároch vzbudzoval veľkú úctu ku kňazskému povolaniu, zvlášť po tom, ako Spoločnosť prebrala konanie exercícií pre ordinandov: „Vy, čo bezprostredne pracujete na tomto diele, vy, čo máte mať kňazského ducha a vzbudzovať ho v tých, čo ho nemajú, vy, ktorým Boh zveril tieto duše, aby ste ich pripravili na prijatie svätého a posväcujúceho ducha, majte pred očami iba Božiu slávu, buďte jednoduchí srdcom a majte úctu voči pánom ordinandom.“²⁷² Lebo vznešenosť tohto stavu nepochádza od ľudí, ale od Božieho Syna. To On „ustanovil kňazov, učil ich, formoval a dal im moc ustanovovať ďalších: „Ako mňa poslal Otec, tak ja posielam vás“ (Jn 20, 21). Ustanovil ich, aby skrze nich konal to, čo sám robil za svojho života, aby spasil všetky národy prostredníctvom vyučovania a udeľovania sviatostí.“²⁷³ Vincent túžil po tom, aby pri exercíciách pre kandidátov na vysviacku, ktoré neskôr Spoločnosť konala, pomáhali všetci členovia spoločenstva, nielen tí, ktorí ich viedli. Pokora, modlitba, dobrý príklad a starostlivosť pri slávení liturgických obradov boli prostriedky spolupráce prístupné všetkým, aj bratom - pomocníkom. Pri príležitosti príchodu ďalšej skupiny Vincent o tom často hovoril spoločenstvu vo Svätom Lazáre. Takto postupne budoval kolektívne povedomie o význame a hodnote tohto podujatia a o jeho veľkosti, čo sa stalo najlepšou zárukou jeho trvácnosti.²⁷⁴ Lebo „evanjelizácia chudobných môže byť skutočne účinná len vtedy, keď sa na nej podieľajú dobrí pastieri.“²⁷⁵

²⁷¹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 353.

²⁷² SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 102.

²⁷³ SV XII, 84-85.

²⁷⁴ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 354.

²⁷⁵ *Tamže*, s. 354.

3 Vincentova formácia kňazov

3.1 Zrod poslania

3.1.1 *Situácia duchovenstva Vincentovej doby*

Počiatky poslania formácie duchovenstva Vincentom de Paul musíme hľadať medzi kňazmi. Koncom stredoveku a začiatkom novoveku nebola situácia duchovenstva nijako dobrá. Tu je na mieste začať slovami Vincenta, ktorými reagoval na istého brata poukazujúceho na hriechy kňazov: „Náš Pán ako dokonalý vzor kňaza nám dáva stály príklad pokánia, a hoci bol nevinný, ba nevinnosť sama, neustále dával zadosťučinenie za hriechy ľudu. Ó, bratia, ó kňazi, trasme sa a hanbime sa, keďže už samotné cirkevné právo odsudzuje kňazov na tvrdé pokánie. Nenamýšľajme si, otcovia, nenamýšľajme si! Potrebujeme pokánie a nekonáme ho! Môj Bože! Kto nám dá toho ducha pokánia? Otcovia, to, čo povedal tento dobrý brat, je veľká pravda: už za jediný hriech treba robiť veľké pokánie. Či to nie je prejav veľkého Božieho milosrdenstva, že nás prijíma do svojej milosti, keď sme sa proti nemu vzbúрили?“²⁷⁶ Vincent vkladal obrovskú dôveru do Božieho milosrdenstva, pretože si bol vedomý nielen hriešnosti a úpadku ľudu, ale aj kňazov. Všimnime si teraz situáciu tej doby a jej príčiny.

V neskorom stredoveku sa zvýšil počet farností a rozličných benefícií spojených s duchovnou správou alebo aj bez nej. Mnohé stredoveké mestá mali privilégium voľby farára; okrem toho boli v mestách kazateľské benefíciá a tzv. oltárnictva, t.j. benefíciá bez duchovnej správy, kde „oltárnik“ mal povinnosť odslúžiť v roku určitý počet svätých omší. Vidiecke duchovenstvo bolo chudobné a často mu chýbala vyššia vzdelanosť. Pri menej významných miestach sa požadovali od uchádzača len najnevyhnutnejšie vedomosti, ktoré obyčajne nadobudol ako žiak, prípadne pomocník staršieho kňaza. Možnosti vyššieho vzdelania boli v dómskych alebo katedrálных školách. Mnohé stredoveké mestá mali latinské školy dobrej úrovne.

V týchto časoch sa u duchovenstva často stretáme s porušovaním celibátu²⁷⁷

²⁷⁶ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 25.

²⁷⁷ Na Bazilejskom koncile vyšli nariadenia proti konkubinárom, ktorí mali byť potrestaní

napriek tomu, že synody znova a znova vystupovali proti tomu.²⁷⁸ K tomu treba pridať množstvo rozličných foriem nerešpektovania predpisov o vysviacke a tiež neregulárne vysviacky (pripomeňme si samotného Vincenta), udeľovanie hodnosti biskupov, opátov a kanonikov ľuďom, ktorí nemali povolanie alebo takým, u ktorých jediným prejavom „povolania“ bolo rodinné právo na určité benefíciá. Bol tiež veľký počet vakantných diecéz a takých, v ktorých pastieri nedodržovali povinnosť rezidencie. Život mnohých kňazov bol pohoršujúci, okrem konkubinátu sa oddávali aj hazardným hrám a opilstvu. K tomu sa pridružovala všeobecná neznalosť liturgických obradov, ba dokonca základných právd viery.²⁷⁹ Začala sa tiež uvoľňovať disciplína aj v starších reholiach (s výnimkou kartuziánov a čiastočne cistercitov). Úpadok rehoľného života sa najviac prejavil v bohatých kláštoroch. Mikuláš z Clémanges napísal v traktáte „De ruina et reparatione Ecclesiae“ o vtedajších rehoľníkoch: „Rehoľné osoby sú príliš lakomé a ziskuchtivé, nemilujú svoju celu a kláštor, čítanie a modlitbu, regulu a rehoľu!“²⁸⁰

Táto situácia sa, žiaľ, netýkala len kňazov a zasvätených, ale aj biskupov. V tomto období sa často stretáme s mnohoobročníctvom²⁸¹, napriek tomu, že existovali nariadenia proti tomuto dobovému nešváru. Vážnym nedostatkom biskupov neskorého stredoveku bolo i to, že niektorí z nich nežili vo svojich biskupstvách, čo malo potom zlý vplyv na cirkevný život v celej diecéze. Na konci stredoveku mnohí biskupi mali úplne svetského ducha. Svätý Vincent Ferrarský ešte dvesto rokov pred Vincentom de Paul napísal o vyšších cirkevných hodnostároch: „Sú hrdí, pyšní, márnomyseľní, milujú prepych, prepadajú úžerníctvu, uplatňujú svoju vieru podľa miery pozemských vecí a u niektorých sa veľkosť viery riadi podľa váhy ich dôchodkov. Netrápi ich starosť o Cirkev, zriedka navštevujú tých, čo im málo dávajú. Chýba im láska k Bohu, k čistote, necelebrujú ani nekážu, dávajú veriacemu ľudu veľké pohoršenie.“²⁸²

Počas svojho apoštolského putovania mal Vincent možnosť získať mnohé dôkazy o tejto alarmujúcej situácii. Jej diagnóza, ako ju odhaľujú rôzne state v jeho spisoch,

odobraním dôchodkov. Na synode v Bratislave r. 1303 bol vynesенý trest za konkubinárstvo: odobratie štvrtiny príjmov previnilcovi. BAGIN, A. *Cirkevné dejiny stredovek*. 2. vyd. SSV. Bratislava, 1986, s. 205.

²⁷⁸ BAGIN, *Cirkevné dejiny stredovek*, s. 205.

²⁷⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 191-192.

²⁸⁰ BAGIN, *Cirkevné dejiny stredovek*, s. 205.

²⁸¹ Mnohoobročníctvo - zastávanie niekoľkých samostatných cirkevných úradov spojených s dôchodkami.

²⁸² BAGIN, *Cirkevné dejiny stredovek*, s. 204.

bola veľmi pesimistická. Čiernymi farbami v nich vykreslil nevedomosť mnohých kňazov a ich najčastejšie zlé vlastnosti: lakomosť a nedostatok súcitu s chudobnými, často oveľa väčšie než u laikov, ba aj spomínané opilstvo a nemravnosť a tiež nedostatok starostlivosti o poriadok a čistotu v kostoloch: „Hanbil som sa, keď som sa presvedčil, že je pravda to, čo sa hovorilo o špine a neporiadku vo francúzskych kostoloch.“²⁸³ Zvlášť drastické a objavné je to, čo Vincent hovorí o neporiadkoch pri slávení liturgie: „Keby ste boli videli tú, nepoviem nesprávnosť, ale skôr rozdielnosť v obradoch pred štyridsiatimi rokmi (Vincent to povedal roku 1659), cítili by ste zahanbenie. Myslím si, že nie je na svete nič nepríjemnejšie než tá rozdielnosť slávenia: jedni začínali omšu od Pater noster, druhí si doniesli v rukách ornát k oltáru, pomodlili sa Introibo²⁸⁴ a obliekli sa až potom. Bol som kedysi v Saint-Germain-en-Laye a videl som sedem alebo osem kňazov, z ktorých každý slávil omšu po svojom. Jeden vykonával také obrady, druhý iné. Bola to poľutovaniahodná rozdielnosť.“²⁸⁵ Vincent však nemal úmysel zovšeobecňovať tento jav a radostne priznával, že sú aj svätí kňazi. Ale predsa bol hlboko presvedčený, že „Cirkev na mnohých miestach upadá následkom neporiadneho života kňazov.“²⁸⁶ „Práve oni ju nivočia a ruinujú. Je až nad slnko jasnejšie, že duchovný stav je hlavnou príčinou rozkladu Božej Cirkvi.“²⁸⁷ „Áno, sú to kňazi; my sme práve príčinou toho spustošenia, ktoré ničí Cirkev, tých žalostných strát, ktoré utrpela na mnohých miestach. Takmer celkom bola zničená v Ázii a v Afrike, ba aj vo veľkej časti Európy, ako vo Švédsku, Dánsku, Anglicku, Škótsku, Írsku, Holandsku a ďalších Spojených provinciách a vo veľkej časti Nemecka. A koľko bludárov máme vo Francúzsku! Je tu aj Poľsko, ktoré bolo veľmi nakazené bludom a teraz je pre vpád švédskeho kráľa v nebezpečenstve, že bude stratené pre katolícke náboženstvo. Či sa vám nezdá, otcovia a bratia moji, že Boh mieni premiestniť svoju Cirkev do iných krajín?“²⁸⁸

Pramene týchto ziel boli v podstate tri. Prvý: systém udeľovania benefícií; ich udeľovanie bolo výsadou svetských patrónov - kráľa, parlamentu alebo feudálov. Druhý: tzv. komenda, ktorá pripúšťala prepožičať svetským osobám, aj deťom, dôchodky

²⁸³ SV IV, s. 326.

²⁸⁴ Modlitba po príchode k oltáru počas svätej omše pred liturgickou reformou Druhého vatikánskeho koncilu.

²⁸⁵ SV XII, 258.

²⁸⁶ SV XI, 308-310.

²⁸⁷ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárov, 1632-1659, s. 101.

²⁸⁸ *Tamže*, s. 101.

opátstiev, priorátov, ba dokonca biskupstiev. A nakoniec tretí: nedostatok stredísk na formovanie kňazov.²⁸⁹

3.1.2 *Dielo Prozreteľnosti*

Vďaka svojej náboženskej skúsenosti si Vincent od samého začiatku uvedomoval žalostný duchovný stav kléru. Zanedbanosť ľudu bola teda výsledkom nedostatočnej kvalifikovanosti a tiež nehodnosti kňazov. Tento poznatok zohral rozhodujúcu úlohu aj v troch udalostiach, ktoré viac-menej determinovali Vincentovo povolanie formovať duchovenstvo. V rodine Gondiovcov²⁹⁰ to bol spovedník, ktorý nepoznal formulu rozhrešenia, v Chatillone²⁹¹ šesť kaplánov, ktorí pohoršovali veriacich svojím nezriadeným životom; v dedinách okolo Montmirailu v oblasti Marchais heretici obžalovali Cirkev, že v mestách zhromažďuje tisíce zaháľajúcich kňazov a chudobný ľud zveruje starostlivosti nehodných pastierov, ktorí nepoznajú základné pravdy viery.²⁹²

Začiatok rozhodného riešenia tejto situácie je spojený s kruhom reformátorov, ktorí boli na začiatku sedemnásteho storočia sústredení okolo už spomínanej francúzskej školy. Vieme, že práve v tejto skupine sa ocitol Vincent. Hlavnou ideou Bérulla bolo vštepiť kňazom povedomie o veľkosti kňazského stavu. Bérullovo Oratórium najviac úsilia venovalo práve formácii klerikov.²⁹³

Samozrejme, že táto snaha nebola prvá, ale existovala už dávno predtým. Samotná katolícka obroda sa začala pred protestantskou reformou, pričom nebola reakciou na ňu, ale bola samostatným prúdom, ktorý mal svoje korene vo všeobecnom cirkevnom reformátorskom hnutí. Ich spoločným znakom bolo kladenie dôrazu na prehĺbenie nábožnosti a všeobecné zväčšenie aktivity veriacich. V tomto kontexte sa stáva oveľa zrozumiteľnejšie dielo reforiem, ktoré vykonal Tridentský koncil, ktorý v dejinách Cirkvi inauguroval novú dobu,²⁹⁴ pretože sa stal aj reformným koncilom. So zákazom

²⁸⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 191-192.

²⁹⁰ Rodina Gondiovcov bola jednou z najvýznamnejších rodín kráľovstva. U nich slúžil Vincent od roku 1613 ako vychovávateľ ich synov.

²⁹¹ Bérulle v roku 1617 ponúkol farnosť Chatillon-les-Dombes. I keď tam pobudol len niekoľko mesiacov, stačil prebudiť vlašných kňazov, oživiť vieru farníkov a obrátiť viacerých heretikov.

²⁹² ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 160. 192-193.

²⁹³ *Tamže*, 192-193.

²⁹⁴ JUDÁK, Dejiny mojej Cirkvi, s. 140.

hromadenia prebiend, s príkazom na adresu biskupov, aby zotrvali vo svojich diecézach a nenechávali sa zastupovať, sa odstránil jeden z vážnych nedostatkov predchádzajúcich čias.²⁹⁵ Na výchovu kléru sa mali v každej diecéze zriadiť kňazské semináre.²⁹⁶ Bolo tiež prijaté nariadenie všeobecnej katechizácie a vzdelávania veriacich vo farských školách a kolégiách, zintenzívnenie náboženského života a to hlavne pravidelným prijímaním sviatostí.²⁹⁷

Povzbudenie biskupa

A práve do týchto aktivít sa zapojil aj Vincent de Paul. Obyčajne však popieral, že by jeho podujatia boli výsledkom vopred premyslených plánov a pripisoval ich nepredvídanému Božiemu riadeniu. Nakoniec, je to zrejmé aj na vzniku Misijnej spoločnosti, ktorú on založil pre službu chudobným a na formáciu kňazov. Preto je ťažko povedať, nakoľko toto nové dielo predstavovalo odpoveď na nejaký jeho nápad či projekt a nakoľko bolo výsledkom zhody okolností, ktoré ho prinútili zaoberať sa touto vecou ako takou, ktorú však nadiktovala Prozreteľnosť. V kruhoch tvorcov katolíckej reformy, v ktorých sa Vincent pohyboval od začiatku svojho obrátenia, fundamentálnym problémom bola teda starosť o nápravu kléru. Bol to kľúčový problém tridentského projektu protireformácie. Aj v centrách, ktoré sa zaoberali uplatňovaním rozhodnutí Tridentského koncilu vo Francúzsku, sa priam rojili iniciatívy, ktorých cieľom bola obnova kléru, ktorá bola nevyhnutne potrebná.²⁹⁸

Teda, vzhľadom na Vincentove skúsenosti, ktoré hlboko prežíval, sa ťažko dá bez výhrad uveriť, že nikdy nemyslel na to, že by sa venoval obnove duchovného stavu. Jeho tvrdenie treba chápať v tom zmysle, že nikdy by nebol mal sám od seba odvahu vykonávať úlohu plnú toľkých ťažkostí. Ako vždy, čakal na „prejavenie sa svätej a chvályhodnej Božej vôle“ a nepokúšal sa predbiehať Prozreteľnosť. Nakoniec istého dňa sa mu Boh prihovril ústami kňaza, ktorý „mu vnukol väčšiu istotu než sám anjel.“²⁹⁹ Vincent, ako jeden z mnohých razov, konal misie na území jednej z diecéz spadajúcich do majetkov rodiny Gondiovcov, kde pôsobil jeden z najprísnejších a najhorlivejších biskupov Francúzska tej doby, Augustín Potier, biskup z Beauvais.

²⁹⁵ JUDÁK, Kristova Cirkev na ceste. SSV. Trnava, 1998, s. 186.

²⁹⁶ *Tamže*, s. 186.

²⁹⁷ JUDÁK, Dejiny mojej Cirkvi, s. 142.

²⁹⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 191.

²⁹⁹ *Tamže*, s. 193.

Práve on s Vincentom často diskutoval o stave svojej diecézy a bol to on, cez koho zaznel hlas Prozreteľnosti. Vincent mu predložil pár svojich myšlienok a biskupovi napadlo, že začať by sa dalo práve exercíciami pre kandidátov na kňazstvo, pretože starých kňazov by bolo už veľmi ťažko meniť. Bol to znak od Boha, ktorý Vincent očakával. Už o dva mesiace, v septembri 1628, sa začali prvé exercície.³⁰⁰

Paradoxná duchovná stagnácia ľudu po misiách

Jedno povzbudenie teda prišlo od biskupa, druhé od samotného chudobného dedinského ľudu. Možno povedať, že jedno z hlavných diel Vincenta a jeho Misijnej spoločnosti boli ľudové misie. Vďaka nim sa chudobní a nábožensky zanedbaní dedičania opäť približovali k Bohu a silnela ich viera. Avšak, voči misiám sa prednášala aj kritika. Bol to vraj len slamený oheň, veľmi horúci, ale krátko trvajúci. Takto niektoré hlasy zdôrazňovali krátkotrvajúce výsledky misií, definujúc ich ako „chvíľkovú emóciu“ a veľmi nedokonalý začiatok obrátenia, ba až ako duchovnú stagnáciu. Stručne povedané, letný lejak, ktorý narobí viac škody ako osohu. Niektoré tieto kritiky sa dostali aj do Vincentových uší. Napriek svojim zvykom vystúpil na obranu svojich metód a správ o výsledkoch misií. Uvedomil si, že problém nie je v samotných misiách, ale v tom ako udržať ich ducha stále živého – aj po odchode misionárov. Preto došiel k záveru, že práce na reforme kléru sú odôvodnené aj potrebou uchovať ovocie misií.³⁰¹ Sám o tom hovoril: „Nikdy by sme sa nevenovali ordinandom, ani výchove seminaristov v seminároch, keby sme to nepokladali za nevyhnutné pre udržanie ľudu a pre zachovanie ovocia, ktoré prinášajú misie. Na to boli potrební vo farnostiach dobrí kňazi. V tom nasledujeme veľkých dobyvateľov, ktorí na zaujatých miestach nechávajú posádky, aby nestratili to, čo predtým namáhavo vydobyli. Či nie sme, bratia moji, šťastní, že môžeme doslova uskutočňovať povolanie Ježiša Krista?“³⁰² Toto bol ďalší z hlasov Prozreteľnosti, ktorá sa postarala o obnovu kléru. Totiž len zapálený a horlivý kňaz mohol stále udržiavať plameň viery vo svojich farníkoch. Formácia kňazov sa teda stala prostriedkom k tomu, aby sa evanjelium urobilo účinným.³⁰³ Vincent však so všetkou jednoduchosťou protestoval proti tomu, že by bol

³⁰⁰ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 194.

³⁰¹ *Tamže*, s. 342-343.

³⁰² SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárov, 1632-1659, s. 25-26.

³⁰³ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 353-354.

autorom nejakej metódy formácie kléru. To, čo sa zrealizovalo cez neho a cez jeho spolupracovníkov v žiadnom prípade nepovažoval za dielo svoje, ale za dielo Božie.³⁰⁴ Aj keď si uvedomoval, že je niečo potrebné robiť, predsa vždy čakal na takéto prejavenie sa plánov Prozreteľnosti.

3.2 Praktická realizácia poslania

3.2.1 *Exercície pre ordinandov*

Výsledkom Vincentovej úcty voči kňazstvu bol rešpekt ku všetkým podujatiam, ktoré mali za cieľ formáciu, nápravu alebo zdokonaľovanie kňazov.³⁰⁵ Preto je pochopiteľné, že k nim pristupoval s pokorou a s bážňou. Takýto bol aj jeho prístup k dielu konania exercícií pre kandidátov na kňazstvo.

Vieme teda, že to bol biskup z Beauvais, ktorý povzbudil Vincenta ku konaniu exercícií pre ordinandov – kandidátov kňazstva. Tie dával od roku 1628 ordinandom v Beauvais. Keď diecézny biskup roku 1631 referoval parížskemu arcibiskupovi o veľkom úspechu exercícií, tento nariadil všetkým kandidátom na kňazstvo vo svojej diecéze absolvovať desaťdňové duchovné cvičenia u misionárov v dome svätého Lazára. Pred príchodom diakonov v pôstom období 1631 Vincent vyhlásil svojim kňazom misionárom: „Bratia, stojíme na prahu veľkého diela, ktoré nám Pán Boh zveril. Zajtra privítame mužov, ktorých nám pošle Božia Prozreteľnosť, aby sme spolupracovali s Pánom na ich posvätení.“ Ján Jakub Olier, zakladateľ sulpiciánov, poukazoval na kňazov, ktorí absolvovali takéto exercície takto: „Pán Vincent ich pripravuje tak, že odchádzajú z Paríža ako horiace sviece postavené na veľkom svietniku, aby osvietili mestá Francúzska.“³⁰⁶ K domácim bohoslovcom sa od roku 1638 pridali aj z iných diecéz tí, ktorí s povolením svojich biskupov prišli do Paríža, aby sa tam dali vysvätiť. Takto sa zišlo niekedy viac ako 100 nastávajúcich kňazov. Preto misionárom ponúkli pomoc aj iní vynikajúci kňazi. Takéto duchovné cvičenia sa konali šesťkrát do roka.³⁰⁷

³⁰⁴ *Vicente de Paul – evangelizador de los pobres*. CEME. Salamanca, s. 99.

³⁰⁵ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 353.

³⁰⁶ *Starostlivosť o kňazov* [online]. [cit. 29.01.2013]. Dostupné na internete: <http://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/starostlivost-o-knazov>

³⁰⁷ KRATOCHVÍL, J. *Sv. Vincent z Pauly*. Banská Bystrica, 1931, s. 78.

Po skúsenostiach v Beauvais a po ich uvedení v Paríži sa od roku 1632 stali trvalou povinnosťou domu Svätého Lazára, ktorá bola zakotvená v biskupských listoch súvisiacich s pripojením priorátu k Misijnej spoločnosti.³⁰⁸

Počas cvičení rozdelil Vincent celý deň tak, že ani chvíľka nevyšla nazmar. Sedem hodín bolo venovaných spánku, dve hodiny - jedna po obede a druhá po večeri - na spoločný rozhovor a v ostatnom čase sa striedala modlitba s vyučovaním. Vo všetkom kladol dôraz na to, aby si nastávajúci kňaz nadobudol dobrého ducha voči svojmu povolaniu. Preto okrem modlitby, rozjímania a čítania duchovných kníh, preberali denne niekoľko hodín aj teológiu. Vincent sa veľmi staral o to, aby prednášky neboli suchopárne, ale aby sa stali zdravým pokrmom nielen pre rozum, ale aj pre srdce. Hovorieval totiž misionárom: „Srdcia poslucháčov sa nezískajú vysokou vedou a učenosťou, ktorú by ste im prednášali. Mnohí z nich študovali na univerzite, mnohí z nich sú doktormi teológie a vedia viac, ako my. O tých veciach denne počúvajú učené rozpravy a nemôžete im povedať nič, čo by už neboli počuli. Oni sami hovoria, že sem neprišli pre to, aby dišputovali, ale aby sa cvičili v čnosti.“³⁰⁹ Vincent dbal o to, aby boli ordinandi dobre prijatí a aby sa s nimi zaobchádzalo s úctou. Uvedomoval si totiž, že týmto dielom vlastne pokračuje v diele Ježiša Krista: „Vychovávať dobrých kňazov a spolupracovať pritom ako druhotná účinná a nástrojová príčina, to znamená uskutočňovať poslanie Ježiša Krista. On si vzal za svojho pozemského života na starosť vyškolenie dvanástich dobrých kňazov, svojich apoštolov. Preto chcel zostať s nimi niekoľko rokov, aby ich vyučil a vychoval pre Božiu službu.“³¹⁰

Spomedzi veľkých mien Cirkvi vo Francúzsku, ktorí sa pripravovali na kňazskú vysviacku v kolégiu Bons Enfants³¹¹ alebo vo Svätom Lazáre, uveďme aspoň už spomínaného Olieru, neskôr predstaviteľa francúzskej školy, ďalej Armanda de Rancé, budúceho reformátora trapistov, komodora Brúlarta de Sillery, Bossueta, Fleuryho - prakticky všetkých, čo stáli na čele diecéz, kanónií a farností v rôznych kútoch Francúzska. Títo doviedli do konca cirkevnú reformu, ktorú začali ľudia Vincentovho okruhu.³¹² Vincent bol šťastný z takéhoto ovocia exercícií: „Diecézni kňazi dostávajú

³⁰⁸ SV XIII, 252, 274-275.

³⁰⁹ KRATOCHVÍL, J. Sv. Vincent z Pauly, s. 79-80.

³¹⁰ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 366.

³¹¹ V tomto dome pôvodne sídlili kňazi zhromaždení okolo Vincenta a tam bol aj Vincentom založený prvý seminár.

³¹² ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 357.

teraz hojnosť Božieho požehnania. Hovorila, že nemálo sa o to pričiniť naša úbohá Spoločnosť exercíciami pre kandidátov na vysviacku a schôdzami parížskych kňazov. Veľa vzácných osôb si teraz volí tento stav.³¹³

Keďže výsledok týchto duchovných cvičení bol zjavný, zaviedli ich čoskoro takmer v celom Francúzsku. Zo všetkých strán dostával Vincent dopisy, v ktorých biskupi buď prosili aby im poslal misionárov na vykonanie duchovných cvičení, alebo úprimne ďakovali, tešiac sa zo šťastného výsledku. Účinkom takýchto exercícií bolo, že kňazský stav nadobudol všeobecnú vážnosť.³¹⁴

Duchovným cvičeniam pre kandidátov na vysviacku sa v posledných rokoch Vincentovho života dostalo uznania od ešte významnejšej authority. Vďaka štedrosti vojvodkyne d'Aiguillon dom Misijnej spoločnosti v Ríme organizoval od roku 1642 exercície pre tých kandidátov na vysviacku, ktorí dobrovoľne o ne požiadali.³¹⁵ Tieto exercície sa postupne začínali tešiť stále väčšiemu uznaniu. Serióznosť a čnosť kňazov, ktorí sa na vysviacku pripravovali v dome misionárov, nezostala bez povšimnutia. Zvolenie pápeža Alexandra VII. bolo rozhodujúcim momentom nielen pre toto dielo, ale aj pre iné Vincentove diela. Nový pápež poznal vynikajúce výsledky práce Vincentových žiakov a chcel ich rozšíriť do celej rímskej diecézy. V roku 1659 vydal príkaz, ktorým zaväzoval všetkých kandidátov na kňazstvo, aby si duchovné cvičenia pred vysviackou robili v dome Misijnej spoločnosti.³¹⁶ Vincent prijal túto správu s veľkou radosťou, ale aj opatrne, a ani o nej hneď spoločenstvu nereferoval. Najprv sa chcel oboznámiť s výsledkami cvičení. V pápežskom príkaze videl nový znak Prozreteľnosti a s vďačnosťou pozdvihol v modlitbe svoje srdce: „Vzdávam vďaka Bohu za úroveň, akú majú exercície pre kandidátov na kňazskú vysviacku. Zdá sa, že Božia prozreteľnosť nám dáva príležitosť, aby sme jej preukázali malú službu v takej významnej veci.“³¹⁷

3.2.2 Zakladanie seminárov

Ovocím exercícií bol tiež vznik diela, ktoré malo definitívne vyriešiť problém

³¹³ SV II, 28.

³¹⁴ KRATOCHVÍL, Sv. Vincent z Pauly, s. 79.

³¹⁵ SV VI, 139, 238.

³¹⁶ SV V, 563.

³¹⁷ SV II, 459.

formovania kléru. Boli to semináre. Už sme spomenuli vplyv, ktorý mal na ich zakladanie Tridentský koncil. Avšak otvorenie Tridentského koncilu a priebeh jeho rokovaní v ničom neukazovali, že bude tvoriť najdôležitejšiu udalosť v dejinách novodobej Cirkvi. Predovšetkým bol zvolaný, aby cestou vzájomného dialógu priviedol Cirkev k jednote.³¹⁸ A tak medzi nariadenia Tridentského koncilu patrilo aj vytváranie diecéznych stredísk na formovanie budúcich kňazov. Podľa koncilového zámeru mal to byť seminár určený pre chlapcov a mladíkov od dvanásť rokov, „ktorí v ňom mali dostávať náboženskú výchovu a formáciu v cirkevných disciplínach.“ Mali sa stať trvalým „semeniskom“ (seminárom) Božích služobníkov.³¹⁹ Vo Francúzsku boli koncilové dekréty prakticky mŕtvou literou, ak neberieme do úvahy zopár pokusov, ktoré nepriniesli trvalé výsledky.³²⁰ Preto neprekvapuje, že až po roku 1610 sa zvýšila úroveň formácie a náboženského života duchovenstva natoľko, aby sa vytvoril priestor pre vznik seminárov. V tejto oblasti spomedzi biskupov vynikal Adrián Bourdoise, ďalší horlivý reformátor života kléru. Práve on v roku 1612 zriadil centrum pre vzdelávanie kňazov, ktoré sa v roku 1631 premenilo na kňazský seminár. Jeho iniciatívu prevzali aj iní biskupi. V rokoch 1622 – 1680 vzniklo vo Francúzsku okolo 20 kňazských seminárov.³²¹

Vincent už počas svojho pôsobenia v Clichy³²², vytvoril akúsi malú školu pre klerikov. Jeho skúsenosť so zlými a neznalými kňazmi, s ktorými sa stretol počas misií, Vincenta znepokojovala stále viac. Keď Spoločnosť presťahovala svoje sídlo v roku 1632 z kolégia Bons Enfants do Svätého Lazára, Vincent si zaumienil, že by nemohol prázdne priestory využiť lepšie ako založením seminára, alebo lepšie povedané, školy pre mladých chlapcov teoreticky smerujúcich ku kňazstvu.³²³ Tento prvý Vincentov pokus o seminár už zodpovedal smerniciam Tridentského koncilu. Na rozdiel od ostatných Vincentových podujatí, začiatky a proces dozrievania tohto projektu nám nie sú veľmi známe. Je isté, že v reformných kruhoch, v ktorých sa Vincent pohyboval, sa o takýchto projektoch živo diskutovalo. Tento seminár mal o osem rokov neskôr, roku

³¹⁸ JUDÁK, V. *Dejiny mojej Cirkvi (II. diel)*. SSV, Trnava, 2004, s. 140-142.

³¹⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 358.

³²⁰ *Tamže*, s. 357-359.

³²¹ KUMOR, B. *Cirkevné dejiny Novovek – obdobie absolutizmu a osvietenstva*. Levoča, 2003, s. 34-35.

³²² 1612-1613.

³²³ HOFFMANN, E. *La formación en San Vicente de Paúl*, s. 82.

1644, 22 chovancov. Zdá sa, že ich počet v tom období nikdy neprekročil tridsať.³²⁴ Experiment priniesol rozčarovanie. V roku 1641 Vincent konštatoval, že ani jeden z takýchto seminárov nepriniesol Cirkvi úžitok.³²⁵ V priebehu času sa prejavili negatíva tohto zámeru. Vincent sa k tomu vyjadril, že skúsenosť ukázala, že táto forma, zvlášť s ohľadom na vek seminaristov, neprinášala dobré výsledky ani v Taliansku, ani vo Francúzsku. Jedni odchádzali pred skončením, druhí nemali lásku k duchovnému stavu, ďalší vstúpili do rehoľných komunít, alebo utiekli z miest, kde mali zostať kvôli ďalšiemu vzdelávaniu, a ďalší hľadali šťastie niekde inde. Vo Francúzsku boli vtedy štyri semináre: v Bordeaux, v Remeši, v Rouene, a predtým v Agene. Žiadna z týchto diecéz nemala z toho úžitok.³²⁶ Preto Vincent začal hľadať iné riešenia, pričom však nezavrhoval - čo treba zdôrazniť - prvotný zámer. Verný svojej praxi nepredbiehať nikdy vnuknutia Prozreteľnosti, čakal na vonkajší impulz, ktorý by mohol považovať za výraz Božej vôle. Dve vnuknutia ukázali Vincentovi túto vôľu. Prvé bolo prostredníctvom biskupa v Ginebra a druhé prostredníctvom kardinála Richelieu.

Biskup z Ginebra, spokojný so službami, ktoré vykonávali misionári v jeho diecéze, zveril im aj formáciu kléru a založenie seminára v Annecy.³²⁷ Tento seminár bol otvorený 18.októbra 1641 pod vedením kňazov Misijnej spoločnosti a bol, ak nie prvý, aspoň jeden z prvých tzv. vyšších seminárov vo Francúzsku.³²⁸

Nasledujúceho roku - 1642 v kolégiu Bons Enfants založil Vincent druhý typ seminára, ktorý bol súbežný s prvým.³²⁹ Vincent totiž dostal finančný dar vo výške 1000 dukátov (3000 libier) od kardinála Richelieu na toto dielo, pretože aj on sa snažil o reformu kléru, ktorá bola súčasťou vízie nového Francúzska tohto cirkevného hierarchu.³³⁰

Táto idea vyššieho seminára predstavovala pokračovanie a predĺženie exercícií pre kandidátov na vysviacku. V hlavných líniách tento proces prebiehal nasledovne: Exercície boli veľmi užitočné, ale rýchlo sa ukázalo, že desať či jedenásť dní je málo na

³²⁴ SV II, 459, 489.

³²⁵ SV II, 152.

³²⁶ SV II, 459.

³²⁷ ES II, 168.

³²⁸ CHALUMEAU, R. La obra de San Vicente en el contexto de la Reforma y Contrarreforma francesas, In: CHALUMEAU, R. a kol. *Vicente de Paúl, Inspiración permanente*, ed. CEME. Salamanca, 1982, s. 109.

³²⁹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 358.

³³⁰ *Tamže*, s. 360.

to, aby sa kandidátom dala potrebná formácia. Mnohí biskupi prevzali Vincentovu myšlienku a začali predlžovať obdobie prípravy na vysviacku najprv na dva mesiace, potom na šesť. Neskôr tento čas zdvojnásobili a zaviedli povinnosť vykonať si jedny duchovné cvičenia pred diakonskou vysviackou a druhé pred kňazskou. Nakoniec sa celé obdobie prípravy ustálilo na dva alebo tri roky. Tento vývoj neprebíhal všade rovnako, ale taký bol celkový trend.³³¹

Prvotná koncepcia vyššieho seminára nemala nič spoločného s teologickým a ešte menej s filozofickým vzdelávaním. Základným cieľom bola duchovná formácia seminaristov v čnostiach vlastných kňazskému stavu. Ďalším cieľom bolo naučiť sa vykonávať liturgické obrady (celebrovanie omše a udeľovanie sviatostí), ako aj pripraviť sa na službu spovedníka, čo si vyžadovalo znalosť morálky skôr kazuistického typu. Striktne intelektuálne vzdelávanie bolo naďalej úlohou fakúlt alebo univerzitných kolégií podľa toho, ako to dovoľovali vzdialenosti. Tým sa dá vysvetliť, že na vedenie seminárov stačili zväčša dvaja alebo traja kňazi. Vincentov ideál sa najviac približoval tomu, čo by sme dnes nazvali „odbornou školou pre kňazov“, z ktorej nemali vychádzať učenci - to bolo úlohou univerzity - ale dobrí a nábožní farári s bohatým vnútorným životom, kompetentní, horliví a dobre pripravení na pastoračné úlohy.³³² V niektorých prípadoch väčšia vzdialenosť od univerzitných stredísk spôsobovala, že v seminároch bolo treba založiť katedru teológie a filozofie. Táto prax sa rozšírila a postupne sa všetky semináre zmenili na strediská vzdelávania v striktnom slova zmysle. Vincent sa tiež, i keď nie bez odporu, prispôbil tejto tendencii.³³³ Napriek tomu priznal, že semináre zostali jediným centrom zvýšenia úrovne duchovného stavu na úroveň jeho prvotnej horlivosti. Myslel si totiž, že práca v seminároch, zvlášť v úzkom spojení s misiami pre chudobných vo vidieckych farnostiach, tvorí prvoradú úlohu Misijnej spoločnosti. Takýto misijný typ kňazského seminára výrazne žiadal od kandidátov na kňazstvo dovŕšenie 18 rokov a štúdium prispôbené potrebám diecézneho kléru, ktoré zohľadňovalo dogmatickú a morálnu teológiu, prax katechizácie a hlásania Božieho slova a tiež liturgiku v širšom obsahu. Prvý takýto misijný seminár vznikol v Paríži v roku 1647 a do roku 1660 ich bolo v celom Francúzsku šesť.³³⁴ Francúzsky model

³³¹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 360.

³³² SV III, 470; IV, 596-597; VII, 593; VIII, 3.

³³³ SV II, 188, 234.

³³⁴ KUMOR, Církevné dejiny Novovek – obdobie absolutizmu a osvietenstva, s. 34-35.

kňaza dušpastiera, formovaný kňazmi misionármi, sa stal neskôr veľmi populárnym takmer v celej Cirkvi.³³⁵

3.2.3 Konferencie pre kňazov – tzv. „utorkové“

Zakladanie seminárov a exercície pre kandidátov na vysviacku predstavovali len začiatok Vincentovej práce na reforme kléru. Tento aspekt jeho činnosti oproti ostatným pokročil najmenej, keďže sa prednostne venoval budovaniu diela na ohlasovanie evanjelia chudobným a práci s nimi. Rok 1633 mu však priniesol ďalší prostriedok, ktorý mu umožňoval značne pokročiť na tejto ceste, a to tzv. „Utorkové konferencie“.³³⁶ Konferencie ako dôverné schôdze, kde sa členovia istého stavu vzájomne zdieľali nad svojimi náhľadmi a skúsenosťami a kde sa povzbudzovali slovom i príkladom ku konaniu dobra, boli v katolíckej Cirkvi prítomné už v jej ranných časoch a to najmä u pustovníkov,³³⁷ avšak vo Vincentovej dobe boli – ak vôbec – veľmi zriedkavé.³³⁸

Pravdou je, že Vincent už roky premýšľal a skúšal nové metódy práce s klérom, ktoré by sa odlišovali od exercícií pre kandidátov na kňazskú vysviacku pričom by ich nejakým spôsobom dopĺňali. Preto podľa toho, ako sa vyvinulo aj toto nové Vincentovo dielo, možno usudzovať, že išlo opäť o podnet Božej Prozreteľnosti. Novokňazi, ktorí si predtým pod Vincentovým vedením vykonali exercície ako prípravu na vysviacku, sa začínali od parížskeho kléru odlišovať. Ich životný štýl bol usporiadanejší, čas trávil pri nábožných podujatiach, navštevovali nemocnice a väzenia, chceli žiť skutočne kňazsky.³³⁹ Žiaľ, toto prvotné nadšenie sa často ukázalo ako krátkodobé a rýchlo zhaslo pri stretnutí s vlažným a skazeným prostredím. Vincent o tom vedel a zamýšľal sa, ako dosiahnuť, aby ovocie takýchto exercícií bolo trvalé.³⁴⁰ Istého dňa prišiel k nemu jeden z kňazov, ktorého trápila tá istá starosť, a povedal: „Pán Vincent, prečo neutvoríte takú skupinu, ktorej cieľom by bolo udržať v nás počiatočnú horlivosť?“ Vincent bol presvedčený, že opäť počuje Boží hlas - nie prostredníctvom vízií či zjavení, ale cez

³³⁵ KUMOR, Cirkevné dejiny Novovek – obdobie absolutizmu a osvietenstva, s. 31.

³³⁶ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 238-243.

³³⁷ KRATOCHVÍL, Sv. Vincent z Pauly, s. 80.

³³⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 238-243.

³³⁹ SV I, 204.

³⁴⁰ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 2. zv., s. 246.

potreby v konkrétnej situácii.³⁴¹

Hneď počas prvého stretnutia so záujemcami predstavil genézu a charakter projektovaného združenia a rozprával im o vznešenosti a svätosti kňazského stavu, v ktorom sa celkom zasvätili Pánovi. Potom uvažoval o nešťastí kňazov, ktorí strácajú počiatočnú horlivosť a nakazia sa duchom sveta. Povzbudzoval ich, aby hľadali spôsoby, ako zachovať vernosť svojmu povolaniu vo svojich domácnostiach a v podmienkach bežného života. Všetky svoje tvrdenia podopieral citátmi zo Svätého písma.³⁴²

Čoskoro sa prihlásili aj starší kňazi, prosiac, aby sa mohli konferencií zúčastniť. Na to si Vincent vyžiadal od arcibiskupa dovolenie a hneď započal konferencie v dome svätého Lazára.³⁴³ Pre všetkých najvýhodnejší deň na konanie zhromaždení bol utorok, a preto aj začali byť známe pod názvom „Utorkové konferencie“. ³⁴⁴ Ako konkrétnu regulu navrhol minimálny každodenný program a skonštitoval skupinu na združenie. Zvolil im predstavených a dal im veľmi krátke a jednoduché predpisy: „Všetci členovia týždenných zhromaždení majú úmysel nasledovať Ježiša Krista a zvlášť jeho lásku k chudobným. Preto sa pričinia, aby Krista každý a všade, na vidieku a v meste poznal, miloval a zveleboval. Každý má venovať denne určitú dobu k rozjímaniu, má nábožne obetovať svätú omšu a pomodliť sa hodinky; kľáčiac si prečíta jednu kapitolu z Nového zákona, nikdy si nezabudne večer spytovať svedomie, pričom sa zastaví pri tej čnosti, pri ktorej cítil pokušenie. Zvyšný čas dňa nech venuje prácam povolania, štúdiu a čítaniu nábožných kníh.“³⁴⁵

Vincent chcel, aby sa vybraná skupina, do ktorej by sa prijímali len osoby známe svojou nábožnosťou a čistotou mravov, stala duchovným kvasom pre francúzsky klérus, aby sa pretvorila na bratstvo hlboko zjednotené v Kristovi a s Kristom, kde si členovia navzájom pomáhajú na ceste čnosti, aby si zaumienili vo všetkom byť ako Ježiš Kristus.³⁴⁶ Preto sa na týchto konferenciách hovorilo o tom, ako nadobudnúť čnosti kňazského stavu a o osobných skúsenostiach a rôznych možnostiach, ktoré by sa dali využiť v praktickom živote. Pri spoločných poradách sa viedol aj dialóg o tom, ako čo

³⁴¹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 239.

³⁴² ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 2. zv., s. 247-248.

³⁴³ KRATOCHVÍL, Sv. Vincent z Pauly, s. 81.

³⁴⁴ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 241.

³⁴⁵ KRATOCHVÍL, Sv. Vincent z Pauly, s. 81-82.

³⁴⁶ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 238-243.

najhorlivejšie plniť kňazské povinnosti voči Pánu Bohu a zvereným veciam.³⁴⁷ Vincent sa hrozil prázdneho rečenia, ktoré bolo vtedy zaužívané. To bol aj dôvod, prečo neboli konferencie konané formou prednášky, ale vždy niektorý z účastníkov podal jasný a jednoduchý výklad myšlienok, ktoré mu vnukla modlitba a meditácia. Potom sa všetci rozprávali o svojich pocitoch a myšlienkach. Vincent hovoril málo. Obyčajne sa uspokojoval s počúvaním. Hovoril len na konci, aby zvlášť zdôraznil niektorú z prednesených myšlienok, doplnil ju vlastnými zážitkami a reflexiami, dokreslil, skorigoval, povzbudil.³⁴⁸ „Vincent bol dušou tohto zbožného zhromaždenia.“³⁴⁹

Od samého začiatku veľmi dúfal v bohaté plody tohto nového diela. A skutočne spomedzi nich vyšlo dvadsaťtri biskupov a arcibiskupov, veľa generálnych vikárov, katedrálnych arcidiakonov a kanonikov, farárov, rektorov seminárov, superiorov, vizitátorov a spovedníkov ženských reholí.³⁵⁰ Takto reforma, ktorú začal Vincent, postupne prenikala aj do najvyšších cirkevných kruhov. Pre Vincenta však Utorkové konferencie predstavovali len pracovný nástroj, ktorý mal zlepšiť úroveň kléru a službu chudobným.³⁵¹ Preto sa ani neuspokojil iba s udeľovaním teoretických rád účastníkom konferencií, ale hneď ich aj zapriahol do práce. Títo kňazi na Vincentov podnet začali vykonávať misie rôznym vrstvám obyvateľstva. Tak sa jeho vynaliezavá milosrdná láska, ktorá orientovala jeho Misijnú spoločnosť na evanjelizovanie chudobného dedinského ľudu, pod menom Utorkových konferencií obchádzkou dostala aj k chudobným v meste, kde Misijná spoločnosť nemohla vykonávať misijnú činnosť.³⁵²

3.2.4 Exercície pre kňazov

Reformu kléru, ktorú Vincent začínal duchovnými cvičeniami pre kandidátov na kňazskú vysviacku, seminármi a Utorkovými konferenciami, dopĺňali aj exercície pre kňazov. Toto dielo vznikalo postupne v dome svätého Lazára, ktorý už od jeho prebratia Vincentom slúžil ako centrum, kde si mohli prísť všetky druhy ľudí vykonať osobné duchovné cvičenia. Mnoho ľudí vyšlo v ústrety tejto ponuke. Potom, čo prví exercitanti

³⁴⁷ Starostlivosť o kňazov [online].

³⁴⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 241-242.

³⁴⁹ *Tamže*, s. 241.

³⁵⁰ COLLET, P. *La vie de Saint Vincent de Paul*. 1. zv. Nancy, 1748, s. 191.

³⁵¹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 244.

³⁵² *Tamže*, s. 242-243.

- laici aj kňazi - boli plní nadšenia, odporúčali tieto duchovné cvičenia ďalším a tí zase ďalším, a tak sa dostali do všeobecného povedomia. A toto bolo opäť pre Vincenta znamením Božej Prozreteľnosti.³⁵³ Avšak ani takto nemožno hovoriť o nejakej kolektívnej akcii, o spoločných exercíciách. Keď však Vincent videl úspech tejto formy, uvažoval o organizovaní kolektívnych exercícií a to pre kňazov, aby sa každoročne navzájom povzbudzovali spiritualitou, ktorú získavali v niektorých inštitúciách. Videl, že Utorkové konferencie, aj keď z nich vzišlo mnoho biskupov a kňazov s veľmi vysokým stupňom zbožnosti a poznania, mali veľmi limitovaný dosah, pretože tento vybraný klérus Paríža vôbec nepredstavoval všetok klérus Francúzska, ba ani len samotného Paríža. Preto Vincent zamýšľal zväčšiť dosah tohto diela.

Aj keď bol zarmútený, že exercície pre kňazov vo všeobecnejšom merítku nemohol realizovať v Paríži, mal radosť z toho, že ho mohol vykonávať na iných miestach a provinciách vďaka svojim učeníkom.³⁵⁴ Vieme z korešpondencie medzi Vincentom a misionármi alebo niektorými z jeho rád, že exercície takto dávali v domoch Misijnej spoločnosti vo Francúzsku, ale aj mimo neho.³⁵⁵ Záujem zo strany Vincenta o samotné exercície u Svätého Lazára bol veľký, avšak nakoniec sa dielo vo väčšej miere nepodarilo zrealizovať. Jednou z príčin neúspechu malo byť aj to, že misionári dávali tieto cvičenia k dispozícii zadarmo, na náklady domu, bez toho, aby bolo na tento účel vyhradené nejaké benefícium. Z tohto dôvodu a tiež kvôli podobnému fungovaniu exercícií pre ordinandov v tom istom dome bol Svätý Lazár neustále veľmi preplnený a zadĺžený.³⁵⁶

Navzdory tejto skutočnosti sa Vincent snažil čo najviac podporovať aj toto dielo, pretože vedel, že cvičenia ducha takto konané mali potenciál „kompletne obnoviť vnútorného človeka, a očistiť ho od jeho hriechov, od všetkých jeho zlých návykov, od zlých náklonností, od nezriadených vášní a iných chýb a nedokonalostí, mali taktiež otvoriť oči duše, aby človek jasnejšie spoznal špeciálne povinnosti svojho stavu, aby konal viac dobra a aby lepšie praktizoval život čnosti, a predovšetkým, aby sa pevne

³⁵³ ROMÁN, J. M. El nacimiento de San Vicente de Paúl: preguntas en torno a una fecha, In: ROMÁN, J. M. a kol. *Vicente de Paúl, la inspiración permanente*. ed. CEME. Salamanca, 1982. s. 362.

³⁵⁴ COSTE, P. *El señor Vicente, el gran santo del gran siglo*, I-III, ed. CEME. Salamanca, 1990-1992, 2. zv., s. 229.

³⁵⁵ SV III, 75; IV, 550; III, 464.

³⁵⁶ ABELLY, L. Vida del venerable Siervo de Dios, Vicente de Paúl, s. 402.

usadil v pravej láske, ktorá zjednocuje jeho srdce a všetky možnosti duše s Bohom.³⁵⁷

Aj keď Vincenta hnali takéto vznešené ciele, stretol sa s neprekonateľnými prekážkami, medzi ktorými vynikali už spomínané ekonomické problémy.³⁵⁸ Boli to veľmi silné dôvody, prečo sa iniciatíva nerozvinula a obmedzila sa len na niekoľko najhorlivejších členov Utorových konferencií. Napriek tomu sa v Paríži, ba aj na iných miestach exercície konali dosť pravidelne a prinášali hojné ovocie. Mnohí biskupi písali Vincentovi a vyjadrovali svoju spokojnosť nad výsledkami v exercičných skupinách, kde kázali misionári.³⁵⁹

3.2.5 Účasť v „Rade svedomia“

Posledný kúsok mozaiky formovania duchovenstva Vincentom de Paul je zasadený do štyridsiatych rokov a do začiatkov päťdesiatych rokov sedemnásteho storočia, kedy bol Vincent menovaný do tzv. Rady svedomia, ktorá mala okrem iného za úlohu vyberať a menovať biskupov. Vo Francúzsku bol stále v platnosti konkordát z roku 1516, ktorý priznával kráľovi rozhodujúce slovo pri menovaní biskupov a iných cirkevných úradníkov. Kráľ sa však radil o týchto dôležitých veciach kráľovstva a cirkevnej hierarchie práve s členmi Rady svedomia.³⁶⁰

Do tejto skupiny sa Vincent začlenil vďaka rozhodnutiu kráľovnej Anny Rakúskej. Jej manžel, kráľ Ľudovít XIII., totiž mesiac pred smrťou požiadal Vincenta o zoznam kňazov z Utorových konferencií, aby z nich mohol vymenovať niektorých za biskupov.³⁶¹ Preto Anna Rakúska po smrti svojho manžela, ako regentka³⁶² počas neplnoletosti Ľudovíta XIV, vymenovala Vincenta v roku 1643 do Rady svedomia, čo však prijal s veľkou nechutou. Cítil sa byť totiž povolaný evanjelizovať a formovať nižší klérus a nie formovať vodcov Cirkvi. On, Gaskonec, z roľníckej rodiny, nevnímal svoje poslanie ako poslanie Bérulla alebo Františka Saleského, ktorí boli z ušľachtilej triedy spoločnosti a inšpirátori veľkých a vznešených spiritualít. Vincent chcel dokonca

³⁵⁷ ABELLY, L. Vida del venerable Siervo de Dios, Vicente de Paúl, s. 400.

³⁵⁸ COSTE, P. El señor Vicente, el gran santo del gran siglo, s. 229.

³⁵⁹ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 1. zv., s. 284-292.

³⁶⁰ HOFFMANN, E. *La formación en San Vicente de Paúl para el servicio de los pobres*. Tesina de licenciatura [CD]. 2010, s. 94.

³⁶¹ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 87-88.

³⁶² Regent preberá právomoci panovníka v čase, keď je vládca neplnoletý, neprítomný alebo neschopný tieto vykonávať.

utiecť z Paríža, aby sa tak vyhol menovaniu, avšak kráľovná Anna ho prinútila prijať túto pozíciu,³⁶³ pretože chcela počuť hlas svojho svedomia a ten mohol reprezentovať len Vincent de Paul,³⁶⁴ pretože bol jej spovedníkom. Okrem toho, členstvo v Rade pripadlo kráľovmu spovedníkovi - v tomto prípade práve spovedníkovi kráľovnej - aj na základe úradu.³⁶⁵ Aj tu vidíme, že ani toto dielo nebolo Vincentovým výmyslom, ale dielom Prozreteľnosti.

Vincent prispel v tejto novej úlohe svojho života všetkou svojou čestnosťou, láskou k Cirkvi a svojím neúnavným odhodlaním reformovať. I keď nebol predsedom Rady svedomia, bol kľúčovou postavou jej činnosti.³⁶⁶ Ak evanjelizácia chudobných nutne vyžadovala vytvorenie nového duchovenstva, tak bolo nutné - aby bola účinná - vytvorenie nového typu biskupov. On sám svoju účasť v Rade vnímal tak, že jeho intervencie v nej boli obmedzené výlučne na záležitosti týkajúce sa náboženskej situácie a chudobných.³⁶⁷

Hneď po svojej nominácii za člena Rady predložil na odsúhlasenie súbor príslušných noriem. Dnes by sa nám mohli zdať nie príliš náročné, ale v tej dobe znamenali veľký pokrok už aj preto, že určovali stále kritériá, ktoré bolo treba dodržiavať. Bol medzi nimi zákaz menovať za biskupov tých, ktorí neboli už aspoň rok kňazmi, zákaz určovať za opátky-koadjútorky rehoľníčky mladšie ako dvadsaťtriročné a skôr než päť rokov po ich profesii³⁶⁸. V krajine, kde sa stávalo, že biskupmi boli štvorroční chlapci, to bol značný pokrok. Dolná hranica veku pre menovanie opáta bola síce len osemnásť rokov, priora šestnásť a kanonika štrnásť, ale to bolo zlo, ktorému sa nedalo vyhnúť, pretože vyplývalo zo zvykov, čo vtedy vládli. Normy aspoň určovali rozumné hranice predchádzajúcej anarchie.³⁶⁹ Ešte dôležitejšie ako normy boli osobnosti. Vincent mal totiž obrovský vplyv aj na výber veľkej časti jednej z najlepších generácií biskupov, akých mala Francúzska cirkev v celej svojej histórii.³⁷⁰ Jeho voľba sa totiž orientovala skôr na múdрых jednoduchých ľudí než na hlúpych šľachticov. Jeho

³⁶³ HOFFMANN, E. La formación en San Vicente de Paúl, s. 94-95.

³⁶⁴ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 1. zv., s. 173; SV III, 248, 521,529; IV 589.

³⁶⁵ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 543.

³⁶⁶ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 1. zv., s. 174; 2. zv., s. 445.

³⁶⁷ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 88.

³⁶⁸ Doživotných sľuboch.

³⁶⁹ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 2. zv., s. 444.

³⁷⁰ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 86.

vplyv na biskupov pretrvával dokonca aj po ich menovaní. Mnohí ho navštevovali, aby sa poradili v pochybných veciach, predkladali mu svoje problémy a prosili ho o odporúčanie.³⁷¹

Účasť Vincenta v Rade svedomia bola pre neho namáhavá vďaka všetkému, čo sa naň nahrnulo kvôli jeho členstvu v nej: ohovárania, klebety, tlaky významných ľudí, loby, pokusy o podplácanie a taktiež musel zápasiť s takou osobnosťou, akou bol prvý minister Mazarin, s ktorým až dovedy vychádzal v celku dobre.³⁷² Kardinál Mazarin totiž sledoval iné ciele ako Vincent, niekedy dokonca protichodné. Ten chcel okrem iného docieľiť aj to, aby synovia jeho priateľov boli menovaní za biskupov a opäť s príslušným materiálnym zabezpečením, špeciálne v čase Frondy. Preto sa Mazarin snažil izolovať Vincenta od kráľovnej, aby tak zabránil iným vplyvom, odlišným od tých jeho, a aby dosiahol Vincentov odchod z Rady.³⁷³ Avšak kráľovná si zachovala voči Vincentovi rešpekt a dôveru. Tak sa stalo, že v Rade zotrval až do roku 1652. Jeho účasť v Rade svedomia je akýmsi logickým vyvrcholením jeho povolania reformátora a zastrešením jeho životného diela.³⁷⁴

3.2.6 Formácia nasledovníkov – misionárov

Keď hovoríme o Vincentovom diele obnovy kléru, nemožno nespomenúť tých, ktorí mu boli najbližšie. Boli to jeho priami spolupracovníci - misionári. V tomto zmysle možno hovoriť aj o formácii zasvätených, keďže Misijná spoločnosť sa skladá z kňazov a bratov. Vincent formálne založil Misijnú spoločnosť v roku 1625, avšak on sám jej vznik pripisuje kázni vo Folleville v roku 1617, ku ktorej ho povzbudila už spomínaná generálna spoveď dedinčana v Gannes.

Toto nové spoločenstvo kňazov a bratov - misionárov sa hneď po skonštituovaní pustilo do práce, pre ktorú bolo založené. Počas prvých šiestich rokov existencie, keď jeho sídlo bolo ešte v kolégiu Bons Enfants³⁷⁵, vykonali aspoň 140 misií. Je to počet tým pozoruhodnejší, že až do roku 1631 celkový počet kňazov neprekračoval sedem. Až v tom roku sa zvýšil na štrnásť vďaka vysviacke niekoľkých seminaristov a prijatím

³⁷¹ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 527-528.

³⁷² CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 87.

³⁷³ HOFFMANN, E. La formación en San Vicente de Paúl, s. 95.

³⁷⁴ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 527-528.

³⁷⁵ ABELLY, La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul, 2. zv., s. 21.

d'alších kňazov.³⁷⁶ Takto sa mohli utvoriť dve skupiny misionárov. Na každú pripadalo 290 pracovných dní ročne. Vincent pracoval v oboch skupinách. Život v Bons Enfants sa ustálil. Jestvovali už stručné pravidlá, ktorými sa riadili všetky aktivity spoločenstva. Bol v nich určený čas na modlitbu, štúdium a cvičenie v kontroverziách (tak sa označovali diskusie s hugenotmi). Vincent dbal o to, aby sa ustálený denný poriadok dodržiaval aj počas jeho neprítomnosti.³⁷⁷ Chcel totiž, aby si kňazi zvykli na poslušnosť a presnosť. Ešte väčšmi sa snažil, aby vstúpil svojim spolupracovníkom čnosti, ktoré sú nevyhnutné pre život v spoločenstve. Kládol teda dôraz na múdrosť, schopnosť predvídať a miernosť. Vo svojich kázňach odporúčal boj so žiadostivosťou, egoizmom a samolúbosťou. No nerobil si ilúzie. Vedel, že spoločenstvo sa skladá z ľudí rôzneho temperamentu, s chybami a náladami, čo často vyvolávalo konflikty.³⁷⁸ Preto pri formácii misionárov obracal pozornosť na Krista rovnako ako tomu bolo aj pri formácii kňazov všeobecne: „Nech je preto našou svätou a nemeniteľnou zásadou v Božích službách používať len sväté prostriedky a o všetkom zmýšľať a usudzovať len podľa zmýšľania a úsudku Kristovho a nie sveta, ba ani podľa nášho nedokonalého rozumu.“³⁷⁹ Avšak táto snaha sa nemala týkať len zmýšľania, pretože lásku je treba robiť efektívnou: „Náš Pán Ježiš Kristus je pravým vzorom a veľkým neviditeľným obrazom, podľa ktorého máme stvárať všetky svoje činy. A tí najdokonalejší ľudia, ktorí ešte žijú tu na zemi, sú viditeľnými a hmatateľnými obrazmi, slúžiacimi nám za vzor, aby sme správne usmerňovali všetky svoje skutky a urobili ich milými Bohu.“³⁸⁰ Misionár je teda volaný napodobňovať Krista v identifikovaní sa s Ním pri evanjelizácii chudobných. Všetci sa svojím spôsobom snažia hľadať Boha: „Kartuziáni samotou, kapucíni chudobou, ďalší mu spievajú chválospevy. My musíme ukázať našu lásku privádzaním ľudí k láske voči Bohu a blížnemu.“³⁸¹ To, k čomu Vincent viedol svojich misionárov bolo evanjelizovať chudobných. Takýto cieľ spoločenstva, ktoré sa oddáva výhradne službe chudobným bol v dobe Vincenta novinkou.³⁸² „Aký veľký dôvod na to, aby sa naša Spoločnosť naplňala rozpakmi pri pohľade na to, že nijaká iná Spoločnosť doteraz nemala za cieľ robiť to, čo prišiel na tento svet robiť náš Pán: ohlasovať

³⁷⁶ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 188.

³⁷⁷ SV I, 66.

³⁷⁸ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 188nn.

³⁷⁹ VP II, 5.

³⁸⁰ SV XI, s. 212-213.

³⁸¹ ES XI, 553.

³⁸² CARMONA MORALES, Sacerdocio vicenciano, s. 87.

evanjelium opusteným a zanedbaným chudobným. Aké šťastie, otcovia, robiť to, pre čo zostúpil Pán z neba na zem. Aké šťastie pokračovať v diele nášho Pána.“³⁸³ Opäť tu vnímame Vincentovo Kristocentrické zameranie tak Spoločnosti ako aj jej diel.

Oblasti Vincentovej formácie sa týkali ľudskej, duchovnej, akademickej, apoštolskej, ale aj komunitnej zrelosti. Keďže však tieto vplyvy neboli nejako striktné od seba oddelé, budeme sa im venovať skôr opisným spôsobom a necháme viac priestoru samotnému Vincentovi, z ktorého slov sa dá dobre pochopiť duch tejto formácie, ktorá bola do určitej miery totožná s tou, ktorú realizoval aj na ostatnom klére.

Vincent vo Všeobecných pravidlách Misijnej spoločnosti hovorí, že „nemožno použiť mocnejšie a lepšie zbrane než tie, ktoré použila večná Múdrost’ s takým šťastným a požehnaným výsledkom.“³⁸⁴ Preto predkladá svojej Spoločnosti tri evanjeliové rady, ku ktorým pridáva aj sľub zotrvania v Spoločnosti a práci na evanjelizácii chudobných ako prostriedok k dokonalejšiemu spôsobu plneniu jej poslania.³⁸⁵ Aby sme si vytvorili obraz o tom, ako vo všetkom Vincent čerpal z príkladu Krista, vypočujme si jeho samého.

O čistote hovoril: „Náš Spasiteľ... dovolil síce, aby mu neprávom pripisovali tie najohavnejšie zločiny, takže bol, ako si to sám prial, potupením nasýtený, nikde sa však nedočítame, že by ho boli jeho najúhlavnejší nepriatelia z nemravnosti čo i len upodozrievali. Preto je veľmi dôležité, aby sa Spoločnosť obzvlášť túžobne oduševňovala za nadobudnutie čnosti čistoty a vždy a všade dokazovala, ako si ju vysoko cení... Preto nech sa každý usiluje nakoľko len vládze, vynaložiť všetku starostlivosť, úsilie a bedlivosť, aby si zachoval čistotu tela i duše neporušenú.“³⁸⁶

Chudobu znova približuje na príklade Krista, ktorý sa zriekol všetkého, aby všetko získal a k tomu povzbudzuje aj misionárov: „Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6,33). Pretože nám to odporúčal náš Pán, musíme si to osvojiť. On to chce. Je to pravidlo Misijnej spoločnosti.“³⁸⁷

A o poslušnosti nasledovné: „Náš Pán Ježiš Kristus nás učil poslušnosti slovom i príkladom. Bol poddaný Preblahoslavenej Panne, svätému Jozefovi a aj iným vyššie

³⁸³ ES XI, 3-5.

³⁸⁴ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 295.

³⁸⁵ VP II, 18.

³⁸⁶ VP IV, 1.

³⁸⁷ SV XII, 130.

postaveným osobám, dobrým takisto ako nehodným. Preto z úcty k tejto poslušnosti aj my chceme verne poslúchať všetkých i jednotlivých svojich predstavených, vidieť ich v Pánovi a Pána vidieť v nich.³⁸⁸

Čo sa týka štvrtého sľubu, Vincent ho stále viac pokladal za potrebnější. Jednému spolubratovi v kríze, ktorý však plný nadšenia vstupoval do Spoločnosti, pričom tvrdil, že by neodišiel ani keby mu išlo o život, povedal: „...hľa, pri najmenej príležitosti, keď nejde ani o smrť, ani o krv, ani o vyhrážky, podliehate bez odporu. Odpor si totiž zasluhuje prísľub daný Bohu, ktorý je Bohom pevným, žiarlivým na svoju česť, a ktorý chce, aby sa mu slúžilo podľa jeho vôle. On vás povolal do Spoločnosti; nepochybujte o tom; on sám vás v nej aj udržal napriek nátlaku vášho vlastného otca...“³⁸⁹

Okrem týchto výborných prostriedkov na plnenie svojho poslania, ale aj na duchovný rast, odporúčal Vincent ešte iné čnosti: „...hoci všetky spomínané evanjeliové zásady máme svedomite zachovávať ako ozaj sväté a užitočné, sú predsa niektoré z nich, čo sa nás týkajú viac, a síce tie, ktoré zvlášť odporúčajú: jednoduchosť, poníženosť, láskavosť, umŕtvovanie a apoštolskú horlivosť. Spoločnosť ich chce mať vo väčšej úcte a viac sa v nich cvičiť, aby sa týchto päť čností stalo akoby schopnosťami duše celej Spoločnosti a aby nimi boli vždy oživované všetky práce každého z nás.“³⁹⁰

Život v komunite bol sám osebe prostriedkom na formovanie, avšak aj spoločná modlitba ako aj modlitba ducha viedla k tomu, aby boli misionári kontemplatívni v akcii. Celý duchovný život komunity sa mal zakladať na kulte Najsvätejšej Trojice, na tajomstve Vtelenia a na úcte k Panne Márii.³⁹¹ V rokoch svojej staroby už Vincent dosiahol vysoký stupeň vľúdnosti a láskavosti, a tak bol aj vzorom pre ľudskú formáciu. Starostlivo a aj znepokojene sa pýtal na to, ako sa darí misionárom rozídeným po svete, či sa majú dobre, či nie sú chorí a podobne. Vedel ich povzbudiť aj pochváliť, avšak robil to diskrétno, pričom toho, koho chválil, upozornil aj na to, čo treba napraviť.³⁹²

Ďalšia vec, ktorá mu v súvislosti s misionármi ležala na srdci, bolo ich vzdelanie. O ňom sa vyjadril: „Hoci sú všetci kňazi povinní byť vzdelaní, my sme k tomu osobitne viazaní pre úlohy a práce, ku ktorým nás Božia Prozreteľnosť povolala, ako sú

³⁸⁸ VP V, 1.

³⁸⁹ SV III, s. 482-483.

³⁹⁰ SV II, 14.

³⁹¹ CORERA, J. Život pána Vincenta de Paul. s. 52.

³⁹² ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 189.

ordinandi, vedenie seminárov a misie, pričom skúsenosť dokazuje, že najviac úspechu majú tí, ktorí hovoria čím úprimnejšie a jednoduchšie. A naozaj, bratia moji, vari sme niekedy videli, žeby tí, čo sa vychvaľujú, že dobre kážu, priniesli nejaké ovocie? Vzdelanosť je potrebná. Vzdelaní a pritom ponížení predstavujú poklad Spoločnosti, tak ako dobrí a nábožní učitelia sú najlepším pokladom Cirkvi.³⁹³ Vincent vedel, akou pliaga aj v kňazských radoch bola nevzdelanosť. Preto chcel mužov dobre pripravených, autentických profesionálov v rozmanitosti funkcií, ktoré ponúka práca v Spoločnosti. Tento Vincentov pevný postoj sa vyjavuje v mnohých prípadoch počas celého jeho života, a nachádza svoju najhutnejšiu formuláciu v texte Všeobecných pravidiel, ktorý hovorí:³⁹⁴ „Všetci, ale predovšetkým študenti, nech sa pozorne sledujú, aby do ich srdca nevtrhla nezriadená túžba po poznaní, pričom nech sa neprestanú starostlivo venovať potrebným štúdiám, aby mohli riadne vykonávať práce vlastné misionárovi.“³⁹⁵

Konkrétnym Vincentovým prejavom a prostriedkom k formácii boli aj Konferencie pre misionárov. Tieto zasvätil vysvetľovaniu Všeobecných pravidiel Misijnej spoločnosti. Ony predstavujú jeho jasné, štruktúrované a vyskúšané myslenie. Vincent ich adresoval auditóriu, v ktorom nechýbali teologicky a literárne vzdelané osobnosti, a preto si ich starostlivo pripravoval. Znova si overoval uvádzané citáty „autorít“ a ich argumenty. Konferencie sa konali každý piatok. Keď vezmeme do úvahy tieto skutočnosti a tiež Vincentove cesty, počet poučení medzi rokmi 1625 - 1660 môžeme napočítať okolo tisíc. Jedno takéto stretnutie trvalo asi hodinu. Dochovali sa nám texty 31 obširných zhrnutí konferencií pričom nahlas prečítať jeden taký výťah trvá tridsať až tridsaťpäť minút.

Konanie tzv. opakovania rozjímania bolo ďalším prvkom Vincentovho vplyvu na misionárov. Jeho podstatou bolo, že krátko pred koncom rozjímania v kostole, ktoré bolo súčasťou denného programu komunity, zhromaždil okolo seba spolubratov a troch alebo štyroch požiadal, aby komunita v krátkosti predstavili niektoré povzbudivé myšlienky, ktorých sa im dostalo cez rozjímanie. Netrvalo to dlhšie ako 10-15 minút, ale zato bývalo častejšie: dva alebo tri razy do týždňa. Vincent kládol na toto cvičenie,

³⁹³ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 24.

³⁹⁴ CORERA, J. *San Vicente de Paul, formador* [online]. [cit. 22.2.2013]. Dostupné na internete: <http://somos.vicencianos.org/blog/2012/10/19/san-vicente-de-paul-formador/>

³⁹⁵ SV XII, 8.

ktoré bolo podľa jeho slov, v Božej Cirkvi novotou, veľký dôraz. Zavedením tohto spoločného cvičenia sledoval trojaký cieľ: preveriť skutočnosť života modlitby a bdieť nad jeho vývojom, povzbudzovať k modlitbe a živiť ju, a viesť komunitu vo chvíli, keď bola osobitne vnímavá pre nadprirodzený vplyv. Za tridsaťpäť rokov Vincent predsedal okolo dvetisíc opakovaniam rozjímania.

Vincent zaviedol v komunitách aj tzv. službu lásky, kde si spolubratia mali navzájom prednášať chyby a hriechy. Malo sa to konať v láske a na vzájomné budovanie. Obvinený mal upozornenie prijať a snažiť sa napraviť. Bola to veľmi dobrá praktika, pretože človek sám na sebe častokrát vidí len to dobré. Upozornenia na kapitule, ktoré Vincent dával pri takýchto týždenných obviňovaniach, sú takmer toho istého druhu ako opakovania rozjímania. V podstate ich obsah nebol zvyčajne až tak dôležitý a ich štýl bol ešte improvizovanejší ako pri opakovaní rozjímania. Okrem iného Vincent využíval tieto príležitosti na to, aby upovedomoval komunitu o náboženských udalostiach, ktoré mohli povzbudiť ich horlivosť. V rokoch 1625 - 1660 Vincent predsedal asi 1200 kapitulám.

Okrem cvičení, keď sa obracal na celú zidenú komunitu, dával niekedy príkazy a rady aj jednotlivcom, ktoré si niektorí chceli zachovať, a preto si ich poznačili. Tieto pamätihodné slová možno rozdeliť do dvoch kategórií: nariadenia dané misionárom odchádzajúcim na ďaleké alebo dôležité misie, napr. do Poľska alebo na ostrovy Hebridy atď. a rozhovory s nejakou osobou konané súkromne alebo aj verejne.

Čím viac vzrastala Vincentova autorita, tým pozornejšie sa počúvali a zachovávali jeho slová. Jeho verejné postavenie sa po roku 1640 upevnilo a jeho myšlienky sa dostávali do uší širokého publika. Louis Abelly zachoval asi sto takých „rečí“ zozbieraných z poznámok, konferencií a listov. Tieto nám pomáhajú skompletizovať a rekonštruovať celý duchovný Vincentov rozsah.³⁹⁶

Pri týchto aktivitách, akými boli opakovanie myšlienok z rozjímania, konferencie ba aj v listy sa pedagogickým spôsobom snažil tak celému spoločenstvu ako aj jednotlivcom vštepiť presvedčenie o veľkosti kňazského stavu a diel, ktoré mu slúžia.³⁹⁷

Toto sú teda príklady Vincentovej flexibility ako formátora a jeho schopností prispôbiť sa vo formácii misionárov natoľko, aby sa mohla stať účinnou. Pretože

³⁹⁶ SV. VINCENT DE PAUL. Konferencie misionárom, 1632-1659, s. 5-6.

³⁹⁷ ROMÁN, Svätý Vincent de Paul, s. 353.

práca na formácii vyžaduje prístup, ktorý privádza formátora k myšlienke, ba aj k uskutočneniu tzv. permanentnej formácie. Táto myšlienka bola u Vincenta veľmi živá od samého počiatku Spoločnosti, a dokonca aj predtým, než začala existovať.³⁹⁸

Akýmsi zhrnutím Vincentovej motivácie, ale aj snahy o reformu kléru, a zvlášť o vyformovanie dobrých misionárov je, že celá kňazská spiritualita sa rodí zo stotožnenia sa s Kristom - lásky Otca k ľuďom. K tomu Vincent hovorí: „Robiť tak, aby chudobní spoznali Boha, ohlasovať im Ježiša Krista, povedať im slovom i skutkom, že Božie kráľovstvo je blízko a že je pre chudobných. Aká veľká je to vec...! Aké úžasné je kázať evanjelium chudobným.“³⁹⁹ „Teda je pravdou, že som poslaný, nielen aby som miloval Boha, ale aby som aj rozpálil lásku k nemu. Nestačí mi milovať Boha, ak ho môj blížny nemiluje. Mám milovať blížneho ako obraz Boha a predmet jeho lásky, a konať tak, aby zasa ľudia milovali svojho Stvoriteľa. Ved’ on ich poznáva a uznáva za bratov, on ich vykúpil, aby sa navzájom milovali z lásky k Bohu, ktorý ich natoľko miloval, že vydal za nich na smrť vlastného Syna. Teda toto je moja povinnosť.“⁴⁰⁰

³⁹⁸ CORERA, San Vicente de Paúl, formador [online].

³⁹⁹ ES XI, 387.

⁴⁰⁰ SV XII, s. 262-263.

Záver

Kňazský stav má veľkú hodnotu a dôstojnosť, pretože ho ustanovil sám Kristus. Jeho úlohou je pokračovať v diele Ježiša Krista tu, na zemi, kým On sám nepríde súdiť svet. Preto je nevyhnutne potrebná kvalitná formácia tak seminaristov ako aj kňazov. Táto skutočnosť je jasná v každej dobe a v každej kultúre. Ved' kde sa neodovzdávajú hodnoty, tam si ich len ťažko niekto osvojí. Svätý Vincent de Paul si uvedomil práve túto skutočnosť. Po dlhej púti kňazského života konečne našiel Pána a počúval jeho hlas, ktorý sa stal preň smerodajným.

Táto práca mala za cieľ predstaviť Vincentovu cestu ku kňazstvu, obrátenie, prijatie povolania formovať duchovenstvo, no taktiež predložiť jeho spiritualitu kňazstva a príklady praktickej realizácie formačného poslania.

V prvej časti sme opísali Vincentovo vyzrievanie - ktoré sa týkalo tak jeho duchovného ako aj kňazského života - no dôraz sme kládli na to, ako sa spoznanie Božej vôle odrazilo v jeho vnímaní kňazského života. Celý tento proces mal v sebe veľa rôznych prvkov, ktoré silno ovplyvnili Vincentov fyzický i duchovný život: rodina a jej ekonomická situácia, štúdiá, práca, snaha o zabezpečenie seba i blízkych, duchovné boje a krízy, stretnutia s hlbavými, no aj vplyvnými ľuďmi, a taktiež sebareflexia. Toto všetko poznačilo mladého muža, ktorý sa viac či menej úprimne hľadal. V týchto chvíľach Vincentovho života sme mohli silno vnímať Božiu ruku, ktorá viedla Vincenta k pravde o sebe a živote ako takom. Po svojej metanoji, keď bol ešte stále trochu zmätený, začalo preňho obdobie nového života a nového vnímania daru kňazstva, ktorý tak nehodne prijal.

Druhá časť nám priblížila duchovnú výšku, ku ktorej Vincent dorástol. Prijal osobu Ježiša Krista ako svoj vzor a akýsi etalón každého kňaza. Ježiš Kristus-Kňaz, ktorý je stále spojený s Otcom sa stáva ohlasovateľom evanjelia chudobným. Vo všetkom dôverujúci Otcovi je vzorom pre každého misionára, poť ažne pre každého kňaza. V tomto Vincent žil, pracoval a toto kontemploval. Chcel mať účasť na tomto úžasnom Kristovom kňazstve, a preto ako jedinú možnosť k tomuto videl pre seba a pre kňazov cestu zrieknutia sa seba a prijatia ducha Ježiša Krista. Iba keď sa kňaz zaoblečie do Krista, bude môcť konať ako On.

Realizáciu tejto túžby sme predstavili v tretej kapitole. Tá sa venovala spôsobu

načúvania svätého Vincenta Božej Prozreteľnosti. Po svojom spoznaní Božieho záujmu o človeka, všetku svoju dôveru vložil do Neho. Vyhýbal sa tomu, aby diela, ktoré konal v prospech kléru, boli iba jeho výmyslami. Radšej čakal, aby sa prejavil Pán. A tak sa stalo vo všetkých prípadoch: pri zriaďovaní exercícií pre ordinandov a kňazov, pri zakladaní seminárov a konferencií, ale aj pri účasti v Rade svedomia. Z povrchného a priemerného kňaza sa stal horliteľ za pozdvihnutie kňazského stavu.

Práca graduujúcim spôsobom predložila vývin Vincentovho poslania formovať kňazov, a takto poukázala na jeho obrovský prínos tak vo francúzskej cirkvi ako aj v Cirkvi univerzálnej. Tento prínos však nekončí niekde v bode ďaleko minulosťou. Príklad svätého Vincenta, jeho duchovnej a kňazskej púte, jeho spirituality kňazstva a horlivosti za reformu týchto vysvätených Božích služobníkov, je veľkým prínosom a povzbudením aj do tejto doby.

Preto bolo ďalším cieľom práce poukázať aj na tieto aspekty. Preto veríme, že práca bude prínosom aj v oblasti súčasnej formácie kňazov, veď táto bude stále aktuálna.

Taktiež veríme, že ďalším z prínosov práce bude skutočnosť, že sa v nej použila časť zahraničnej literatúry, ktorá dosiaľ nebola publikovaná v slovenčine. Práve nedostatok prameňov v slovenčine, respektíve iba ich pracovné preklady sú dôvodom toho, že v citáciách používame štandardný identifikátor ISBN len pri obmedzenom počte zdrojov. Znalosť španielskeho jazyka bola zase dôvodom, prečo sme z cudzojazyčnej literatúry nesiahli prednostne po prameňoch francúzskych (originálnych), ale španielskych.

Máme nádej, že čítanie tohto diela priblíži čitateľa bližšie k Bohu a povzbudí ho k snahe, vlastnej svojmu stavu, o neustále povznesenie kňazského stavu - tak ako sa to stalo nám - aby sa ten čoraz viac stával služobníkom celej Cirkvi, ktorá je „znakom a nástrojom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudstva.“⁴⁰¹

⁴⁰¹ II. Vatikánsky koncil. Vieroučná konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*, bod 11. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu*, 1. zv. Rím, 1968.

Zoznam použitej literatúry

ABELLY, L. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul*. Paríž, 1664.

ABELLY, L. *Vida del venerable Siervo de Dios, Vicente de Paúl*. 3. zv. ed. CEME. Salamanca, 1994.

André Duval. [online]. [cit. 2.3.2013]. Dostupné na internete:
http://famvin.org/wiki/Duval,_Andr%C3%A9

BAGIN, A. *Cirkevné dejiny stredovek*. 2. vyd. SSV. Bratislava, 1986, 240 s.

CARMONA MORALES, D. *Sacerdocio vicenciano*. Tesina de licenciatura [CD].

COLLET, P. *La vie de Saint Vincent de Paul*. 1. zv. Nancy, 1748.

CONTASSOT, F. *Saint Vincent de Paul et le Périgord, Annales 1949-1950*.

CORERA, J. *San Vicente de Paúl, formador* [online]. [cit. 22.2.2013]. Dostupné na internete:
<http://somos.vicencianos.org/blog/2012/10/19/san-vicente-de-paul-formador/>

CORERA, J. *Život pána Vincenta de Paul*. Pracovný preklad [CD]. Osobný archív autora.

COSTE, P. *El señor Vicente, el gran santo del gran siglo*, I-III, ed. CEME. Salamanca, 1990-1992, 2. zv.

COSTE, P. *Monsieur Vincent. Le grand saint du grand siècle*. Paríž, 1932, 1. zv.

DEFRENNES, P. *La vocation de Saint Vincent de Paul. Étude de Psychologie surnaturel*. RAM 13, 1932.

Diccionario de espiritualidad vicenciana. CEME, Salamanca, 1995, 624 s.

DENZINGER, H. *Enchiridion symbolorum*. EDB, Bologna, 1996. ISBN: 88-10-20562-

6

Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu. 1. zv. Rím, 1968, 342 s.

Escuela francesa de espiritualidad [online]. [cit. 26.2.2013]. Dostupné na internete:

http://www.bibliaamada.org/nuevo_index/espanol/l_maria_de_montfort/vidas_y_escritos/libros/Escuela_de_espiritualidad.htm

Frona [online]. [cit. 11.01.2013]. Dostupné na internete (španielsky):

[http://es.wikipedia.org/wiki/Frona_\(sublevaci%C3%B3n\)](http://es.wikipedia.org/wiki/Frona_(sublevaci%C3%B3n))

História Francúzska [online]. [cit. 10.01.2013]. Dostupné na internete:

<http://parisium.eu/index.php?page=HistoireDeFrance&langue=sk>

HOFFMANN, E. *La formación en San Vicente de Paúl para el servicio de los pobres*.

Tesina de licenciatura [CD]. 2010.

Horlivost' [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentiske-sluby-a-cnosti/vincentiske-cnosti/horlivost>

CHALUMEAU, R. a kol. *Vicente de Paúl, Inspiración permanente*, ed. CEME.

Salamanca, 1982.

Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti. 3. vyd. Námestovo, 2012.

Jednoduchosť [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentiske-sluby-a-cnosti/vincentiske-cnosti/jednoduchosť>

JUDÁK, V. *Dejiny mojej Cirkvi (II. diel)*. SSV. Trnava, 2004.

KAMEN, H. *El siglo de hierro. Cambio social de Europa, 1550-1660*. Barcelona, 1977.

KLÍMA, A. *Dlouhá válka (1618 – 1648)*. 1. vyd. Praha: Slovo, 1996.

KOCH, B. a kol. *El rostro del sacerdote según Vincente de Paul*. CEME. Salamanca, 2004, 203 s. ISBN 84-7349-125-4.

Konštitúcie Misijnej spoločnosti. Rím, 1984.

Láskavosť [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentiske-sluby-a-cnosti/vincentiske-cnosti/laskavost>

MALONEY, R. *Cesta k chudobným. Spiritualita sv. Vincenta de Paul*. 164 s.

MEZZADRI, L. *Putovať s modlitbou a láskou po stopách sv. Vincenta de Paul*. Charis. Bratislava, 2002. 111 s. ISBN 80-88743-47-8.

O škole [online]. [cit. 09.01.2013]. Dostupné na internete:

<http://gymto.edupage.sk/about/>

Poníženosť [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:

<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentiske-sluby-a-cnosti/vincentiske-cnosti/ponizenost>

REDIER, A. *La vraie vie de Saint Vincent de Paul*. 26. vyd. Paríž, 1947.

RENOUARD, J. P. *Modlime sa 15 dní so svätým Vincentom de Paul*. Nitra, 2003, 77 s.

ROMÁN, J. M. a kol. *Vicente de Paúl, la inspiración permanente*. ed. CEME. Salamanca, 1982.

ROMÁN, J. M. *El camino sacerdotal de San Vicente de Paúl, Los inicios (1600-1612)* [online]. [cit. 16.2.2013]. s. 9. Dostupné na internete (španielsky): <http://cmglobal.org/es/files/2013/01/Camino-sacerdotal-de-SVP.pdf>

ROMÁN, J.M. *Svätý Vincent de Paul*. Bratislava: Charis, 2002. 671 s.

SAINT VINCENT DE PAUL. *Correspondence. Etretiens. Documents*. vyd. P. Coste. Paríž, 1920-1925.

Starostlivosť o kňazov [online]. [cit. 29.01.2013]. Dostupné na internete: <http://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/starostlivost-o-knazov>

Sväté písmo Starého a Nového zákona. Trnava: SSV, 2001, 2623 s.

Svätý Vincent de Paul [online]. [cit. 09.01.2013]. Dostupné na internete: http://www.satmarky.sk/pg/zakladatel_Vincent/

SV. VINCENT DE PAUL. *Konferencie misionárom, 1632-1659*. Pracovný preklad [CD]. Osobný archív autora, s.111.

Sv. Vincent de Paul, misionár, reformátor, zakladateľ charitatívnych diel, 27. September (1581 – 1660) [online]. [cit. 08.01.2013]. Dostupné na internete: http://www.modlitba.sk/htm/zaujem/svatci/svatci_all/vincent.htm

Syn gaskonského sedliaka [online]. [cit. 09.01.2013]. Dostupné na internete: <http://www.vincentini.sk/kto-sme/sv-vincent-de-paul/syn-gaskonskeho-sedliaka>

TEIXEIRA, V. A. *Itinerario espiritual de San Vicente de Paúl* [online]. [cit. 12.1.2013].
Dostupné na internete: <http://somos.vicencianos.org/blog/2012/09/25/itinerario-espiritual-de-san-vicente-de-paul-i/>

Thirty Years' War [online]. [cit. 10.01.2013]. Dostupné na internete (anglicky):
<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/592619/Thirty-Years-War>

TRUEMAN, Ch. *Population and the Thirty Years War* [online]. [cit. 11.01.2013].
Dostupné na internete (anglicky):
http://www.historylearningsite.co.uk/population_thirty_years_war.htm

Umrťvovanie [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete:
<http://www.vincentini.sk/spiritualita/vincentske-sluby-a-cnosti/vincentske-cnosti/umrtvovanie>

Vicente de Paul – evangelizador de los pobres. CEME. Salamanca, 334 s.

Vincent de Paul, Lujza de Marillac, Frederic Ozanam. 1995, 79 s. ISBN 80-85223-34-1.

VITTEK, J. *Pravá úcta k Panne Márii*. Prednáška na teologický deň v rámci permanentnej formácie kňazov ABÚ, Trnava, 2005 [online]. [cit. 18.2.2013].
Dostupné na internete:
https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:HW4s7r6IWbsJ:zivotysvatych.yw.sk/images/PravauctakPMariiPhLicJurajVittek.doc+&hl=sk&gl=sk&pid=bl&srcid=ADGEESjCKbZq6tV4hL8Wx-YXIeOeqC3qcf4-RrC9J8TNuFZvyUoLsjnIGtJNdmT5Caxs7nkJJvkd31TBvW2C9MAAtqgOvIDHMRJkovlmPoErWhDU9atRtiuuJx6fpRBSmEE-_Bo9mI-rX&sig=AHIEtbRxd_l_VMJuBdeRs5-QWOFumoy29w

Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti. Paríž, 1658.

ZONTÁK, S. *Vincentínska spiritualita*, Samizdat. 1. vyd. Bratislava, 2000, 83 s.

Keďže do slovenčiny je zatiaľ preložené minimum vincentínskej literatúry, niektoré citáty svätého Vincenta usporiadané P. Costem, CM a state z kníh sme prebrali zo slovenskej literatúry, v korej už boli citované; hlavne od Maloneyho a Romána (Svätý Vincent de Paul). Citačný odkaz sme však pre lepšiu orientáciu v textoch dali na pôvodné diela. Podobne sme boli nútení postupovať aj v iných výnimočných prípadoch.